

Yesəw - Bana

Markə

Kwəma dza ghwəmməə gha sənataa dzəkən zliya na

Markə tsaa tsasliti zliya na tsay, tsasliti slən tsa ci na mbəw. Ya tsəgha nzə kiy, mbə gəzə na nihwəti mbəzli, dzəkən Markə tsa va: «Ghəci na mägəla tsaa niy pəlatanəvəshi gwədəwri tsa ci va kaa mbəzli fəcaa niy kəsə məndi va Yesəw kwa Getəsemane» kə ghəshi (vəh 14:51-51). Ma kə nihwəti mbəzli dība na: «Ghəci na Zhaŋ Markə tsaa niy təwrə va ghəshi lə Pəl mba'a Barnabasə» kə ghəshi (Sləni ka kwal Yesəw 12:25; 13:5, 13; 15:37-39; Kwələsə 4:10; 2 Timəte 4:11). A Piyer ntsa ta səda Yesəw niy sənay ghi tsa Markə wəzə wəzə (Sləni ka kwal Yesəw 12:12). Dība na mba'a kar Markə nzəyəhwə nzəy lə Piyer (1 Piyer 5:13). Zhini ma kə nihwəti dība na: «Kwəma tsasliti Markə na mbə zliya nay, Piyer slanəkə na» kə ghəshi.

Ma kə nihwəti mbəzli ɓa na: «Pəɓba Markə tsa tsasliti na Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw kaa kar Matiye lə Ləwka mba'a Zhaŋ» kə ghəshi. «Kaa mbəzli Kəristəw kamaa ka Zhəwifə tsasliti na, mbəzliy sa ngəra'wə tə sa nəw ghəshi Yesəw tə hidī ka Rəm» kə ghəshi. A di Markə canshi kaa mbəzli va njasa nza bərɓi va Yesəw, sa nzana Zəghwə Hyala, nza mbəzli va mbəə sə'wa kwəma, kala hazlənī ma. Mba'a ghəshi sənay, a bərɓi və ta mbəli mbəzli gwərapə gwərapəshi ni, lə ta tahamti hyeler mbə vəgha mbəzli, lə ta pəli kwəma mbəzli jikir na gwa'a, zhini ka ɓananshi shiy kaa mbəzli lə bərɓi, kə ghəshi.

Avanay njasa nəwva kwəma mbə zliya na:

Vəh 1 pa' tə vəh 9 Nzəy tsa Yesəw tə hidī ka Galile, lə sləni ci ghərahwə na mbə.

Vəh 10 Yesəw mbə kwal ta dzəmbə məlmə Zherəwzalem.

Vəh 11 pa' tə vəh 16:1-8 Nzəy tsa Yesəw mbə Zherəwzalem pa' tə vici məti ci, lə səmə tsa ci kwa kwəli.

Vəh 16:9-20 Njasa citi Yesəw ghən tsa ci kaa mbəzli ci, sa satiy na mbə məti, lə njasa dzay naa dzəmə ghwəmə ta nzəy vəgha Dəy. Ma kə mbəzliy: «Markə tsasli na niva kwəshalahiw» kə ghəshi.

Zhaŋ ndə mənɪ *batem mbə gəzə kwəma Hyala kaa mbəzli

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Zhŋ 1:19-28)

1

1-2 Ma kwəma mbə zliya nay, Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw *Kəristəw, Zəghwə Hyala na. Njasa tsasliti *Ezay ndə gəzə kwəma Hyala vay, tsəgha ghatəvata na. Ma kə Hyalaa dzəkən zəghwə nzəy: «Avee taa ghwənəghə ndə kwal tsee a ghəci 'watəŋa kwal, ta gwəmantəŋa kwal tsa dza ghaa dza kwa, kə Hyala» kə Ezay. 3 Zhini ma kə Ezay difay: «Ava məli ntsa vaa gaka mbə zlapə mbə gamba, ma kəy: “Gwəmantim nefer ghwəy ta ka'wə Ndə sləkəpə, njasa ka məndi vaa zamti kwal wəzə wəzə ta ka'wə ntsa dikə tsa, mba'a ghwəy ghwənanamti nefer ghwəy wəzə wəzə” kə məli va» kə Ezay.

4 Njasa gəzəkə Ezay va kiy, tsəgha səkəy Zhaŋ tsaa mənɪ batem mbə gamba. Dza na ka gəzə kwəma Hyala kaa mbəzli, a kə na: «Tsam titihwə kwa kwəma Hyala, zhəghantim nzəy tsa ghwəy, ma nza məndi məntəŋwəy batem, nza Hyala pəlayŋwəy jikir tsa ghwəy mbə nəfə tsa nzə» kə.

5 Dza mbəzli mbə məlmə Zherəwzalem lə nihwəti mbəzli tə hidɪ ka Zhəwde gwanashi mba'a ghəshi səkəshiy dzəvəgha. Ma sa favə ghəshi kwəma ci va na, mba'a ghəshi cicikəvəri kwəma shi jikir na mənti ghəshi gwa'a gwa'a. Dza Zhaŋ ka mananshi batem kwa həl Zhərdeŋ ki.

6 Zhaŋ tsa vay, kwəbaŋ tsa tsati məndi tə shəti ngaləwba niy nza na kən ghən ci, mba'a pəhətəvay səvəri mbə hwər ci lə kanda hwətəbə. War kar hayer lə mbəzəkəwə tsa kwamti ni ci shi zəmə na. 7 Ma kə kaa mbəzli mbə gəzə kwəma ci va na: «A tsahwəti ndə taa səkə ləy hwəmee, tsava ndəy, aa tənətəra tə dikə. Məniree gar gələbə kwa səfa ci ta pəli yidi mbə kwakwahə tsa mbə səfa ciw. 8 Yən na neyey, lə yam ngəri mənəŋwəy ya batem. Na nacyi, lə *Safə tsa Hyala dza naa mənəŋwəy batem» kə.

Njasa mənɪm *batem kaa Yesəw lə njasa həərə *ndə jaka tsa Hyala

(Mt 3:13-4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

9 Ghala vici va ki na, mba'a Yesəw kafəy mbə məlmə Nazaretə tə hidɪ Galile ta dzaa dzəvəgha Zhaŋ, dza Zhaŋ mba'a mananati batem kwa həl Zhərdeŋ. 10 Ma sa səməy Yesəw kwa yam na, nza'jəw ghwəmə ghwənita, ka səkwa Safə tsa Hyalaa dzəkən ndəba ghərpəpə pə gha. 11 Ma fa na na, məli ndəə gaka, ka gəzanci kwəma səkə mə ghwəmə, a kə ngəci na: «Gha na Zəghwee, tərəŋw dīŋee, mbə vəshi nzee dalala tə gha!» kə.

12 War ghwəla tsəgha ləy hwəm batem tsa mananati Zhaŋ va na, mbahə Safə tsa Hyala mbahəghə dzəmbə gamba. 13 Dzəghwa vici fadə mətsəkə ghəci mənti tə gamba va. War mbə həərə ndə jaka tsa Hyala ka nighə kwəma ci. War ghəshi lə shəkwareshi ka naa nza gwa'a tsəgha, Ka kəəti ka kwal Hyala.

Kar Yesəw lə ka kəəsə kərpi fadə

(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)

14 Dza məndi ki, mba'a məndi kalambə Zhaŋ tsaa mənɪ *batem mbə ciki fərshina. Ma ləy hwəm sa kalay məndi Zhaŋ na, mba'a Yesəw səkəy dzəti hidɪ ka Galile, ka gəzəpə Yəwən kwəma Hyala wəzə na. 15 A kə kaa mbəzli na: «A vəghwə bərkəy nana, ndəkəwə ndəkəwə na vəghwə ta səkə Hyala ta sləkə mbəzli. Tsam titihwə kaa Hyala a ghwəy zhəghanti nzəy tsa ghwəy kwatəŋa, mba'a ghwəy zləbavə Yəwən kwəma wəzə na» kə.

16 Dza maɖ Yesəw maɖiy, ka dza dzəy miy kwəfa Galile. Ma dza na na, mba'a kəsashi kar Shimaŋw ghəshi lə zəmbəghəy Andəre, ghəshi mbə bazla zlekwer dzəti kwəfa ta kəəsə kərpi, sa nza ghəshiy ka kəəsə kərpi. 17 Ma kə Yesəw ngəshi sa kəsashi na na: «A mbəzli ni, nəwram, zlashim kəəsə kərpi, e dzaa məntəŋwəy ka mbəzliy haka mbəzliy səkə ta nəwra» kə. 18 Dza nza'jəw mbərkə mbəzli va zlashi zlekwer, mba'a ghəshi nəwhwə.

19 Ma sa nə na kət, kə kaa dza kwa kwəma jəw na, mba'a kəsashi kar tsahwəti ndə lə zəmbəghəy, kar Zhakə lə Zhaŋ, ndərazhi Zhebede ghəshi kwa kwambəwal, ka gwama zlekwer shi. 20 Da' Yesəw harhwəshi fa, mba'a ghəshi zlay dəshi ghəshi lə mbəzli ka ghəra sləni ci tifa kwa kwambəwal, mba'a

ghæshi næwhwæ Yesæw.

Kar Yesæw ghæshi læ ndæ gazlaka

(Lk 4:31-37)

21 'Wakævæ Yesæw ghæshi læ mbæzli ta sæða ci va ki, mba'a ghæshi madishi ka dzashiy dzæmbæ mælmæ Kapernahwæm. Ma ghæshi mbæða, sa mænta *vici dækæva na, mba'a Yesæw dzæmbæy mbæ *ciki basæva tsa ka Zhæwifæ, tapæ ghæci ta bananshi kwæma. 22 Ma mbæzli tifa ki na, mba'a shi bananavæshi na va sææværi mæhærlî shi. Sa nzanay, niy mænta na ci va kwæma bænîpæ na, nja bænî kwæma *mbæzliy bænîpæ kwæma pæhæti Hyalaw, læ bama ti niy nza na ci va kwæma bænî na kaa mbæzli.

23 Ma ge'i ghala pætsa va ki na, mba'a tsahwæti ndæ niy nza tifa mbæ ciki basæva tsa va, læ gazlaka ghæci niy nza væ. 24 Ka 'wanjæ, a kæ na: «A Yesæw, ndæ ka Nazaretæ, ta njaa dî gha læ ghæya? Ta zamtænæy sæækæ gha shækæna? Ma na neyey, e sænænja wæzæ. Ghay, ntsa dæwdæw tsa ghwænay Hyala nza gha!» kæ. 25 Dza Yesæw mba'a 'yamanakæ cihæ kaa gazlaka mbæ ghæn ntsa va va, ma kæ na: «Dekæðekæ pæ gha. Æ pæ ghaa sæværi mbæ ghæn zal tsa, mbala kærakæ!» kæ. 26 Dza gazlaka va mba'a kæsæy ntsa vaa gwanzæti læ bærci tærænɣw, mba'a sæværita læ 'wanjæ zlanɣzlanɣ zlay ntsa va. 27 Mba'a mbæzliy nza tifa gwanashi hashishi va nava kwæma, ka dæðæw kwæma kwa jîpæ shi, a kæ ghæshi na: «A na tsætsæ na na kwæma kia? Kwæmaa bænîpæ nahwæti yæwæn kwæma ki naa, njaa? Gwæravæ, mba'a gæzanakæ kwæma læ bærci kaa gazlaka na, ka dî fæti ghænæzæ væ!» kæ ghæshi.

28 War ghwæla tsægha na, nza'jæw kwæma Yesæw pælitæ, war ka sla mændi gwa'a gwa'a dzar mbæ mælmæhi tæ hidî ka Galile.

Kar Yesæw læ ka zælgwæ ðanɣ

(Mt 8:14-17; Lk 4:38-41)

29 Dzæghwa Yesæw ki mba'a sæværiy mbæ ciki basæva tsa va, mba'a ghæshi dzashiy dzakæ ghi tsa kar Shimanɣw læ Andære. Mba'a kar Zhakæ ghæshi læ Zhanɣ næwvæ. 30 Ma ghala pætsa va na, mba'a shiy Shimanɣw mæhæni ndæba ghwæ, pæ gha vægha nza. War sa tsæhæshi kar Yesæw na, mba'a mændi gæzanci kwæma zælgwæ tsa mali va va. 31 Dza Yesæw mba'a dzævæghay, dza na tasl kæsævæ dævæ nza, kafæ kafakati tæ pi hænî. Nza'jæw rænîki vægha mali va mænta ki. Dza na ka dza ta banashi shi zæmæ.

32 Ma sa pækwæta vici ki na, mba'a mbæzli basanakæ nihwæti ka zæleghwer ghængæn ghængæn, mba'a ka gezkikiki kaa Yesæw. 33 Te' te' te' mbæzli mbæ mælmæ va gwanashi basæshi kwa dægha va. 34 Dzæghwa Yesæw mba'a mbalamti ka zælgwæ ðanɣ ni va va zælgwæ tsa shi va ghængæn ghængæn tsa gwa'a. Mba'a tahamti læ gezkikiki shi ðanɣ tærænɣw. Kala banavæshi kwal Yesæw kaa gezkikiki va ta gæzæ kwæma. Sa nzana, mba'a ghæshi niy sænay Yesæw.

Yesæw tæ hidî ka Galile

(Lk 4:42-44)

35 Ma tæ hæzlimæ va mekæshi pæætæ, pi ghwælæy hævir ki na, dza Yesæw mba'a kafæy kæghi, mba'a sæværiy mbæ mælmæ, ka dzay dzæti gamba. Dza na ka cæ'wæ Hyala tæ gamba va ki. 36 Dzæghwa kar Shimanɣw læ nihwæti mbæzli ka ghæshiy nza li shi ka pala ki. 37 Dza ghæshi ndæs ghæshi kæsæy. A kæ ghæshi ngæci sa kæsæy ghæshi na: «Ava mbæzli mbæ pælanja gwa'a gwa'a» kæ ghæshi. 38 Ma kæ Yesæw kaa zlæbanashi na: «Dzammæ ghwæmmæ dzæti tsahwæti pi, dzar mbæ mælmæhi jæw jæw ni ni ndækwæ ndækwæ ni, ta mbee gæzanshi kwæma Hyala kaa ni mbæ shi mbæzli kwærakwæ. Sa nzanay ghænæzæ na kwæma sæækee ta mænî» kæ.

39 Dza na ki, ka dzay dzar mbæ mælmæhi tæ hidî ka Galile gwanashi, ka gazanshi kwæma Hyala kaa mbæzli mbæ ciki basæva tsa shi, ka titihæ hyeler.

Kar Yesæw læ ndæ dærna

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

40 Dzəghwa tsahwəti ndə dərna tifa, mba'a səkəy dzəvəgha Yesəw. 'Wakəvə na tsəfəkwə tsəfəkwəy kwa kwəma ci, ka cə'wə kwəma və, a kə na: «A Ndə sləkəpə, war mba'a pə ghaa di sənənvay a ghaa mbəlantəra dēwdēw va dərna kənee na» kə. 41 Dza tapə hwər tsa Yesəw ta zhanci ti tsəgha, kaf kafəti dəvə ci mba'a dapay. A kə ngəci na: «E di ghaa mbəlija, mbəlija kwəri!» kə. 42 Nza'jəw dərna va sərəbətə ti, mba'a mbəliy kwəri. 43 Dzəghwa Yesəw mba'a nabəti ki, mba'a gəzanci dzay jigghi kyanwkyanw. 44 A kə kaa ngəci na: «Favə tə gha kwəma dzee na ta gəzəja wəzə. Əntaa gha dzaa gəzə kwəma mbəli tsa mbəlija gha tsa kaa mbəzli ya jəw nza ma. A pə ghaa mađi, a gha dzaa canamti ghən tsa gha, njasa mbəlija gha kaa ndə ta Hyala. Nza gha dzaa vəliti vəli gha kaa Hyala njasa gəzəkə *Məyizə va, nza mbəzli mbəə sənay gwanashi, a gha mbəlija va dərna tə gha, kə ghəshi» kə.

45 Ma ghəci naci ki, war sa dzay na na, mba'a ghati gəzə bar tsa va kaa mbəzli ya pa' kwəmađa. Kala zhini Yesəw mbəə dzavə dza ghwəzhə ghwəzhə dzar mbə məlmə ghwəla. Ma sa nzana tsəgha ki na, 'wakəvə na mba'a dza nzyəy kwamti mbə gamba kama mbəzli ti. Zhini mbəzli war ka səkə və ya dza kwəmađa difa.

Kar Yesəw lə ntsa mətita nahwəti bəla vəgha ci

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

2

1 Dzəghwa ləy hwəm hi jəw ki, mba'a Yesəw zhəghəkəvay səkə mbə məlmə Kapernahwəm, mba'a nzyəy kəghi. Ma sa favə məndi: «Kəghi na Yesəw» kə məndi na, 2 'wakəvə mbəzli mba'a ghəshi basəshi đəj tərəjw, kala tərə ma ngwəla gar nzyə ya kwa dəgha nza gwa'a. Tapə Yesəw ta gəzanshi kwəma Hyala kaa mbəzli va.

3 Ma ghəci mbə gəzanshi kwəma Hyala va tsəgha, mba'a nihwəti mbəzli fadə səkəshi lə ntsa mətita bəla vəgha ci, bəbə kwa ghən shi. 4 Dzəghwa ki na, mbə ghəshiy tsəhəshi li vəgha Yesəw va đəj tsa ntsa tifa. 'Wakəvə ghəshi taram, dzəməshi mə ghən ciki tsa va li mba'a ghəshi ghwənivə kwal ge'i ge'i dzəghwa tə pətsa nza Yesəw va. Dza mba'a ghəshi vələghə ntsa va dzəghwa kwa kwal tsa va lə pi həni tsa ci vay gwa'a dzəghwa kwəma Yesəw ki.

5 Ma sa sənay Yesəw, a mbəzli va ndara nefer shi gwanashi, kə, ma kə kaa ntsa mətita bəla vəgha ci va na: «A zəghwee, a *kwəma gha jikir na pəlita!» kə.

6 Ma ghaləba ki na, mba'a nihwəti *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala niy nza tifa mənəy. Tapə ghəshi ta zəzə kwəma mbə nefer shi, a kə ghəshi na: 7 «Njaa ka ntsa va gəzə gəla kwəma tsəgha naa, Hyalaa sawa na. A tsava ntsaa dza vaa mbay pəlatanay kwəma ndə jikir na tifa kala war Hyala kwətita?» kə ghəshi. 8 Gwa'a gwa'a Yesəw sənata kwəma zəzə ghəshi va tsəgha na mbə nefer shi. Dza na ka dəw kwəma və shi, a kə na: «A mbəzli ni, sa wana tətəkə ghwəy kwemer tsətsə ni mbə nefer ghwəya? 9 Nama kwəma gwəra na bəlanj, ndə kə ni: “A kwəma gha jikir na pəlita” kə, lə ndə ni kaa ndə zəlghwə: “Sati garəja, bə pi həni tsa gha, a gha dza ja” kaa? 10 Ma kiy, e di ghwəy sənay, a bərci vəya, yən Zəghwə yakə ndə ngəri ta pəlanshi jikir tsa mbəzli tə hidī pə ghwəy» kə. Dza ma kə kaa ntsa mətita bəla vəgha ci va na: 11 «A ntsa, avee gəzəja, sati mađi bə pi həni tsa gha, mbalaa jigghi!» kə. 12 War nza'jəw tsəgha, tsər kwəti, ntsa va kafəy, sati na kaa pi həni tsa ci va cimbəj bəkən, ka dzay tifa kwa mətsə mbəzli gwanashi. War nja mađəja nava kwəmaa mananshi kaa mbəzli tə pətsa va gwanashi. Tapə ghəshi mbə fal Hyala, a kə ghəshi na: «Ghala nza ghwəmməy, səkə ghwəmməə nata gəla nana kwəma!» kə ghəshi.

Kar Yesəw lə Levi

(Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

13 Zhini Yesəw mba'a zhəghəghəvay njasaa dzəy kwəfa Galile. Dzəghwa đəj mbəzli səkəshiy

dzəvəgha, mba'a ghəci bananavəshi shiy. 14 Dza na ki, ka dzay. Ma ghəci mbə dza kwa kwal na, mba'a nay tsahwəti ndə, Levi, zəghwə Alfe, ghəci mənəzəy mbə ciki *dəwan. Ma kə Yesəw ngəci na: «Sati, nəwra dzam» kə. Mba'a Levi tsa va satiy ka nəw.

15 Ma ləy hwəm shi va ki na, mba'a Yesəw tsəhəy kəghi tsa Levi ta zəmə shiy. Daŋ nihwəti ka dəwan lə nihwəti mbəzliy mənə sləni jikir na nza tifa mbə nəw Yesəw. Dza ghəshi gwanashi mba'a ghəshi basəshi, ka zəmə shiy tə pətsa kwətij tsa lə kar Yesəw ghəshi lə mbəzli ta səda ci ki. 16 Dzəghwa nihwəti *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala lə *ka Farisahi mba'a ghəshi nay Yesəw lə mbəzli ta səda ci, ghəshi mbə zəmə shi zəmə va jakə lə mbəzli jikir kwəma ni va. Dza ghəshi ka dəw va *mbəzli ta səda Yesəw, a kə ghəshi na: «A mbəzli ni, tawa zəmə na shiy jakə lə ka dəwan mba'a nihwəti mbəzliy mənə sləni jikir naa?» kə ghəshi. 17 Dza mba'a Yesəw favə kwəma shi va, ma kə kaa ngəshi sa favə na tsəgha na: «A mbəzli ni, səəkee nashi mbəzli kwəriŋ kwəriŋ vəgha ni mbə dza va dəkwətəwəw, ka zəghwə na shi kee nashiy dza və. Va tsəgha na kiy, yən na nee na, ta pəla mbəzli wəzə ni səəkə yaw, ta pəla mbəzliy mənə *kwəma jikir na səəkəree» kə.

Ka jakəva yəwən kwəma bənipə Yesəw lə kwəma bənipə *ka Zhəwifəw

(Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

18 Ma ghalabəy, ka mənə səwmay mbəzli ta səda Zhaŋ lə *ka Farisahi niy nza. Ma ni ta səda Yesəw na, kala mənə ma. Dza nihwəti mbəzli mba'a ghəshi səəkəshi ta dəw kwəma va Yesəw dzəkən kwəma va ki, a kə ghəshi na: «Tawa tivə ma ni gha ni mbəzli ta səda gha vici səwmay kwərakwə, njasa mənə ni ta səda Zhaŋ va lə ni ka Farisahi va mbəzlia?» kə ghəshi. 19 Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Favə tə ghwəy kwəma dzee na ta gəzəŋwəy. Mba'a kə ndə harvə mbəzli ta zəmə gəzləbə mətəpa kiy, nza mbəzli va zhiniy tivə vici va ka viciy mənə səwmay shəkəna? Ka dza ghəshiy mənə səwmay kama na war ghwəlay zal mali tsa va mbə shiw. 20 A vəghwə tsa va dzaa səəkəy, sa dza mənədiy banti ndə mətəpa kwa jipə shiy, ava ghalabə dza ghəshiy mənə səwmay ki» kə Yesəw.

21 Ma kə ngəshi kwa fir ba na: «Ndə tifa bəvə yar 'war'war ni ta mbəghəshiy dzəti kwəbaŋ tsaa haliyəw. Sa nzana, mba'a kə ndə mənəti tsəghay, ta sləkwakar ghən tsa shi dza ni 'war'war ni va yar, mba'a kwal dzaa mətəshəy dzəti pəhal kwəbaŋ tsa va.

22 Ava tsəgha na difa, ndə tifa ka 'yaghwa tay tsa njəmŋəm tsaa dzəghwa ghwəlpə halihali naw. Sa nzana, mba'a kə ndə mənəti tsəghay, sa ka tay tsa va madiy ta pəsli na, ta wənəhəta dza pəhal ghwəlpə va, ka tay dza na, na'i shəkəy dzəti hidfi gəm. Shi dza mənədiy mənivə lə ghwəlpə va tifa ghwəla kiw. Dzəghwa yəwən ghwəlpə təbə na mənədiy i tay tsa njəmŋəm tsa kwərakwə ki» kə.a

Gəzə kwəmaa dzəkən *vici dəkəva ka Zhəwifə

(Mt 12:1-8; Lk 6:1-5)

23 Ma tə nahwəti *vici dəkəva ka Zhəwifə na, mba'a kar Yesəw lə mbəzli ta səda ci madishi ka dza dzəvəri mbə vəh alkamari. Ma ghəshi mbə dza dza va tsəgha na, dza mbəzli ta səda ci va ka slərbə alkamari. 24 Dza *ka Farisahi ki, ka dəw kwəma va Yesəw, a kə ghəshi na: «Nighə dia Yesəw, tawa mənə mbəzli ta səda gha ni shi makəmmə Zliya Hyala va mənishi fəca vici dəkəva kia?» kə ghəshi. 25-26 Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Səəkə ghwəy jəngəhwə mbə zliya Hyalaa dzəkən kwəmaa niy mənəti *Davitə va, ghala vəghwə tsaa niy nza Abiyatar vaa dikə tsa *ka ta Hyala bay sa? Saa niy kəsəvə ma kar Davitə lə mbəzli kwasəbə, ka dfi zəmə shiy ghəshiy, dza na təhwə dzəmbəy dzəmbə *ciki Hyala mba'a bəhwə peŋ tsa ka mənədiy ta Hyala li, mba'a zəməhwə. Ya tsəgha niy nə *kwəma pəhəti Hyala ka zəmə peŋ tsa va mənədi, kala war ka ta Hyalaw kəy, a Davitə niy dzaa bəvə, mba'a zəhwə, mba'a tahanavəshi kaa mbəzli kwasəbə va kwərakwə. Niy nabəti Davitə Hyalaw» kə Yesəw.

27 Zhini ma kə ngəshi na: «Talay, ta wəzə tsa ndə ngəri mənəta vici dəkəva. Mənəy ndə ngəri ta nzaa mava tsa vici dəkəwaw. 28 Sa nzana va tsəgha kiy, yən yən Zəghwə yakə ndə ngəri sləkə na vici dəkəva» kə.

Kar Yesəw lə ntsa məti məti dəvə tsa

(Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

3

1 Dza Yesəw mba'a dzəmbəy dzəmbə *ciki basəva tsa ka Zhəwifə difa. Dzəmbə na na, tsahwəti ndə mbəba məti məti dəvə ci. 2 War sa dzəmbəy Yesəw na, dzəghwa nihwəti mbəzli tifa, ka fə ghən ti, nda nza naa mbəli ntsa va fəca *vici dəkəva va, sa di ghəshi ngali kwəmaa dzəkən ta mbə ghəshiy bānci fəti. 3 'Wakəvə Yesəw tsəgha kaa ntsa məti məti dəvə tsa va: «A ntsa, sati a gha garəŋa tifa tə jipə mbəzli!» kə. 4 Zhini na tapə, ta dəw kwəma va mbəzli tifa va, a kə na: «Njaa nə kwəma mbə Zliya Hyalaa? Mənim kwəma wəzə na kaa ndə fəca vici dəkəva nə na shəkənaa? Naa mənim kwəma gəmgəm na nə na? Kwal tsa mbəlanti piy tsa ndə na sa ndammə na ta naa? Naa tsa zamti piy tsa ci na?» kə. Dzəghwa dighevəshi ghəshi kala zləbānci.

5 Dzəghwa Yesəw mba'a fati mətsə ci ti shi, ka nighəshi lə nəfə lə nəfə, va kwəma caslakə ghən tsa məni ghəshi va tsəgha tsa. Ma kə kaa ntsa məti məti dəvə tsa va ki na: «A ntsa, təfi dəvə gha va!» kə. Dza ntsa va mba'a təfiti sa ci, dza dəvə ci mba'a mbəlita kwəriŋ tsəgha.

6 'Wakəvə *ka Farisahi tə pətsa va, ka dzashi, nza'jəw ghəshi dzaa basəshi lə nihwəti mbəzli mbə mbəzli *Erədə, mba'a ghəshi sləkati kwəma kwa jipə shi njasa dza ghəshiy mbay pəəsliti Yesəw ki.

Mbəzli vəgha Yesəw miy kwəfa Galile

(Mt 4:23-25; 12:15-21; Lk 6:17-19)

7 Dza Yesəw kaf kafəy lə mbəzli ta səfa ci, ka dzay dzəy vəgha kwəfa Galile. Mba'a vərəm tsa mbəzli tə hidfi ghəngəhən ghəngəhən gwa'a nəwvəshi. Mbəzliy səəkə tə hidfi ka Galile, lə tə hidfi Zhəwde, 8 lə mbəzli mbə məlmə Zherəwzalem, lə ni tə hidfi Idəme, lə niy səəkə pəriŋa tə miy həl Zhərdeŋ, lə səəkə tə hidfi Tir lə Shidaŋw. Gwa'a gwa'a mbəzli va səəkəshiy dzəvəgha, sa nzana mba'a ghəshi favə sləni ghərati na. 9 Dza Yesəw ki mba'a gəzanshi kaa mbəzli ta səfa ci a ghəshi katanakə kwambəwal, vantaa mbəzli dəŋ ni va 'yapamti mbə tsəəkəwə. 10 Ma sa nzana mbə mbəli mbəzli dəŋ ki na, dzəghwa ka zəlghwə gwa'a gwa'a ka zlighwəva ta səəkə dzəvəgha, ta dapə. 11 Ma mbəzli nza gazlaka mbə ghən shi kwərakwə ki, war sa nay ghəshi Yesəw na, dza ghəshi ka ndifəvaa dzəti pi tifa kwa kwəma ci. Ka ngwəmə lala, a kə ghəshi na: «A Yesəw, waa gha na Zəghwə Hyala!» kə ghəshi. 12 Dza Yesəw mba'a nabətishi, a kə kaa ngəshi lə bərçi na: «Ka gəzə kwəma kənee ghwəy ma, əntaa mbəzli dzaa sənara» kə.

Kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci məŋ lə bakə

(Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

13 Dzəghwa Yesəw mba'a dzəməy mə kəlaŋ, tapə ghəci ta haka mbəzli di naa dzəməə dzəvəgha. Dza mbəzli va mba'a ghəshi dzəməshiy dzəvəgha ki. 14 Mba'a təravə mbəzli məŋ lə bakə tsəgha ki. Ma kə ngəshi na: «Ghwəyəy ka kwalee nza ghwəy. Ə təravəŋwəy ya, ta nza ghwəy kwasəbee, nzee ghwəniŋwəy ta dza ghwəy gəzə kwəma kaa mbəzli. 15 Ta ndaŋwəy bərçi dzee dzəkən hyeler ta tihəshi ghwəy» kə. 16 Avanashe slənedemer mbəzli məŋ lə bakə ni va təravə na: Shimaŋw, zhini mba'a Yesəw fanati slən Piyer, 17 mba'a kar Zhakə ghəshi lə zəmbəghəy Zhaŋ, ndərəzhi Zhebede. Dza Yesəw mba'a fanatishi slən Bəwanergezə, ma di slən tsa va gəzəy «ndərəzhi dərəzli van» di na gəzə. 18 Mba'a Andərə, mba'a Fəlipə, mba'a Bartelemi, mba'a Matiye, mba'a Təmasə, mba'a Zhakə tsa Alfe, mba'a Tade, mba'a Shimaŋw ndə pərslə ta hidfi ci, 19 mba'a Zhəwdasə Isəkariyətə, ntsaa ngati dəfa va ta Yesəw.

Kwal tsa jakəti *ndə jaka tsa Hyala lə Yesəw tifa

(Mt 12:22-32; Lk 11:14-2; 12:10)

20 Dza Yesəw mba'a dzay dzəkə ghi ki. Zhini mbəzli difa ngwərfə ghəshi ngwərfəkəvashi. Pa' lə shi

zəmæshi ta kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci kala kwəməvə kwal zəməhwəshi. 21 Ma sa favə manhiy kwəma va na, mba'a ghəshi səkəshi ta pəməhwə. Sa nə ghəshi: «Ndə gazlaka na» kə ghəshi mbə gəzə kwəma shi.

22 Ma kə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala, shiy səkəshi səkə mbə məlmə Zherəwzalem na: «A mbəzli ni, waa na Belzhebəl, ndə jaka tsa Hyala mbə ghən tsa ntsa va. Belzhebəl tsa va ghəci mazə tsa mbə hyeler bənci na bərci tihə na va nihwəti hyeler səvəri mbə ghən mbəzli li shi!» kə ghəshi. 23 Dzəghwa Yesəw mba'a harashi mbəzli ka gəzanshi kwəma kwa fir ta mbə ghəshiy favə, a kə na: «Njaa njaa ka ndə jaka tsa Hyala gay tahamti ghən tsa cia? 24 Mba'a kə mbəzli dikə dikə ni zəmə hidfi dzəmbəshi mbə pa jaka kwa jipə tsa shiy, ta ndanishi dza hidfi shi. 25 Mba'a kə mbəzli kəghi tsa kwətij tsa pa jaka kwa jipə shiy, ta ndaniy dza tsava ghi. 26 Tsəgha na lə ndə jaka tsa Hyala kwərakwə ki. Mba'a kə təhəvərivay bakə mbə, ka pa jaka kwa jipə ci lə nahwəti bəla ciy, ta ndaniy dza tsa ci va mazə, gwa'a kwəma ci kərkəta tsəgha. 27 A ghwəy sənay, ka mbay ndəə pahwə shiy kəghi tsa ndə bərci bəlanəw. War ndə pəhəti na ndə bərci tsa va lə zə'wə kwatəjata dza ndəə mbay pahwə shi kəghi tsa ci. 28 Ə gəzanjwəyee, na navay tsəgha na, ma kwəma məniti mbəzli jikir na gwanata, lə kwəma sawa gəzəkə ghəshi gwa'ay, a Hyala dzaa pəlashi mbə nəfə nza. 29 Ma na ntsaa gəzakən kwəma sawaa dzəkən *Safə tsa Hyala dēwdew tsay, ka dza Hyalaa pəlata nava kwəma mbə nəfə tsa nza ya hwəmbaw, *kwəma jikir naa dzaa kədi ma na nava ya pa hwəmba» kə Yesəw. 30 Ma gəzə Yesəw kwəma va tsəghay, va sa niy gəzə nihwəti mbəzli: «A *hil mbə ghən ci!» kə ghəshi.

Mbəzliy nəw kwəma Hyalay, niva mbəzli na ngwarməhiy lə mbəghəy Yesəw

(Mt 12:46-50; Lk 8:19-21)

31 'Wakəvə kar ngwarməhiy Yesəw mba'a mbəghəy ndəs tsəhəshi ki. Dza ghəshi mba'a ghəshi gagarəshi kwa dəgha, dza bəj ghəshi ghwənəghə ndə ta dzaa haranayshi Yesəw. 32 Ma ghalabə ki na, vərəm ndə ngəri tsa basəy va tifa, dəzlətsəbə məniti tsəbay Yesəw mənəy. Ma kə məniti kaa Yesəw ki na: «A Metər, ava kar mənə ghəshi lə ngwarməhiya pəriba tə ngwəla ka dəwəja» kə məniti. 33 Ma kə Yesəw kaa zləbanshi na: «Kadiw e citəjwəy nee mərə lə ngwarməhira» kə. 34 Dza na kaa mbəzliy dəzlay va tifa njə'wə nighəti shi, a kə na: «Avanashi mbəzli niy, ghəshi na nee mərə lə ni ya ngwarməhira! 35 Sa nzanay, ya wa ntsaa mənə kwəma di Hyalay, ghəci na tsee zəmərə lə nee zhamərə, lə mərə. Gwa'a tsəgha» kə.

Bəli fir lə kwəma Ndə sləka ha

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

4 1 Zhini Yesəw difa, mba'a ghati bəni kwəma kaa mbəzli miy kwəfa Galile. Dzəghwa tərəjwə vərəm ndə ngəri basəy vəgha. Ma sa nashi na mbəzli dənshi tsəgha na, mba'a dzay dzəghwa kwambəwal nza'yəy tə kwəfa va. Mba'a mbəzliy basəshi va məkə tə həlbə. 2 Dza na mba'a bananavə kwemer kaa ngəshi dən ghəngən ghəngən dzar kwa fir. Ma kə mbə kwəma ci va bənipə na na: 3 «Favə ta ghwəy, ma tə nahwəti viciy, mba'a tsahwəti ndə za madiy ta dza ta sləka ha ci. 4 Ma ghəci mbə kihwə ha va ki na, pəriy nahwəti ha pəpərijətəa dzəghwa kwal. Mba'a 'yegwer səkəə iməhwə nava. 5 Dza nahwəti mba'a pəpərijətəa dzəti kwərəhə. War ghwəla na nza'jəw ghənəzə pəsəta, sa nzana kala hidfi kən dən. 6 War sa satita vici ka ndipə na, nza'jəw ha va ghwəlita ki, sa kama hidfi kən dən gar tsəhəvə hililiyə ghənəzə. 7 Dza nahwəti hwəlfə difa mba'a pəpərijətəa dzəmbə tekesli. Ma sa pəsəta na na, mba'a tekesli kəlishi dzəkən, kala mbə ghənəzə fə ya ghən nza. 8 Ma dza nahwəti nanzə ki na, mba'a dzataa dzəmbə hidfi wəzə ni. Dza na mba'a pəsəta, ka kəli, mba'a bəvə hwər pasəta, mba'a fəti ghən, nahwəti na dikə dikə fəti ghən, bahwə bahwə nahwəti, nahwəti na ge'i ge'i» kə Yesəw. 9 Dza ma kə ngəshi ki na: «Ma ntsa nza sləmə və ta fa kwəmay, fə tə ghəci ghən ta kwəma va!» kə.

Sa wana gəzə Yesəw kwəma kaa mbəzli kwa fira?

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

10 Ma sa tərəmbəshi kar Yesəw kwətishi lə nihwəti mbəzli kwasəbə mba'a mbəzli ta səda ci ki na, mba'a ghəshi madishi ka dəw sləkar tsa kwəma fir tsa bəlikə Yesəw va və. 11 Dza na mba'a zləbanakəshi, a kə na: «Ta na na ghwəyəy, a Hyala ndəŋwəy məhərli ta sənashi shiy dzəkən sləkə tsa dza na ta sləkə mbəzli. Ma na nihwəti niy tərmbə mbəzli nashi kiy, war kwa fir dza məndiy gəzanshi kwəma. 12 Ta mbəə nza: Mbə nay pi ghəshi lə mətəshi shi na, kala nashi shi nighə ghəshi va ghəshi. Mbə favə kwəma ghəshi lə slimim shi na, kala sənashi shi di kwəma fa ghəshi vaa gəzə ghəshi. Kala tsəgha nzay, a ghəshi taa pəla zhəghəvaa dzəvəgha Hyala nza. Ma nza Hyala pəlanayshi jikir tsa shi mbə nəfə nza ghaləba nza» kə.

Yesəw ci bazhə tsa fir tsa bəlikə na va lə sləka ha

(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

13 A kə Yesəw ngəshi na: «Ya sa favə ma ghwəy kwəma di fir tsa bəlikee tsaa gəzə kiy, njaa dza ghwəy favə tsa gwanay tsa fir kia? 14 Avənanay bazhə tsa kwəma va ki: Ma ndə za tsaa kihwə ha vay, ntsaa gəzə kwəma Hyala kaa mbəzli na.

15 Nəfə tsa nihwəti mbəzliy, nja kwal tsa pəriŋəta nahwəti hwəlfə ha vaa dzəti na. War sa favə ghəshi gəzə kwəma Hyala na, mba'a ghəshi zləbavə, war ghwəla na nza'jəw, *ndə jaka tsa Hyala səəkəy banti kwəma va mbə nəfə tsa shi.

16 Nəfə tsa nihwəti mbəzli ba na, nja kwərhə tsa pəriŋəta nahwəti hwəlfə ha vaa dzəti na. Sa ka ghəshiy favə kwəma Hyala na, nza'jəw, ghəshiy zləbavə lə vəshi. 17 Zhini difa na, ka nzay nza ghəshi lə kwəma va mbə nəfə tsa shi sa mbay ma kwəma vaa tsəhə hililijə wəzə wəzə mbə shiw. War nə ma ngəra'wə ndəs kə kəsashi, ya ə ghəzlishi məndi tə mbərkə kwəma Hyala na, ka ghəshiy dza, nza'jəw, mbərkə ghəshi zlatə nəw kwəma Hyala.

18 Ma nəfə tsa nihwəti difa na, nja pi ndə tekesli tsa dzəghwata nahwəti ha va mbə ghəci. Gəla niva mbəzli bay, sa ka ghəshiy favə kwəma Hyala na, mba'a ghəshi zləbavə. 19 Ka ghəshi dza difa na mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə zəzə kwəma tə hidī, ka məni mətə ta shi tə hidī ni ngədifə lə nihwəti shi maw vəgha gwa'a. Ma sa ka shi va təhay nefer shi ki na, ka ghəshi dza mba'a ghəshi makəti kwəma Hyala va kəli, lə va ghəra sləni mbə nefer shi.

20 Ma nəfə tsa nihwəti mbəzli nashi kiy, nja hidī wəzə ni va dzəmbəta nahwəti ha mbə shi na. Ma na gəla niva mbəzli nashi kiy, sa ka ghəshiy favə kwəma Hyala na kar ghəshiy zləbavə, ka ghəshiy dza na, ka ghəra sləni Hyala wəzə. Nihwəti mbə shi na tərəŋw ghəshi jahambəvashi mbə, nihwəti na bərkə, ma nihwəti na ge'i ge'i, tsəgha» kə.

Bəli fir lə kwəma gərkəwa dzəbay məndi

(Lk 8:16-18)

21 Dza Yesəw ka nəw lə gəzə kwəma ci va, a kə na: «Kar ndəə tsə'wə ghwəə dzəghwa gərkəwa ta dzəbakən tasaw kən, ya ta mbələy ta pi həni na? A ghwəy sənay, tə pətsa dāl tsa ka məndiy fə. 22 Ya nimafa shi mbəmbə niy, ta səvərishi dza ghəshiy dzəti ngwəla. Ya wa kwəma ghələhwə məndi gəzə nzəy, cəke' dza məndiy sənata zləŋ məlmə. 23 Fə tə ghwəy ghən ta kwəma va, niy nza sləmə va ghwəy ta fa kwəma!» kə. 24 Zhini ma kə Yesəw ngəshi ba na: «Mənti tə ghwəy məhərli wəzə mbə fa kwəma fa ghwəy. Va sa nzanay, njasa dza ghwəy məni kwəmay, tsəgha dza Hyalaa mənijwəy kwərakwə. Pa' ka mətəhata na ghwəy bəla. 25 Sa nzanay, ma ntsa nza nihwəti shiy vəy, ta mətəhənavə nihwəti shiy dza məndi. Ma na ntsa kama shiy vəy, ta zhini dza məndiy tsaləhwə ya niy nza va jəw ni shiy və» kə.

Fir dzəkən kwəma hwəlfə shiy njasa ghəshiy pəsə, ka kəli ghən tsa shi

26 Zhini ma kə Yesəw kaa tsahwəti fir difa na: «Yəmyəm na sləkə tsa sləkə Hyala mbəzli lə kwəma ntsaa səvəriy dzay dzəmti, mba'a tsəŋwəti za ci. 27 Sa tsəŋwamti na za ci na, ka hi, ka vəghwə, ka hi,

ka vëghwë ghëci, mba'a ha ci pësëta ka këli, kala nahwëti slëni mëni na mbë. 28 War ë haa këli kwëtita ka mëni dëghëslë, ka bë hwër, dza pas pasëta, mba'a fëati mëtsë. 29 Dzëghwa sa ka ha nakëta ki na, ma ka nza ndë ha madiy dzëmbë slëni, ka bë mbetë ta kësli ha ki. Sa mëniy vëghwë kësli nzë» kë.

Bëli fir lë kwëma cizlë gwëbiri

(Mt 13:31-34; Lk 13:18-19)

30 Zhini ma kë Yesëw b'a na: «A shiy tifa gar yëmëti slëkë tsa slëkë Hyala mbëzli ghwëmmë li shi. A shiy tifa gar bëli fir ghwëmmë li shiy dzëkën. 31 Lë cizlë gwëbiri dza naa yëmëva. Ghëshi gwëramti na të jëw mbë cizlë shiy gwa'a gwa'a. Tsëjwëtihi ma mëndi mba'a ghëshi pësëshiy, 32 ka naa dza mba'a këliy dikë, ka tanjëti fëhi të hidfi gwa'a difa. Sa ka na hati dividivi na, dikë dikë dikë, pa' ka lala ghyeghyer shi 'yegwer të dividivi ci» kë.

33 Ava tsëgha gazanshi Yesëw kwëma bananshi na kaa mbëzli, war dzar kwa fir kwa fir dëj, ge'i ge'i lë kwal tsa dza ghëshiy mbay favë. 34 Nahwëti kwëma gëzanshi na tifa ngëshi, kala dzar kwa firiw. Dzëghwa sa ka ghëshiy nza kwëtishi lë mbëzli ta sëdë ci ki na. Ka naa dza mba'a gëzanakëvërihi kwëma gëzë na va kwa fir bazhë bazhë.

A bërci va Yesëw dzëkën kar safë tsa dikë tsa, lë kwëfa

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

35 Ma fëcava hetihwer na, dza Yesëw ka gëzë kwëma kaa mbëzli ta sëdë ci, a kë na: «A mbëzli ni, tanjëmmë ghwëmmë dzëvëri tsa përiëa përiëa hëlbë» kë. 36 Mba'a ghëshi zlashi mbëzli dëj ni va tifa, ka dzashiy dzëghwa kwambëwal nza Yesëw va kwa. Ma nihwëti kwambëwalerëy niy nza tifa vëgha na, ka dzashi kwasëbë ki. 37 Ma ghëshi mbë tanjë dzëvëri na, mba'a safë tsa dikë tsa kafëy ta viy. Ka banzla'wë kwëfa va dalala, ka dzëghwa kwambëwal va yam, pa' ka di tëhay. 38 Ma ghëlaëa na Yesëw mëhëni lëyëa lëy mëtsëni kwambëwal të hi ciy ciy ciy, mba'a saa fë ghën ta ghën tsa ci. Dza mbëzli ta sëdë ci ki, fërghe ghëshi fërghekati. A kë ghëshi ngëci na: «A Metër, gwa'a ghëy! A nava tëkë ma ghëa dzëkën shëka?» kë ghëshi. 39 Dza Yesëw pëlhëm satiy, nab nab nabëti safë, dëkëdëkë pë gha, kë kaa kwëfa va. Mba'a safë garëti viy, mba'a kwëfa dëkëta, dëkëdëkë pi mëniy. 40 Ma kë Yesëw ngëshi ki na: «Tawa hazlëniyëy ghwëy tsëghëa? Ka mbë ghwëy banavë nefër ghwëy kaa Hyala sa?» kë. 41 Ma na mbëzli ta sëdë ci na nashi ki na. Tëranjë hazlëni ghëratishi. A kë ghëshi kwa jipë shi na: «Kay, kwëtüy gëla tsatsa ndë ki! Ya safë lë kwëfa na ka dënci fëti!» kë ghëshi.

Yesëw lë ndë gazlaka

(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

5

1 Dza Yesëw ghëshi lë mbëzli ta sëdë ci ki ndës ghëshi tsëhëshi përiëa të hëlbë kwëfa të hidfi ka Gerazeni. 2 Ma sa tsëhëshi ghëshi, war sa sëmëy Yesëw kwa kwambëwal tsëgha na, wëd tsahwëti ndë gazlaka tsahwëy dzar mbë kwëlihi tifa tsëgha. 3 Ntsa vay, mbë kwëlihi niy nza nzëy tsa ci. Ndë tifa niy mbay zhiniy kësëvë ta tsaghwa ya kwa dëjw tsahiw. 4 Dëj sëdë niy sëkëm tsaghwa kwa dëjw tsahi, mba'a niy ghwaghwanamti dëjw tsahi tsa va kwa dividivi ci, mba'a balamti tsa kwa shidshid' ci gwa'a. Mba'a tanjanati bërci kaa mbëzli gwanashi. 5 War kwa kwëlihi lë dzar mbë dëlegwigwi gwa'a tsëgha tsa ci pëtsaa niy nzëy na ti, havëghwë lë hëvir gwa'a. Ka ngwëmë lala, ka nzanzarë vëgha ci gwa'a gwa'a lë hërezli kwacakasla.

6 War sa nay na Yesëw ghëci kërakëy ki na, bëvbëpë ghavë bali, sëkë tsëfëkwë tsëfëkwëy kwa kwëma Yesëw. 7 Ka ngwëmë lala ghëci zlanzlan, a kë na: «A Yesëw, Zëghwë Hyala ta ghwëmë, ta njaa di gha lë ya? Ë cë'wëjée, ka përa'wëjëa dëvë lë slën tsa Hyala, ka sara ngëra'wë gha ma» kë. 8 Kwëma gëzë na va tsëghay, sa nzana mba'a Yesëw nabëti gazlaka va: «Sëvërija mbë ghën tsa ntsa, gha gha gazlaka na!»

kə niy ni kaa ngəta. 9 Dzəghwa ma kə Yesəw kaa ngəci ki na: «A slən tsa ghaa?» kə. Ma kə ntsa va na: «Mbəzli dāŋ, na slən tsee. Sa nzanay, dāŋ nza ghəy» kə. 10 Dzəghwa ghəshi ka cə'wə Yesəw, əntaa dzaa tahashiy dzəti nihwəti hidfi.

11 Tə pətsa va ki na, mba'a garəwa ngəreder tərəŋw niy nza tifa dzar mbə kəlaŋ mbə pala shi zəmə shi.

12 'Wakəvə hyeler va tapə mbə cə'wə Yesəw, a kə ghəshi na: «Ndanəy kwal a ghəy dzəmbəŋəy mbə ghən ngəreder va» kə ghəshi. 13 Dza Yesəw mba'a zlatanavəshi kwal. Dza ghəshi mba'a ghəshi səvərishi gwanashi mbə ghən zal tsa va. Shəbətə, ghəshi shəbətəmbəvashi mbə ghən ngəreder va. Dza ngəreder va gəgəgəgə ghəshi kafəshi mbə kəlaŋ tsa va, səəkə na'i shəkətəvashiy dzəti kwəfa, bətə ghəshi zashi kwəfa. Ngəreder gar bələkəwə bələkəwə bakə mətəkə dāŋ tsa shi.

14 Dzəghwa kwərec mbəzliy makə ngəreder va hwəshiy dzəmbə məlmə, lə dzar mbə giwahi vəgha məlmə. Mba'a ghəshi dzaa gəzanshi tsava bar kaa mbəzli. Dzəghwa mbəzli dāŋ tərəŋw ki, mba'a ghəshi basəkəvashi ta nashi niva gəla shiy mənishi va. 15 Ma səəkə mbəzli va, ndəs tsa shi vəgha Yesəw na, mba'a ghəshi kəsay ntsaa niy nza hyeler va dāŋ mbə ghən ci mənəy tifa vəgha Yesəw. Mba'a pakən kwəbaŋ kən ghən ci, lə məhərli ci wəzə. Ma sa nay ghəshi tsəgha na, ka ghəranshi hazlən. 16 Dza niy nata kwəma va va mbəzli lə mətə shi, mba'a ghəshi slanakəshi kwəmaa mənta lə ndə gazlaka tsa va, mba'a ngəreder va. 17 Dza mbəzli mbə məlmə va ka cə'wə va Yesəw, a ghəci barvay dzay tə hidfi shi.

18 Ma sa dzay Yesəw dzəghwa kwambəwal ta madiy dzay na, tapə ntsaa niy ghəranci gazlaka va mbə cə'wə kwal va Yesəw, a ghəci nəwhwə ta dzashi li. 19 Kala zləbati Yesəw, ma kə kaa ngəci na: «Awə, mbalaa jighi a gha dzaa gəzanshi kaa mbəzli ghaa dzəkən kwəma məntəŋa Ndə sləkəpə na, lə zhəhwər tsa məntəŋa na gwa'a!» kə. 20 Madi ntsa va madiy tsəgha naci ki, ka təwrə dzar tə hidfi nə məndi «Hidfi Məlməhi Məŋ» kə məndi. Tapə ghəci mbə gəzə kwəma mananati Yesəw va kaa mbəzli. Ya wa ntsaa favə nava hwəlfə kwəma ki na, war ka mananci madāŋa ghənzə.

Kar Yesəw lə Zhayrəsə, mba'a nahwəti mali səkwa miymiy kwa hwər nzə

(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

21 Dza Yesəw ki, mba'a zhəghəkəvay zhəkə pəri tsa va həlbə kwa kwambəwal zhəvəri tsahwəti. Ma sa tsəhəy na na, dza mbəzli dāŋ tərəŋw mba'a ghəshi basəshi vəgha tifa, tə miy kwəfa. 22 Dzəghwa tsahwəti ndə kwətij ta mbəzli dikə dikə ni mbə *ciki basə va tsa ka Zhəwifə, Zhayrəsə, kə məndi slən tsa ci, ndəs səəkəy tifa kwərakwə. Ma sa nay na Yesəw na, dza na tsəfəkəwə kwa səda Yesəw, 23 ka pərə'wanci dividivi, ka cə'wə, a kə na: «Zhee nza na gwərapəta, ka di mətita ghənzə. Ndi fanakən dividivi, a ghənzə mbəlita, əntaa mətita» kə. 24 «Tsəgha na» kə Yesəw, mba'a madiy kwasəbə. Takwəs mbəzli dāŋ madishi kwasəbə ki, war ə ghəshiy dzədzərđi Yesəw.

25 Ghalafa na, mba'a nahwəti mali niy nza tə pətsa va, gwərapəta ghənzə gar piya nza mən lə bakə, war mbə səkwa miymiy kwa hwər nzə. 26 Tərəŋw ghənzə sahəwə ngərə'wə mbə dzadzaa dzəti shibiti. Pəŋw ghənzə ladamti gəna ta dəvə nza, shəŋ ghənzə ta kwəmavə mbəlita. War mətəhə na mətəhə zəlghwə naci. 27-28 Ma sa favə na məndiy gəzə kwəma Yesəw na, mba'a təkəti mbə ghən tsa nza: «War mərshi mee dapay tə kwəbaŋ tsa kən ghən ciy, war gwa'a, ta mbəlira dzee» kə. Səəkə na mba'a dzəmbəta mbə mbəzliy basəshi va. Dza na kət kətəghəvataa dzəvəgha Yesəw zhəkə ləy hwəm ci, dapə dapay kwəbaŋ tsa ci. 29 War sa dapay na tsəgha ki na, nza'jəw hatsə miymiyəy səkwa va kwa hwər nza slashi lə səkwa. Dza na mba'a favə mbə vəgha nza: «Ma nana kiy, gwa'a nee mbəlira!» kə.

30 Ghala pətsa va kwərakwə ki na, mba'a Yesəw sənay a bərci səvərishi mbə vəghee, kə. 'Wakəvə na, tərəđ zhəghətəvay zhəy ləy hwəm ci, tə jipəjipə mbəzli kwasəbə va. Dza na ka dəw və shi: «A ntsaa dapay kwəbaŋ tsee ya mbəzli ni?» kə. 31 Ma kə mbəzli ta səda ci kaa zləbanci na: «Əy, njaa ghaa ni: “Wa ntsaa daparaa?” pə gha, kala nashi mbəzli ghaa dzərđiŋa ya dza kwaməba kia?» kə ghəshi. 32 Ma na Yesəw naci ki na, war ə ghəciy pəla ntsaa dapay va lə mətə. 33 Dza mali va ki mba'a madita, kala gwərgwərə va hazlən. Sa sənata na kwəmaa mənta li, səəkə na tsəfəkəwə tsəfəkəwəta kwa səda Yesəw. Dza na mba'a gəzənakəvəri kwəmaa mənta li gwanata, kala mbələy ma ya kwətij. 34 Ma kə Yesəw

ngəta na: «A zhee, a gha mbəliŋa tə sa ndara gha nəfə tsa gha. Mbəli mbəli pə gha va kwəma ngəra'wə tsaa nza kən gha. Mbala lə zərkə mbə nəfə tsa gha» kə.

35 War Yesəw mbə gəzə kwəma va kaa mali va tsəgha na, ndəs nihwəti mbəzli səkəshi səkə kəghi tsa Zhayrəsə, ntsa dikə tsa va. Ma kə ghəshi kaa Zhayrəsə na: «Ka maw ghaa tasə ghən tsa gha lə har Metər səkə gəm ma, a zha gha va mətita» kə ghəshi. 36 Ma na Yesəw naci ki na, kala shashanci kwəma gəzə ghəshi va. Ma kə kaa Zhayrəsə na: «A Zhayrəsə, ka dza her gha ma, banavə nəfə tsa gha kaa Hyala gwa'a tsəgha!» kə. 37 Dza Yesəw kaf kafəy, mba'a harvə Piyer ghəshi lə Zhakə mba'a Zhanj, zəmbəghəy Zhakə, kwasəbə ci gwa'a tsəgha. Kala dī ghəci nihwəti mbəzliy nəw.

38 Ma sa tsəhəy na vəgha ghi tsa Zhayrəsə na, mba'a kəsashi mbəzli gədi gədi gədi ka wahə, ka həhərsli wahə nihwəti tərəŋw tərəŋw. 39 Dza Yesəw mba'a dzakəy dzakə ghi tsa va. Tapə ghəci ta dəw kwəma va mbəzli tifa: «A mbəzli ni, tawa wahə ghwəy gədi gədi shəka? Wa mətita zha naw, hiy bəhwə na gwa'a tsəgha» kə. 40 Ma sa favə mbəzli kwəma gəzəkə na va tsəgha na, njasa pə'wə na kwəma ka gazlaka ghəshiy nighə. 'Wakəvə Yesəw mba'a tihəkəvərishi gwanashiy dzəti ngwəla. Tərə ghəshi kəyba lə mbəzliy yakə zha va mba'a mbəzli ta səda ci va mahkan ni niy nəwvə gwa'a tsəgha. Dza ghəshi irətsə ghəshi dzəmbəshi mbə ciki tsa nza zha va va tsəgha ki. 41 Dza na, tasl kəsəvə zha va tə dəvə nza, a kə ngəta na: «Talita kwəma!» kə. Ma dī kwəma gəzəkə na va gəzəy «A zha na, satija, yən gəzəna na!» dī naa gəzə. 42 Nza'jəw pəlhəm, zha va satita tsəgha, ka dza ghənzə. Zha vay, mən lə bakə niy nza piya nza. Mba'a gəla nava kwəma mananatishi maɖaŋa kaa mbəzli tifa tərəŋw ki.

43 Dzəghwa Yesəw mba'a damətishi lə gəzə kwəma tərəŋw, vantaa ghəshi dzaa gəzə kwəma va kaa tsahwəti ndə pəmta pəmta. Zhini ma kə ngəshi na: «Divam mbalam bantam shi zəmə kaa zha na, a ghənzə zəməshi!» kə.

Kar Yesəw lə mbəzli mbə məlmə Nazaretə

(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

6 1 Dza Yesəw mba'a zhəghəkəvay tə tsava pi ki, səkəkə dzəmbə məlmə Nazaretə, na ci məlmə kəli na mbə. Mba'a mbəzli ta səda ci kwasəbə. 2 Dzəghwa *vici dəkəva mba'a səkəkəta. Dza Yesəw ka bananshi shiy kaa mbəzli mbə *ciki basəva tsa ka Zhəwifə. Ma sa favə mbəzliy basəshi va ɖaŋ ni tifa shi bananshi na va na, hahashi ghəshi hashishi va gəla nava kwəma. Tapə ghəshi mbə gəgəzə kwəma kwa jipə shiy dzəkən, a kə ghəshi na: «A mbəzli ni, kwəma səkəkə na ci na kwəma gəzəpə ntsa na tay? A ntsaa banavə məhərli tsətsə ta bəni shi nia? Wa ntsaa banavə bərɖi ta mənɖi gəla kwəma maɖaŋa maɖaŋa na na tsətsə na naci baya? 3 Ghəci ndə fədi shəghwə tsa va, zəghwə Marəy va, lə ngwarməhiy tifa, ndərazhiy zhər, kar Zhakə lə Zhezhesə, lə Zhəwdə, mba'a Shiməŋw sa? Ya ngwarməhiy mi'i nza na, tikə ghəshi mbə ghwəmmə sana nanzə sa?» kə ghəshi. 'Wakəvə gəla təkə kwəma tsəgha na va, mba'a makətishi ta bə nefer shi kaa Yesəw.

4 Ma kə Yesəw ngəshi na: «A katanəy, a mənɖiy fə bamaa dzəti *ndə gəzə kwəma Hyala ya pa' kwəmaɖa. Ma mbə məlmə yakə mənɖi lə mbə ni ci mbəzli, lə kəghi tsa yakə mənɖiy, ka fə bama mənɖiy dzətiw» kə.

5 Dzəghwa kala mbə Yesəw zhiniy mənɖi nahwəti kwəma maɖaŋa maɖaŋa na tifa. War kəray dividivi shi fanəkən na kaa nihwəti mbəzli gwərapə gwərapəshi ni, mba'a mbəzli va mbəlishi. 6 War hash Yesəw hashiy va kwəma mbəzli va, sa dī ma ghəshi bənci nefer shi.

Njasa ghwəni Yesəw *mbəzli ta səda ci mən lə bakə ni

(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

Ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a Yesəw dza dzamti dza dzar mbə məlməhi tə hidɖi va. Mba'a bananavə kwəma ci kaa mbəzli. 7 Dza na kaa mbəzli ta səda ci va mən lə bakə ni mba'a basətishi. Dza na mba'a banavəshi bərɖi ta tihə hyeler səvəri mbə ghən mbəzli. Mba'a ghwənashi bakə bakə bakə kwa zəgə shi,

ta dza ghəshiy gəzə kwəma ci kaa mbəzli. 8 Dza ma kə ngəshi ki na: «Mbalam, ghwəy kafəy, əntaa ghwəy dzaa bə ya waba ta dəvə ghwəy ma. Ya shi zəmə nzə, ya mbəl ta bə shiy, ya gəna kwa zlipa ghwəy, əntaa ghwəy bə ma. War gəta ka ghwəy bəvə ta dəvə ghwəy gwa'a tsəgha. 9 Pambə tə ghwəy kwekweher mbə səfə ghwəy, dibay əntaa ghwəy dzaa sərakən kwəbejer bakə bakə kən ghən ghwəy ghwəy dza ma!» kə. 10 Zhini ma kə ngəshi bə na: «Ma sa ka ghwəy tsəhəngwəy mbə məlmə ya namaḃay, mba'a kə ndə ka'wətəngwəy mbə na, kəy ntsa va pə ghwəy taa nzəyngwəy, pa' fəca dza ghwəy ḃarva mbə məlmə va. 11 Mba'a pə ghwəy tsəhəngwəy mbə məlmə, kala zləḃa ka'wəngwəy məndi, kala fa ma kwəma gəzə ghwəy məndiy, ḃarvaḃngwəy tə ghwəy mbə nava məlmə, mba'a ghwəy batamti kwərbi tə shidshid ghwəy. War tsəgha pə ghwəy dzaa məni ta mbə ghəshiy sənay, a ghəshi mənti *kwəma jikir na, kə ghəshi» kə Yesəw. 12 Ma sa gəzanakəshi Yesəw tsəgha ki na, mba'a mbəzli ta səfə ci va madfishi, ta dzaa gəzanshi kwəma Hyala kaa mbəzli nza ghəshi tsa titihwə tsa shi kaa Hyala, ka zhəghanti nzəy tsa shi ki. 13 Dza mba'a ghəshi tahamti hyeler səvəri mbə ghən mbəzli ḃəng. Mba'a ghəshi vavarənati in kaa nihwəti mbəzli gwərapə gwərapəshi ni ḃəng dīḃa, mba'a mbəzli va mbəlishi.

Məti Zhaḃ ndə mənipə *batem

(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

14-15 Dzəghwa gwa'a gwa'a slən tsa Yesəw dzay ya pa' kwəmaḃa ki, ka gəzə məndi: «Waa Zhaḃ tsaa niy mənipə batem va na sava zhəkəməy na kwa kwəli! Va tsəgha nza ḃərqi və ta məni shi madḃəḃa madḃəḃa ni va tsəgha» kə məndi. Ma kə nihwəti na: «*Eli ndə gəzə kwəma Hyala na» kə ghəshi. Ma kə nihwəti bə na: «*Ndə gəzə kwəma Hyala na, nja ka gəzə kwəma Hyalaa niy nza va tīḃa mbəradzə» kə ghəshi.

Dzəghwa mba'a mazə *Erədə favə ghəpə tsa kwəma Yesəw va. 16 Ma sa favə na tsəgha ki na: «Waa Zhaḃ tsaa mənipə batem va niy slantee ghən ti na sava zhəkəməy na kwa kwəli» kə. 17-18 Sa nzanay, ə niy ḃələhwə na mali zədəy Fəlipə ghəci ghəci mazə Erədə tsa va. Erədiyadə, kə məndi kaa slən tsa mali va. Ma kə Zhaḃ niy ni kaa ngəci na: «Kwal va gha kwa kwəma Hyala ta ḃəli mali zədəḃa va ḃələhwə ghaw» kə. Sa niy gəzəkə na tsəgha ki na, dza Erədə mba'a niy kəsəvəə tsəghwa kwa ḃəngw, mba'a niy fəghwa kwa fərshina. 19 Mba'a nəfə tsa Erədiyadə niy satiy dzəkən Zhaḃ tərəngw va kwəma va. Mbə ḃi pəsli ghənəzə niy nza na, niy mbay na va mazə Erədəw. 20 Sa nzanay, mbə ghəranci niy nza hazləni kaa Erədə va kwəma Zhaḃ, sa nzana mba'a niy sənay ndə gəzə kwəma katanə naa Zhaḃ, ḃəwḃəw nəfə tsa ci kwa kwəma Hyala, kə. Dza na ka ndəghwə Zhaḃ niy nza wəzə wəzə, war fa kwəma ka Zhaḃ gəzə ghəci niy maw. Ma sa ka naa favə ki na, ka səəva məhərli ci.

21 Dzəghwa vəghwə tsa wəzə wəzə tsa va Erədiyadə nanzə ki, ndəs səəkəy. Sa niy mənəta viciy niy yakə məndi mazə Erədə ti na, dza na mba'a niy tati shi zəmə tərəngw, ta makwaghwa mbə zəzə vici ya məndi va ti. Mba'a niy haharashi mbəzli dikə dikə ni tə hidī ka Galile, lə mbəzli dikə dikə ni mbə ka sawji shi gwa'a. 22 Dzəghwa zha Erədiyadə irətsə niy dzəmbəta mbə pətsaa niy ḃasəshi kar mazə Erədə va lə mbəzliy niy harkə na va ta zəmə shiy. Mba'a niy tsəti tsə ka təḃanshi kaa kar Erədə lə mbəzliy niy nza va tīḃa gwanashi. Ma kə mazə niy ni ki na: «A zhee, ya wa shi ḃi gha yən ndəḃay, ḃəwshi, ta ndəḃashi dzee!» kə niy ni. 23 Dzəghwa mazə hwa' hwa' niy zəməkə fəla: «Yən kala dzaa ndəḃa shi dza ghaa ḃəw vəya, ya war təhəvəri hidī sləkə gha ni bakə mbə, a gha ndara nahwəti ḃəla dza ghaa ni!» kə niy ni. 24 Dza zha va tsəgha ḃel niy səvərta, ndəs niy dzaa kəsata mbəghəta. A kə niy ni ngəta na: «A mə, a kə mazə ngəray: “ḃəw ya wa shi ḃi gha vəya” kə. A shi kee ḃəw vəa?» kə niy ni. Ma kə mbəghəta va niy ni ngəta na: «Mbalə, ma pə gha kaa ngəciy: “Slavəra ghən tsa Zhaḃ ndə mənipə batem!” pə gha ngəci» kə niy ni. 25 Nza'jəw zha va niy zhəghəkəvata lə diva, ta ḃəw va mazə ki, a kə niy ni kaa mazə na: «Ə ḃee gha slaghwara ghən tsa Zhaḃ ndə mənipə batem kwa tasaw!» kə niy ni. 26 War sa niy gəzəkə zha va kwəma va tsəgha na, kwəshay vəgha mazə niy mənəta va nava kwəma, sa niy ḃi ma na tsəgha, niy mbay naa zhiniy bashamti ghwəla, sa nzana, mba'a niy mbəlitiy zəmanakə fəla tīḃa kwa kwəma mbəzliy ḃasəshi va kiw.

27 Dzəghwa nza'jəw niy gəzanci kaa tsahwəti ndə sawji kwətiŋ mbə ka sawjiy ndəghwə, a ghəci dzaa slakəvə ghən tsa Zhaŋ ndə mənipə batem taŋtaŋ. Dza ndə sawji tsa va, mba'a niy dzay dzəghwa fərshina, mba'a niy dzaa slavə ghən tsa Zhaŋ faghwa kwa tasaw ki, 28 mba'a niy dzaa banavə kaa zha va, mba'a zha va niy bəvəə banavə kaa mbəghəta kwərakwə ki.

29 Ma sa niy favə mbəzli ta səda Zhaŋ, a məndi paslamti Zhaŋ, kə məndi na, mba'a ghəshi niy səəkəə bəvə mbəri tsa Zhaŋ. Mba'a ghəshi dzaa laghwa kwa kwəli. Tsəgha niy mətiy Zhaŋ ki.

Yesəw lə mbəzli bələkwə bələkwə cifə mətsəkə

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Zhj 6:1-14)

30 Dzəghwa *ka kwal Yesəw va niy ghwənashi Yesəw, mba'a ghəshi zhəghəkəvashi mbə dza shi va ki. Səəkə ghəshi basə ghəshi basəshi, ka ndanci kwəma mənəhwə ghəshi gwa'a, lə shi bananavə ghəshi kaa mbəzli gwa'a. 31 Ma ghala pətsa basəshi mbəzli va tə pətsa nza Yesəw va ki na, ka dzashi niy dzashi, ka zhəkə nihwəti, war tsəgha. Shaŋ kar Yesəw lə mbəzli ta səda ci ta kwəməvə ya kwal tsaa zəhwə shiy nza. Va tsəgha ki, ma kə Yesəw kaa mbəzli ta səda ci na: «A mbəzli ni, dzammə ghwəmmə ta pəlavə pətsa kama ndə ti di, a ghwəmmə dzaa dəkayvammə ti ya jəw nza» kə. 32 Dzəghwa mba'a ghəshi dzashiy dzəghwa kwambəwal ta dzashiy dzəmbə gamba ta nza yshi kwətishi vəgha bəla.

33 Ma ghəshi mbə dzashi ki na, mbalaa na mbəzli daŋ nighəvəshi, mba'a məndi sənashi, kar Yesəw lə mbəzli ta səda ci na shi va, kə məndi. Mba'a mbəzli madishi ya mbə namafa məlmə, mba'a ghəshi kəsləghə bali lə səda tsəhəshi tə pətsa va pərfa ghəshi kaa kar Yesəw. 34 Ma sa tsəhəy Yesəw tə pətsa va ki na, mba'a səməy kwa kwambəwal, sa nə na tsa' kə na, mbəzli basə basə tə pətsa va daŋ. Tapə hwər tsa ci ta zhanci ta mbəzli va ki. Sa nashi na mbəzli va nja teŋkesli kama ntsaa ndəghwəshi tifa. Dza na mba'a bananavəshi shiy tərəŋw.

35 Ma sa məniy tihwer, ma kə mbəzli ta səda ci kaa Yesəw na: «A Metər, avanay sənzanvay, a vici dzata, dzəghwa tə gambay pətsa. 36 Wəzəba banavə gha kwal kaa mbəzli ni, a ghəshi dzashi ta papa shi zəmə shi dzar mbə məlməhi lə mbə nihwəti giwahi ndəkəwə ndəkəwə ni» kə ghəshi. 37 Ma kə Yesəw kaa ngəshi na: «Banshim shi zəmə də'wə ghən tsa ghwəy a ghəshi zəməshi» kə. Ma kə ghəshi ngəci na: «Zləbati gha, a ghəy dzaa bəvə mbəl bələkwə bakə ta dza ta pəlanishi shi zəmə na?» kə ghəshi. 38 Ma kə Yesəw ngəshi na: «Peŋ hwəm na sa va ghwəy tifa sana nanzəy? Mbalam nighətım di» kə. Dza ghəshi mba'a ghəshi dzaa nighəti. Ma kə ghəshi ngəci na: «Wa cifəy na peŋ tikə, mba'a kərpi bakə» kə ghəshi. 39 Dza na mba'a gəzanshi kaa mbəzli ta səda ci va, a ghəshi gəzanshi kaa mbəzli tifa va gwanashi, a ghəshi tihəvərivashiy nza yshi dzar tə gwəzən tsa nebekə tsa. 40 Dza mbəzli va mba'a ghəshi nza yshi ki, bələkwə bələkwə nihwəti, ma nihwəti na cifə mətsəkə cifə mətsəkə. 41 Ma sa nza yshi mbəzli ki na, dza Yesəw həŋ bəvə peŋ tsa cifə tsa va mba'a kərpi bakə ni va ta dəvə ci, mba'a kafata kwəma ciy dzəta ghwəmə, ka mananta 'wəsa kaa Hyala ta shi zəmə va. Ma sa mananati na 'wəsa kaa Hyala na, dza na mba'a ngangavəri peŋ tsa va, mba'a banavə kaa mbəzli ta səda ci, a ghəshi tahanshi kaa mbəzli daŋ ni va. Zhini tsəgha ghəci tahanavəshi kərpi bakə ni va gwanashi difa. 42 Mba'a mbəzli va gwanashi zəməhwə shi va, bəhə bəhə ghəshi, mba'a mbəvəli tərə. 43 Dza məndi basə basəti naa tərmbə va mbəvəli peŋ tsa va lə kəriyə va, paf paf ghwani məŋ lə bakə. 44 Ma daŋ tsa mbəzliy zəhwə shi zəmə va va na, zhər bələkwə bələkwə cifə mətsəkə ghəshi.

Njasa dza Yesəw lə səda ci dzəy tə ghən yam

(Mt 14:22-33; Zhj 6:15-21)

45 War ghwəla ləy hwəm kwəma va ki, ma kə Yesəw kaa *mbəzli ta səda ci na: «Ləghwam dzəghwa kwambəwal, a ghwəy 'wati kwal dzəvəriy dzəti həlbə pəriə pəri məlmə Betəsayda, kala kərnee səkwəti mbəzli ghəshiy dzashi» kə. Mba'a mbəzli ta səda ci va dzəghwashi ka dzashi. 46 Ləy hwəm sa təhəvərivay na lə mbəzli ki na, mba'a kafəy dzay dzəmə kəlaŋ ta cə'wə.

47 Ma hetihwer sa pəkəwəta vici na na, ava mbəzli ta səda ci kətiyə dza ka tsəhəshi tə jipəjipə kwəfa,

mba'ay ghæci pærikæy tæ hælbe kwætiy naci ki. 48 Dzæghwa mba'a nashi mbæzli ta sæða ci war mbæ tæmæva læ kabæ kwambæwal ngahæ ngahæ ngahæ, sa nzana sækææ dzæmbæ kwæma shi safæ niy viy. Ma tæ kwa baka wa ngælækæ na, mba'a Yesæw dzætiy tæ ghæn yam, ka dza dzar ti shi læ sæða ci, ta kæsashi mbæzli ta sæða ci. Ma sa tsæhæy na ndækwæ vægha shi na, njasa dî na tanjæshi ghæci mænti. 49 Ma sa nay mbæzli ta sæða ci va ghæciy dza dzar tæ ghæn yam læ sæða na, ndæba *hil, kæ ghæn tsa shi. Ka ngwæmæ lala ghæshi. 50 Sa nzana, ghæshi njasa nza ghæshi va gwanashi na, mba'a ghæshi nay ghæci mbæ dza dzæy tæ ghæn yam va, mba'a her shi dzashi. War ghwæla tsægha ki na, mba'a Yesæw ghati gæzanshi kwæma, a kæ na: «Waa yæn na, æ kæ her ghwæy dzæghwashi, ka hazlæni ghwæy ma!» kæ. 51 Dza na kwæræhw dzæghway kwa kwambæwal va kwasæbæ shi ki, gar safæ garæti viy kwærakwæ. Dzæghwa tæræjw mæhærlî *mbæzli ta sæða Yesæw sææta va nava kwæma. 52 Sa nzana, kalaa niy favæ ghæn tsa kwæma madæja madæja na va niy mænti Yesæw læ pej ghæshi. War caslakæy næfæ tsa shi niy mæniy.

Kar Yesæw læ ka zælghwæ tæ hidî ka *Zhenezaretæ

(Mt 14:34-36)

53 Ma sa tanjamti ghæshi kwæfa va na, mba'a ghæshi tsæhæshi tæ hidî ka Zhenezaretæ ki. Dza ghæshi kaa kwambæwal shi mba'a ghæshi pæhæy vægha hælbe tsa va. 54 Sa pæhæy ghæshi na, mba'a ghæshi sæmæshi kwa ki, nza'jæw mændi nighævæ Yesæw mba'am sænay. 55 Dza mændi ki ka kækæslî bali ta dzaa gæzæ kaa mbæzli tæ hidî va gwanashi. Ya kwæma favæ mændi a sæækæy, kæ mændi na, war æ mændiy bænci ka zælghwæ sæækæ tæ pi hæni tsa shi. 56 Ya kwamæfa dza na, ya dzar mbæ mælmæ dikæ na, ya dzar mbæ giwa, ya dzar mbæ ni bæla bæla ni ghyeghyer na, war æ mændiy bænci ka zælghwææ dzæti læwma. Ka cæ'wæ, a ghæci bænavæshi kwal tsaa dapævæ ya kwataka mætsæni kwæbanj tsa kæn ghæn ci. Ya tsamæfa ndæ zælghwæ tsaa ndæjway na, mba'a mbæliy.

Kwæma jiji *ka Zhæwifæ

(Mt 15:1-9)

7

1 Dzæghwa *ka Farisahi ghæshi læ nihwæti mbæzli mbæ *ka bænipæ kwæma pæhæti Hyala, shiy sækæshi mbæ mælmæ Zheræwzalem, mba'a ghæshi bæsækævashiy dzævægha Yesæw. 2 Nighæ ghæshi na, nihwæti mbæzli mbæ *mbæzli ta sæða Yesæw mbæ zæmæ shi zæmæ læ ræða tæ dividivi shi. Dî naa gæzæy, yabanti dividivi shi ghæshi ta zæmæ shiy njasa ka ka Zhæwifæ mæni mbæ kwæma jiji shiw. 3 Na na ka Farisahi læ ka Zhæwifæy, tæræjw ka ghæshiy mæni mæhærlî ta mæni kwæma jijihishi. Ka ghæshiy gha zæmæ shi zæmæy, ghæshi yabanti dividivi shi wæzæ wæzæ. 4 Sa ka ghæshiy sækæshi mbæ læwmay, ka zæmæ shiy ghæshi kala pæshamtævashi ghæshiw. Zhini dæj nihwæti shi gazanakæshi jijihishi ta mænishi ghæshi tsægha. Ya dzækæn njasa ka ndæ yabæ shi sa ndæ shiy kwa shi, læ yabæ tsæghwa, læ shekiki vasæti mændi tæ mbæzæ, ya pætsa hæni ndæ ti gwa'a. 5 Sa zæmæ mbæzli ta sæða Yesæw va shiy kala yabanti dividivi shi kiy, va tsægha dæw ka Farisahi, læ *ka bænipæ kwæma pæhæti Hyala va Yesæw: «Tawa dî ma mbæzli ta sæða gha ni fæti ta kwæma bænavæka jijihî, zæmæ ghæshi shi zæmæ læ ræða tæ dividivi shia?» kæ ghæshi. 6 Ma kæ Yesæw ngæshi na: «Mbalaa katanj na kwæmaa niy gæzækæ *Ezay ndæ gæzæ kwæma Hyala vaa dzækæn ghwæy! Ghwæy ghwæy ka dakæ mbæzli læ kwæma pærikæ tæ ngwæla ni. A kæ niy niy: “A kæ Hyalay: Ma mbæzli niy, war kwataka læ miy gæzæ ghæshi ha'wæ tsa ha'wæ ghæshi tæ ya gwa'a tsægha. Ma mbæ nefer shi na, kærakæ kærakæ ghæshi læ ya. 7 Gæmta na tsæfækwæ tsæfækwæ ghæshi kwa kwæmee. Sa nzanay, war kwæma jiji shi na shi bænanshi ghæshi kaa mbæzli, njasa nzanaa kwæmee ghæshi zhæghæti, kæ Hyala” kæ Ezay niy ni.

8 Dza ghwæy na, mba'a ghwæy zlata næw kwæma pæhæti Hyala, ka dzanjway ta næw war kwæma jiji ke ngæri» kæ Yesæw. 9 Zhini ma kæ fa na: «Kay, tsæghaa nava katanj, a ghwæy zlata *kwæma pæhæti Hyala ta næw, mba'a ghwæy dzanjway ta bænipæ na ghwæy va kwæma jijihijway. 10 A *Mæyizæ niy gæzækæ

nahwəti kwəma, a kə niy niy: “Ə pə ghaa ha'wə tə kar dəŋa lə mənə” kə niy ni. Zhini ma kə ɓa na: “Ya wa ntsaa tsəərəti dəy, ya mbəghəyəy, mba'a məndi paslamti tsava ndə” kə. 11 Ma pə ghwəy na ghwəy ki mbə kwəma ɓəni pə ghwəy na, mba'a kə shiy va ndə ta kəəti kar dəy lə mbəghəyəy, a ndəə mbay gəzə: “A di, a mə, ma shiy niy nza vəya gar ɓəŋwəyshee ta kəətiŋwəyəy, kwərban na ghəshi” kə, (ma di kwərban gəzəy, shi ɓanavə məndi kaa Hyala), 12 gwa'a, ka zhini tsava ndəə kəəti kar dəy lə mbəghəy ghwəla ma, pə ghwəy. War ə ghwəy makə mbəzliy tsəgha va kəəti mbəzli shi. 13 Tsəgha pəsliti ghwəy na Hyala va *kwəma pəhəti na, war ta mbəə nəw na ghwəy va kwəma jiji pəhəti ghwəy. Zhini lə nihwəti shi məməni ghwəy tifa ɗaŋ war tsəgha tsəgha difa» kə Yesəw.

Shiy dzaa laɗamti ndə kwa kwəma Hyala

(Mt 15:10-20)

14 Dzəghwa Yesəw mba'a zhiniy harvə mbəzliy ɓasəshi va. Ma kə ngəshi na: «Fam kwəma ɗee na gəzə gwanaŋwəy, ɓə tə ghwəy ghən ti. 15 Ma na shi ɓəvə ndəə zəhwəshiy dzəghwa hwər ciy, ka yidamti ndə ghəshi kwa kwəma Hyalaw. Shiy səvəri mbə nəfə tsa ndə na shiy dzaa yaɗamti ndə kwa kwəma Hyala. 16 Fə tə ghwəy ghən ta kwəma va, niy nza sləmə va ghwəy ta fa kwəma!» kə.

17 Ma sa təhəvərivay Yesəw lə mbəzliy niy ɓasəshi va na, mba'a dzay dzəmbə ciki. Ma mbəɓa na, maɗ mbəzli ta səɗa ci maɗishi ta ɗəw bazhə tsa fir tsa ɓəlikə na va tsəgha tsa. 18 Ma kə ngəshi na: «Wa ə favə ma ghwəy kwəma di kwəma vaa gəzə lə ghwəyŋwəyshi kwərakwə ɓa na? Ə sənay ma ghwəy, shi ɓəvə ndəə zəməhwəshiy dzəghwa hwər tsa ci na ka yaɗamti ndə ghəshiy pə ghwəy shəkəna? 19 Sa nzanay, dzəmbə nəfə tsa ndə ka ghəshiy dzaw, dzəghwa hwər ka ghəshiy dza, ka ndə dza na mba'a təhəkəghwashi» kə Yesəw. Ma di Yesəw gəzə mbə kwəma ci va gəzəkə na tsəghay, ya war nimafə shi zəmə gwa'ay, a məndiy mbay zəməshi, nə na. 20 Zhini ma kə difa na: «Njasa gəzee vay, war kwəmaa səəkə mbə nəfə tsa ndə na saa dzaa mbay laɗamti ndə kwa kwəma Hyala. 21 Sa nzanay, səəkə mbə nəfə tsa ndə ka təkə *kwəma jikir naa səəkə, lə ghwərghwər, lə ghəli, lə ɓəkwə mbəzli, 22 lə pəsliti mi'i mbəzli, lə di gəna, lə zliy, lə dakə mbəzli, lə məni kwəma rəɗa rəɗa na, lə səl va ndə, lə gəzə kwəma jikir naa dzəkən mbəzli, lə kəli ghən, mba'a gəzə kwəma kama ghən ti. 23 Niva shi jikir ni gwanašiy, səəkə mbə nəfə tsa ndə səəkə ghəshi. Ghəshi na shiy dzaa laɗamti ndə kwa kwəma Hyala» kə Yesəw.

Kar Yesəw lə mali ka Shirəfiniki

(Mt 15:21-28)

24 Dzəghwa Yesəw mba'a maɗiy ɓarvay tə pətsa va, ka dzay dzəti hidfi ndəkwə ndəkwə ni vəgha məlmə Tir tə hidfi ka Shirəfiniki. Dza na mba'a dzəkəy dzəkə tsahwəti ndə tifa, kala di ma ghəci məndiy sənay, tifa na, kə məndi. Ya tsəgha nza ki na, shaŋ ghəci ta mbay mbələy ghən tsa ci. 25 A nahwəti mali niy nza tifa gwərapəta zha nza va zəlghwə gazlaka tərəŋw, mba'a favə tifa na Yesəw, kə məndi. Ma sa favə na tsəgha na, nza'jəw ghənzə maɗita, səəkə na tsəfəkwə tsəfəkwəta kwa kwəma Yesəw. 26 Dza na ka cə'wə Yesəw, a ghəci tahaamti gazlaka səvəri mbə ghən tsa zha nza va. Mali vay, mali *ka Zhəwifə niy nza naw, zha mbəzli ka Shirəfiniki niy nza na. 27 Ma kə Yesəw ngəta na: «A mali na, waa wəzə na ndə ɓəvə shi zəmə ndərazhi ka ndəghashi kaa kireketiw» kə. 28 A kə mali va ki na: «Tsəgha na nava nanzə kataŋ Ndə sləkəpə. Ya tsəgha na nanzə kiy, ya kireketi na kar ghəshiy dzar ta tabəl, ka imə shiy shikə va ndərazhi» kə. 29 Ma kə Yesəw ngəta ki na: «A mali, ya kwataka tə kwəma gha na zləɓakə ghay, gwa'a! Mbala, a gazlaka va səvəri mbə ghən zha gha va» kə. 30 Dzəghwa mali va mba'a dzata. Ma tsəhə na kataŋ na, zha nza va məhəni tə pi həni tsa nza lə məhərli nza wəzə, səvəri səvəri gazlaka mbə ghən nza.

Kar Yesəw ghəshi lə mədəŋ tsa pəhəta ghani ci, kala mbay ma gəzə kwəma

31 Dza Yesəw ki mba'a ɓarvay tə hidfi ka Tir ka dzar tə hidfi ka Shidaŋw, ka dzar tə hidfi har məndiy hidfi Məlməhi Məŋ, ta zhəghəkəvay zhəməy kwəfa Galile. 32 Ma sa tsəhəy na na, mba'a məndi

pəmanakə tsahwəti ndə tifa, mədəŋ ghəci, pəhəpəhə ghani ci, kala mbay ma gəzə kwəma. Dza məndi ka cə'wə a ghəci fanakən dəvə ci ta mbəlanti. 33 Dza Yesəw ki, pəm pəməkəvəri ntsa va səvəri mbə mbəzli. Mba'a ghəshi garəshi tsarakə, bakəshi li. Dza na mba'a 'yaghwa dividiviy dzəghwa sləmə ci, mba'a təfati ndighwər tə dəvə ciy dapata ghani ci va li shi. 34 Dza na kaa kwəma ci, kafə kafataa dzəta ghwəmə, mba'a piyaghwa piy lə bərēci. A kə kaa ntsa va na: «Efata!» kə. Di kwəma vaa gəzəy: «Ghwəniŋa!». 35 Dzəghwa nza'jəw pəŋ, slimim ci ghwənishi, mba'a ghani ci va niy pəhəta pəlita, mba'a ghəci ghati gəzə kwəma wəzə wəzə ki.

36 Dzəghwa Yesəw mba'a gəzənsi kaa mbəzli tifa gwanashi, əntaa ghəshi gəzə kwəma mənti na va. Ya war tsəgha gəzənsi na kaa mbəzli, əntaa ghəshi gəzə kwəma kən ki na, war ə mbəzliy mətəshə gəzə kwəma ci tərəŋw tərəŋw. 37 Ma kə mbəzli ki na: «Kay, sləni wəzə na sa ci gwanata! Ya mədəŋesliy favə ma kwəmay, aa mbəlantishi, mbə favə kwəma ghəshi, mbəzli pəhəta ghani shi na, mba'a pəlamti, ka gəzə kwəma ghəshi!» kə shi. Tərəŋw nava kwəma mananatishi madəŋa.

Kar Yesəw lə mbəzli bələkəwə bələkəwə fadə mətəskə

(Mt 15:32-39)

8

1 Zhini mbəzli dəŋ tərəŋw mba'a ghəshi basəshi ghala pətsa va vəgha Yesəw difa. Kala shi zəmə və shi. Ma sa nay Yesəw kala shi zəmə və shi na, dza na da' harashi *mbəzli ta səfə ci. Ma kə ngəshi na: 2 «Mbəzli niy, dalalay zhəra hwər tsee ti shi. Sa nzanay, kwa mahkana vici shi na sana, war ghəshi tikə vəghəe, kala shi zəmə tifa! 3 Mba'a pən ni sana: «Mbalam jighi» pən ngəshi, kala nganavəshi shi zəmə pənəy, ta shikəshi dza ghəshi kwa kwal va ma. Sa nzanay, kərakə səəkə nihwəti mbəzli mbə shi sana» kə. 4 Ma kə mbəzli ta səfə ci ngəci na: «Əy, kwəma ka ndə palakə shi zəmə sana tikə mbə gamba na gar zəhwəshi mbəzli ni nə gha kia?» kə ghəshi. 5 Ma kə Yesəw na: «Hwəm na pəŋ va ghwəya?» kə. Ma kə ghəshi na: «Mbərfəŋəy na pəŋ va ghəy» kə ghəshi. «Ndakam tikə» kə. 6 Dza Yesəw mba'a gəzənsi kaa mbəzliy basəshi va, a ghəshi nzəyshi mənəy. Ma sa nzəyshi ghəshi na, dza na həŋ bəvə pəŋ tsa mbərfəŋ tsa va ta dəvə ci, mba'a mananati 'wəsa kaa Hyala. Ma sa manamti na 'wəsa na, dza na nga' nga' nga ngavəri, mba'a banavə kaa mbəzli ta səfə ci, a ghəshi tahanshi kaa mbəzli va. Dzəghwa mbəzli ta səfə ci va mba'a ghəshi tahanavəshi ki. 7 Zhini mba'a kərpi və shi tifa jəw tsətsə difa. Dza Yesəw mba'a zhiniy mənti 'wəsa ti shi kaa Hyala difa, mba'a banavəshi mbəzli ta səfə ci, a ghəshi tahanshi kaa mbəzli va. 8-9 Dzəghwa mbəzli tə pətsa va va, zəmə zəmə ghəshi zəməhwə shi zəmə va ki, bəhə bəhə ghəshi. Mbəzli bələkəwə bələkəwə fadə mətəskə na ghəshi dəŋ tsa shi. Dzəghwa mba'a məndi basəti naa tərmbə mbəvəli gyadə gyadə ghwani mbərfəŋ. Ləy hwəm ki na, mba'a Yesəw səkwamtəvay lə mbəzli va, mba'a banavəshi kwal a ghəshi dzashi ki.

10 Dza ghəshi nza'jəw tsəgha, mba'a ghəshi dzashi dzəghwa kwambəwal, ghəshi lə mbəzli ta səfə ci, war ka dzashiy dzəti hidfi Dalmanəta.

***Ka Farisahiy dəw a Yesəw mananatishi shi madəŋa madəŋa ni**

(Mt 16:1-4)

11 Dza nihwəti *ka Farisahi mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə kanci ghəpə kaa Yesəw, a kə ghəshi na: «Mənti shi madəŋa madəŋa ni tə pətsa va, ti dza ghəy sənəy, səəkə va Hyala səəkə kwəma gha na katan, pə ghəy» kə ghəshi, sa di ghəshi ngali ta mbə ghəshiy kəsəti. 12 Dza Yesəw mba'a piyaghwa piy tərəŋw. Ma kə ngəshi na: «A shiy ghəranshi ni kaa mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə, nzana war shi madəŋa madəŋa ni ghəshiy pala tay? Ə gəzəŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, na nee nee kiy, shi madəŋa madəŋa ni dzee mənəŋwəy tifa» kə Yesəw. 13 Dza na mba'a zhay zhəghwa kwambəwal, mbərkə zlashi tə pətsa va, mba'a tərəy dzay zhəvəri tsahwəti həlbə tsa həl tsa va.

Yesəw yəmə *is lə shi bənipə *ka Farisahi mba'a *Erədə

(Mt 16:5-12)

14 Dzəghwa *mbəzli ta səfa Yesəw va ghəshiy madiy dzashi, mba'a ghəshi zamti ghən ta mətəhə peŋ, war kəray peŋ kwətiŋəy gwa'a tsəgha sa və shi kwa kwambəwal. 15 Ma ghəshi mbə dza na, tapə Yesəw ta canshi nahwəti kwəma, a kə ngəshi na: «Favə ghwəy na, mənə tə ghwəy məhərli, ka ndəghwə ghən tsa ghwəy va is tsa ka Farisahi lə is tsa Erədə!» kə. 16 Sa gəzəkə na tsəgha na, dza mbəzli ta səfa ci ka gəzə kwəma kwa jipə shi tsəgha ki, a kə ghəshi na: «Wa sa zay ghən tsa ghwəmmə va ta bə peŋ, va tsəgha gəzəmmə na kwəma va tsəgha» kə ghəshi. 17 Dza Yesəw mba'a fəti ghən ta kwəma gəzə ghəshi va. Ma kə ngəshi na: «A mbəzli ni, ta waa nə ghwəy ni, sa bəvə ma ghwəmmə peŋ, ma gəzəmmə na kwəma va, pə ghwəya? Ə sənata ma ghwəy kwəma shəkəna? Ka təkə kwəma ghwəy mbə ghən ghwəy sa? War ghwəlay na ghən tsa ghwəy caslakə slakə pa' sana na? 18 Mba'a mətəhi kwa ghən ghwəy nanzə ki na, ka nay pi ghwəy li shiw? Lə slimim vəgha ghən ghwəy na, ka favə kwəma ghwəy li shiw? Ə zay ghən tsa ghwəy 19 ta peŋ tsa cifə tsa va niy ngangavəree ta təhə kaa mbəzli bələkəwə bələkəwə cifə mətəkə shəkəna? Gambal hwəm niy tahay ghwəy lə kwa tərmbə peŋa?» kə. Ma kə ghəshi na: «Məŋ lə bakə» kə ghəshi. 20 A kə difa na: «Ya ghala pətəsa ndaŋwəyee va ta tahanshi kaa mbəzli bələkəwə bələkəwə fadə mətəkə bay, ghwani hwəm niy tahay ghwəy lə tsaa niy təraa?» kə. Ma kə ghəshi na: «Gambal mbərfeŋ» kə ghəshi. 21 Ma kə Yesəw ki na: «Ya sa nzana tsəgha kiy, wa shiy mənishi mbə ma ghwəy favə kwəmaa?» kə. Kar Yesəw lə ghwəlfə mbə məlmə Betəsayda

22 Dzəghwa mba'a ghəshi dzashiy dzəmbə məlmə Betəsayda ki, mba'a mənədi pəmanakə ghwəlfə tifa. Dza mənədi ka cə'wə Yesəw a ghəci mbəə dapay ntsa va lə dəvə ci ta mbəliti. 23 Dzəghwa Yesəw kaa ghwəlfə tsa va tasl kəsəvə tə dəvə ci, mba'a kəsəkəvəri səvəri mbə məlmə. Dza na kaa ndighwər, pe' pe' tafanatishi tə mətəhi ci, kə mba'a fakən dəvə ci kən. Dza na ka dəw va ghwəlfə tsa va, a kə na: «Ka nay pi gha na?» kə. 24 Dza ghwəlfə tsa va ka nighə pi. A kə na: «Yə mbə nashi mbəzli nzee, ma yən nighəshiy nja fəhi mbə dza» kə. 25 Zhini Yesəw difa mba'a fanati dəvə tə mətəhi ci. Ma sa nə ghwəlfə vərəghə kə na, diweŋ ghəciy nay pi. 26 Ma kə Yesəw ngəci ki na: «Mbalaa jiggi karə ki, əntaa gha zhiniy dzar mbə məlmə ma!» kə.

Piyer gəzə «Yesəw na *Kəristəw» kə

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

27 Ma ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a kar Yesəw lə *mbəzli ta səfa ci madishi ta dzashiy dzəmbə məlməhi ndəkəwə ndəkəwə ni vəgha məlmə Shezare Filipə. Ma ghəshi mbə kwal na, dza Yesəw ka dəw kwəma və shi, a kə na: «A ndə nzee ka mbəzliy ni baya?» kə. 28 Ma kə mbəzli ta səfa ci kaa zləbanci na: «Zhaŋ tsaa mənipə batem nza gha, ka nihwəti mbəzliy ni. Nihwəti na: *Eli nza gha, kə ghəshi. Ma nihwəti ba na: Tsahwəti ndə mbə ka gəzə kwəma Hyala nza gha, kə shi» kə ghəshi. 29 Ma kə Yesəw ki na: «Ya ghwəy na ghwəy kiy, wa ndə nzee ka ghwəy nia?» kə. Ma kə Piyer na: «Ghay, Kəristəw nza gha, Ntsa tivə Hyala» kə. 30 Ma sa gəzəkə Piyer tsəgha na, dza Yesəw mba'a makətishi vantaa ghəshi taa gəzə kwəma kən ya kaa waba.

Yesəw gəzəpə kwəmaa dzəkən məti ci, lə zhakati tsa ci mbə məti

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

31 Dzəghwa Yesəw ka gəzanshi kwəma kaa *mbəzli ta səfa ci ki, a kə na: «Yən yən Zəghwə yakə ndə ngəriy, ta sahwə ngəra'wə dzee dalala. Mətikwəkwər mbə *ka Zhəwifə, ghəshi lə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, mba'a *ka bənipə kwəma pəhəti Hyalay, ka dza ghəshiy di mətə yaw. Ta paslantəra dza mənədi, ma sa kee mətiray, ta zhakatira dzee mbə məti tə kwa mahkana vicee kwa kwəli» kə. 32 Dzəghwa na mba'a gəzanakəshi kwəma va, pa'i pa'i gwanata tsa nzə. Ma sa favə Piyer tsəgha na, dza na mba'a harvə Yesəw dzəvəgha bəla: «Wəzə na nava kwəmaa kəsəŋaw» kə ngəci. 33 'Wakəvə Yesəw tsəgha, tərəf zhəghətəvay zhar kwa mbəzli ta səfa ci gwanashi, ka nighəshi. Dza na ka na bə Piyer, a kə

na: «Kərakə pə gha lə ya, *ndə jaka tsa Hyala tsa. Na gha na hwəlfə təkə kwəmay, kwəmaa səəkə va Hyala na teepəw. Təkə kwəmaa səəkə va ndə ngəri na» kə.

34 Dza Yesəw kaa mbəzliy bəsəshi va tifa, da' harashi ghəshi lə mbəzli ta səfa ci gwa'a, ma kə ngəshi na: «Mba'a kə ndəə dī nəwray, ə kə tsava ndə zlay zəzəə dzəkən tsa ci ghən, mba'a zləbavə sa ngəra'wə lə mətita gwa'a, ma nza ghəci nəwra. 35 Sa nzana ya wa ntsaa dī mbəliti piy tsa ci tikə tə hidiy, ta zamti tsa mə ghwəmə piy tsa ci dza na. Ma ntsaa dzaa zamti piy tsa ci tikə tə hidī tə mbərkə kwəmee lə Yəwən kwəma wəzə nay, ta mbəliti tsa mə ghwəmə piy tsa ci dza na. 36 Nay ghwəy na, ya shi tə hidī ni gwa'a gwa'aa kwəmavə ndə, mba'a piy tsa ci mə ghwəmə zayəy, shiy tifa ndəə 'wəy ti mbə kwəma va tsəghaw. 37 Sa nzanay, tsahwəti sə tifa tepə gar dza ndəə mbəərəti piy tsa ci ti mə ghwəmə va Hyalaw.

38 Mba'a kə ndəə ha'wə va ndəgha fətiy dzəkənee, ya va gəzə kwəmee kaa mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə tsa fa ma kwəma Hyala, ka məməni war *kwəma jikir nay, ta ha'wə dzee, yən Zəghwə yakə ndə ngəri va ndəgha fətiy dzəkən kwərakwə, ghala vəghwə tsa dzee zhəkə mbə shəndəkə tsa Dirə, ghəy lə ka kwal Hyala dəwdew ni» kə Yesəw.

9 1 Zhini ma kə Yesəw ba na: «Ə gəzəwəy ya, ta na navay, tsəgha na, a nihwəti mbəzli mbə ghwəy ghwəy mbəzli tikə niy, ka ghəshi gha bəkwə na ta nay dza ghəshi njasa dza Hyalaa səəkə ta sləkə mbəzli lə bərci nzə» kə.

Yesəw mə kəlaŋ lə nihwəti mbəzli ta səfa ci

(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

2 Dzəghwa sa mənta vici kwanj ləy hwəm shi va na, dza Yesəw kaa kar Piyer lə Zhakə mba'a Zhaŋ, pəm pəməvəshi kwasəbə. Ka dzashiy dzəmə ghən kəlaŋ tsa biti tsa, ta nza ghəshi li məba kwətishi. Ma sa tsəhəshi ghəshi məba na, mba'a Yesəw zhəghanakəshi nahwəti pa. 3 Tsa' pə gha kaa kwəbərjər kən ghən ci na, ka mbərə tezlezlezl, kala shiy tifa gar mənti payshi tsəgha tə hidī. 4 Nighə ghəshi dība na, kar *Eli lə *Məyizə tsahwəshi. Dza ghəshi ka gəzə kwəma lə Yesəw. 5 Ma kə Piyer kaa Yesəw tsəgha na: «A Metər, jəw na wəzə ghwəmmə nzəyəmmə tə pətsaw. Kadiw a ghəy dərjəti ceker mahkan, kwətij tsa gha, mba'a tsa Məyizə, mba'a tsa Eli» kə. 6 Kwəma gəzə na va tsəghay, ə sənata ma na kwəma ka na gəzə, sa səəta məhərli ci. Sa nzana tərəwshi her shi dzashi va hazləni mahkanashi. 7 Ghavə kwələbi zləlahə ghəshi səəkəə pələkənvashi kən shi tsəgha. Ma fa ghəshi ki na, məli Hyalaa gəzənsi kwəmaa dzəkən Yesəw səəkə mbə kwələbi va, a kə na: «Ava ghəci na Zəghwee dee tərəw, fam kwəma və!» kə. 8 War ghwəla ki, njə'wə kə ghəshi dzar tifa na, nay ndə ghəshi tifa ghwəlaw. War Yesəw sa tifa vəgha shi kwətij. Mba'a ghəshi madishi ta səkwashi mə kəlaŋ ki.

9 Ma kə Yesəw kaa ngəshi ghəshi mbə səkwa səəkə mə kəlaŋ tsa va na: «Əntaa ghwəy dzaa gəzə shi nashi ghwəy va ya kaa tsaməba ndə ma! War gwəwəwəy pə ghwəy taa nza, pə' ghala pətsa ka Zəghwə yakə ndə ngəri mətij, zhini mba'a zhakatij mbə mətij» kə. 10 Mba'a ghəshi dīvə fəti ta kwəma gəzanakəshi Yesəw va nanzə ngar na, war mbə dəfəw kwəma ghəshi kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «A na gəla na zhini na naa gəzəmmə kwəma, nə na "Pa' ghala pətsa kee mətira mba'ee zhakatira mbə mətij" kə kia?» kə ghəshi.

11 Dza ghəshi ka dəw kwəma va Yesəw, a kə ghəshi na: «A Metər, sa wana niy nə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala na, "Pərbə Eli dza naa səəkəy ka *Kəristəw gha səəkə" kə ghəshia?» kə ghəshi. 12 Ma kə kaa zləbanshi na: «Yəŋ tsəghaa nava nanzə, na katarj nay Eli dza naa 'wa kwal səəkə ta gəzənsi zhəghə nefer shi kaa mbəzli, ta nəw kwəma Hyala. A zliyahy Hyala niy gəzəkə kwərakwə: "War ta sahəwə ngəra'wə dza Zəghwə yakə ndə ngəri tərəw. Ka ghəzlitij məndi, ka zhəghəti nja sa kama viri ti" kə ghəshi. 13 Ma ki e gəzəwəyəy, a Eli səəkəy. Dza mbəzli mba'a ghəshi mənti *kwəma jikir na li njasa dī ghəshi, njasa niy gəzəkə zliyahy Hyalaa dzəkən kwərakwə» kə.

Yesəw ghəshi lə zəghwə ghəra bashakə

(Mt 17:14-21; Lk 9:37-43)

14 Ma kar Yesəw lə mbəzli mahkan ni vaa dza ta tsəhə vəgha niy niy tərmbə va tifa mbəzli ta səda ci na, mba'a ghəshi nashi mbəzli tifa dān, mba'a mbəzli ta səda ci va tə jipə shi. War ka ngərə ghəpə nihwəti mbəzli mbə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala li shi. 15 War sa nay mbəzli tifa va Yesəw na, kwəma vətəghə ghənzə mənta və shi tsəgha. Dza ghəshi ka kəsli baliy dzəvəgha ta səkwə. 16 Dzəghwa Yesəw ka dəw kwəma va mbəzli ta səda ci ki, a kə na: «Dzəkən wa ngərə ghwəy ghəpə li shi shəka?» kə. 17 Ma kə tsahwəti ndə kwətij mbə mbəzliy bəsəshi va na: «A Metər, wa zəghwee niy pəməkēe ngəna, nza na gwərapəy va zəlghwə bashakə, kala mbə ghəciy gəzə kwəma. 18 War nə ma zəlghwə tsa va, kafə kə ti ya kwəmafay, ka naa dza bəripə fati tə hidfi. War gwifgwifi ghaa nighəmaa nza ta miy ci, ka pərə sli'i ci. Tsa' pə gha kaa vəgha ciy nza na, hyan hyan hyan mətita. Naa niy səkəree ka cə'wə *mbəzli ta səda gha ni, a ghəshi tahananə bashakə tsa va mbə ghən zəghwee va pən na. Kala mbay ghəshiy tahamti» kə.

19 Ma sa gəzəkə ntsa va tsəgha, ma kə Yesəw kaa mbəzli na: «Mata ghwəy ghwəy mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə tsa di ma banavə nefer ghwəy kaa Hyalay! Pa' hwəm di ghwəy yən nzyra lə ghwəy kia? Pa' hwəm dzee nza mbə sə'wa kwəma ghwəy difa kia? Pəmərəm zəghwə vaa səkə!» kə. 20 Dza pəm məndi pəmanakə zəghwə va. War sa nay zəghwə va Yesəw tsəgha na, dza zəlghwə tsa va mba'a gwanəzay, bəripə ghəci məy tə pi. War ka mərərə tsəgha. War gwifgwifi ghaa nighəma sar kwa miy ci. 21 Ma kə Yesəw ka dəy na: «A ntsa, gar hwəm na piya zəghwə na lə zəlghwə tsa tsətsə ghala kəsəvə naa?» kə. Ma kə dəy zəghwə va na: «Ghala ghəci jəwəy ghati na tsəgha. 22 Dān səda səkə zəlghwə tsa va mbə pəla paslamti. Ndəghambə dzəmbə ghwə fəcahwəti, ndəghati tə kwəfa fəcahwəti, war tsəgha. Mərshi lə ghəy na gha, a gha mbəlītəy zəghwə ghəy na, gha gar mbay mbəliti» kə. 23 Ma kə Yesəw ngəci na: «Gha gar mbay mbəliti”, pə gha. Ə sənay ma gha tsahwəti sə tifa kala mbay məniva kaa ntsaa banavə nəfə tsa ci kaa Hyalaw, pə gha na?» kə. 24 War sa gəzəkə Yesəw tsəgha na, ghavə ntsa va zlanzlan: «Wa nee banavə nəfə tsee kaa Hyala, ə pə ghaa kətira ta mbee banavə nəfə tsee wəzə wəzə!» kə.

25 Tsa' kə Yesəw na, mbəzli dān mbə bəsəvaa səkə dzəvəgha shi lə bali. Dza na ka gəzə kwəma lə bərēci tərəwəy kaa zəlghwə bashakə tsa va. Ma kə na: «A bashakə tsaa pəhə ghani ndə tsa, ka zhəghə ndə ka mədəy, yən gəzəna na, səvəri mbə ghən zəghwə na sənənva! Əntaa gha zhiniy zhəmbə ghən ci ghwəla ya hwəmba ma!» kə. 26 Wakəvə zəlghwə bashakə tsa va kaa lala zlanzlan, kyak ngwəmaghwa ghəciy səvəriy mbə ghən ci. Tsa' pə gha kaa zəghwə va tifa na, war nja ntsaa mətīy. Pa' ka gəzə nihwəti mbəzli: «Aa mətīy» kə ghəshi. 27 Dza Yesəw, tasl kəsəvə tə dəvə ci, zan kafakati zəghwə va, mba'a zəghwə va garəy məgarə.

28 Dzəghwa Yesəw mba'a dzay dzəmbə ciki. Ma sa dzəmbəy na mbə ciki tsa va kwətishi ghəshi mbəba lə mbəzli ta səda ci na, tapə mbəzli ta səda ci va ta dəw və, a kə ghəshi na: «Tawa niy mbay ma ghəy tihəkəvəri bashakə tsa va na ghəya?» kə ghəshi. 29 A kə Yesəw ngəshi na: «Gəla hwəlfə bashakə tsa vay, ka təhəva na səvəri mbə ndə kala war lə cə'wəw» kə.

Yesəw zhiniy gəzəpə kwəmaa dzəkən mətī ci lə zhakati tsa ci mbə mətī ba

(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

30 Dza ghəshi mba'a ghəshi bərvashi tə pətsa va, mba'a ghəshi dzarshi tə hidfi ka Galile ki. Niy di Yesəw məndiy sənay pətsa nza na tiw. 31 Sa nzanay, mbə di bananshi shiy niy nza na kaa mbəzli ta səda ci. A kə na: «Yən yən Zəghwə yakə ndə ngəriy, ta kəsəvərə dza məndi mba'am fəmbərə mbə dəvə mbəzli. Ka mbəzli va dza na, mba'a ghəshi paslantəra. Ma sa kee mətīray, tə kwa mahkana vicee kwa kwəli na, ta zhakatira dzee mbə mətī» kə. 32 Ma mbəzli ta səda ci nashi ki na, favə shi di Yesəw gəzə ghəshiw, zhini ba na, ka ghəranshi hazlani va dəw shi va va Yesəw.

Tsama ndə na ntsa dikə tsaa?

(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

33 Dza ghəshi ndəs ghəshi tsəhəshi mbə məlmə Kapernahwəm, mba'a ghəshi dzəmbəshi mbə ciki. Dza Yesəw ka dəw kwəma və shi, a kə na: «Dzəkən wa ngərə ghəwəy ghəpə ghəwəy kwa kwal baya?» kə. 34 Gwəŋəshi ghəshi nzəyshi kala zləba, sa sənay ghəshi dzəkən kwəma ntsaa gwəra dikə tsa mbə shi ngərəhwə ghəshi ghəpə kwa kwal, kə ghəshi. 35 Dzəghwa Yesəw ki, das nzəyəy mənəy, dza na kaa mbəzli ta səda ci va məŋ lə bakə ni, mba'a harashi. A kə kaa ngəshi na: «War mba'a kə ndəə dī ghəciy məniy ka ntsaa 'wa kwəma kaa nihwəti mbəzli mbə ghəwəyəy, ə kə ndə zhəghəti ghən tsa ci ka ntsaa kərəy ləykə tə mətsəni, ka ndə ghərənshi sləni kaa niy tərmbə va mbəzli» kə.

36 Dzəghwa na kaa zəghwə jəwə tə pətsa va pəm pəməkə, mba'a garəy kwa kwəma shi tifa. Dza na mba'a hwətəməvə, a kə ngəshi na: 37 «Ya wa ntsaa ka'wəti zəghwə jəwə nja sasa, war tə mbərkə kwəma yay, yən də'wə ghən tsee na sa ka'wəti na va tsəgha. Mba'a kə ndə ka'wətəray, kwataka yən ka'wəti na gwa'a tsəghaw, aa ka'wəti ntsaa ghəwənikəra va kwərakwə» kə.

Tsa ghəwəmmə ndə na ntsaa pa ma jaka lə ghəwəmmə

(Lk 9:49-50)

38 Dzəghwa Zhanj mba'a səəkəə gəzanci ka Yesəw, a kə na: «A Metər, a ghəy nay tsahwəti ndə ghəci mbə tihə gazlaka lə slən tsa gha. Mba'a ghəy makəti na ghəy, sa kama na kwasəbə ghəwəmmə» kə. 39 Ma kə Yesəw ngəci na: «Zlayəm ka makə ghəwəy ma, sa nzanay, ndə tifa mba'a dzaa mənti shi maɗaŋa maɗaŋa ni lə slən tsee, zhini war ghəwəla na, ka gəzə kwəma gəmgəm na ghəciy dzəkən yaw. 40 Ntsaa kama mbə jaka lə ghəwəmməy, tsa ghəwəmmə ndə na tsava. 41 Ntsaa dza vaa tavəŋwəy ya yam jəwə, sa nza ghəwəy mbəzliy nəwra, yən *Kəristəwəy, ə gəzəŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ta kwəməvə zhəmə ci dza ntsa va» kə Yesəw.

Gəzə kwəmaa dzəkən shiy hərəpəə dzəmbə *kwəma jikir na

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

42 Ma kə Yesəw ɓa na: «Ya wa ntsaa dzaa mənti shiy ngədi mbəzliy təhəshi ma ndara nefer shi, dza mba'a ghəshi shikəshiy dzəmbə məni kwəma jikir nay, a ngərə'wə taa nza kən tsava ndə. Wəzəba pəhanaghwa məndi vəna kwa wəri ci, mba'am ndəghaghwa kwa hwər kwəfa mba'a mətiy dza naa favə kən kwəmaa dzaa nza kən. 43 Ava va tsəgha nzana ki, war mba'a kə sə, ya nja dəvə ghaa fəŋa dzəmbə məni kwəma jikir nay, sla pə gha slanti, wəzəba kwəməvə gha piy tsa gha slar tsa va Hyala lə dəvə kwətij na, kən na dza ghaa dzaŋaa dzəmbə ghəwəə kədi ma lə dividivi gha bakanashi. [44 Tə tsava piy, ka məti ləhwəə zəmə vəgha ndə ngəriw, ka məti ghəwəw, kə Zliya Hyala.] 45 Ya səda gha fəŋa naa dzəmbə məni kwəma jikir nay, sla pə gha slakəghwa tə gha! Wəzəba kwəməvə gha piy tsa gha slar tsa va Hyala, ya kwətijta na səda va gha na, kən na dza ghaa nza lə shidshid' gha bakanashi mba'am bəzlambəŋaa dzəmbə ghəwəə kədi ma, [46 ta nza gha tə pətsa gəzə Zliya Hyala va, ka məti ləhwə tifa, ka məti ghəwə tifa, kə.] 47 Tsəgha na difa, mba'a kə nahwəti mətsə ghaa ngədiŋaa dzəmbə məni kwəma jikir nay, ə pə gha lamti kwa ghən gha! Wəzəba tsəhəŋa gha tə pətsa sləkə Hyala ya kwətijta na mətsə va gha na, kən na dza ghaa nza lə mətsəhi gha bakanashi, mba'am bəzlambəŋaa dzəmbə ghəwəə kədi ma, [48 ta nza gha tə pətsa gəzə Zliya Hyala va, ka məti ləhwə tifa, ka məti ghəwə tifa, kə.] 49 Ya wa ntsaa dza ta sla shiy kaa Hyalay, a dza naa manati ghəwəni tə shi va, ta mbə ghəshiy nza wəzə kwa kwəma Hyala. Ma ghəwəy kwərakwəy, ta sa ngərə'wə dza ghəwəy, ta nza ghəwəy wəzə kwa kwəma Hyala. 50 A ghəwəy sənay kiy, shiy wəzə na ghəwəni. Ma mba'a kə ghəwəŋghəwən tsa mbə kədiyəy, lə wa ka ndə mbəə zhiniy zhanambə ghəwəŋghəwən tsa vaa? Va tsəgha kiy, ə pə ghəwəy məniŋwəy ka mbəzli wəzə ni nja ghəwəni, lə zərkə pə ghəwəy mbə nəy tsa ghəwəy kwa jipə ghəwəy» kə.

Yesəw ɓəniyə kwəmaa dzəkən təhəva tsa kar zal lə mali ci

(Mt 19:1-12; Lk 16:18)

10

1 Dza Yesəw ki, mba'a madīy ɓarvay tɔ tsa va pi, ka dzay dzati hidī ka Zhəwde, pəri na pəriɓa bəla həl Zhərdeŋ. Zhini mbəzli dīɓa ngwərfə ghəshi zhiniy ɓasəkəvashiy dzəvəgha. Dza na mba'a ghati ɓananshi kwəma ki, njasa ka na vaa məni ndimndim.

2 Dzəghwa *ka Farisahi, mba'a ghəshi kətəghəvashiy dzəvəgha ta dəw kwəma vɔ, ta nighə kwəma ci, ma kə ghəshi ngəci na: «A Metər, ɓanavə kwal kwəma pəhəti *Məyizə kaa ndə ta tihə mali ci ta na?» kə ghəshi. 3 Dza Yesəw ka zləɓanshi lə dəw kwəma, a kə na: «A pənəy, njaa niy nə Məyizə ngəŋwəy baya?» kə. 4 A kə ghəshi na: «A Məyizə niy ɓanavə kwal kaa zal ta tihə mali ci, tsasl kaa zliya kwasəbə, kə» kə ghəshi. 5 Ma kə Yesəw na: «Sa nza ghən tsa ghwəy caslakəy, va tsəgha niy gəzəŋwəy Məyizə kwəma va tsəgha. 6 Ə gəzəŋwəyee nee ki, ta na na kwatəŋa sa niy ngamti Hyala shiy gwanashiy, dzəghwa na mba'a ngati zal ghəshi lə mali, kə Zliya Hyala. 7 Ma kə dīɓa na: “Ava va tsəgha dza zal ɓarvay vəgha kar dəy lə mbəghəy, nza ghəshi dzaa jakəshi lə mali ci. 8 Ma nza ghəshi bakanashi mənishi ka vəgha kwətīŋ” kə. Mba'a kə tsəgha kiy, mbəzli bakə na ghəshi ghwəla kiw, vəgha kwətīŋ na sa shi. 9 Ghənzə tsəgha kiy, əntaa ndə ngəri təhəvəri shi jakəti Hyala ma» kə Yesəw. 10 Dza kar Yesəw mba'a ghəshi dzakəshiy dzakə ghi.

Ma ghəshi kəghi tsa va na, dza mbəzli ta sɔɗa ci ka zhiniy dəw kwəma va vɔ dīɓa. 11 Ma kə Yesəw ngəshi na: «War mba'a kə ndə təhamti mali ci, dza mba'a ɓəvə nahwəti maliy, a ntsa va mənti ghwərghwər va na kwa təŋa va mali. 12 Tsəgha na lə mali kwərakwə ɓa, mba'a kə mali ɓarvata va zata, mba'a dzaa ɓəhwə tsəhwəti zaləy, aa mənti ghwərghwər» kə Yesəw.

Kar Yesəw lə ndərazhi jəw jəw ni

(Mt 19:13-15; Lk 18:15-17)

13 Dza nihwəti mbəzli mba'a ghəshi ɓanakə ndərazhi kaa Yesəw, a ghəci fakən dividivi ci kən shi ta təfanshi miy. Kala dī *mbəzli ta sɔɗa ci tsəgha, dza ghəshi ka makə mbəzli va. 14 Ma sa nashi Yesəw ghəshi mbə makə mbəzli va na, mba'a nəfə tsa ci satiy dzəkən mbəzli ta sɔɗa ci. A kə ngəshi na: «Zlashim ndərazhi jəw jəw ni va, a ghəshi sar dzəvəghee, ka makəshi ghwəy ma. Sa nzanay, gəla mbəzli nja ghəshi na shi sləkə Hyala. 15 Ə gəzəŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, kala zləɓavə kə ndə Hyalaa sləkə mbə nəfə tsa ci nja zəghwə jəw nay, ka kwəməvə tsəhəy ndə tə pətsa sləkə na tepəw» kə. 16 Ma sa gəzəkə na tsəgha na, dza na hwətəm hwətəm, hwəhwətəməvə ndərazhi va, mba'a fafanakənsi dividivi ciy təfanatishi miy.

Kar Yesəw lə ndə shiy tsa tərəŋw tsa

(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

17 Dza Yesəw mba'a madīy ka dzay. Ma ghəci mbə kwal na, dza tsəhwəti ndə mba'a səkəy lə bali. Səkə na tsəfəkwə tsəfəkwəy kwa kwəma ci. A kə na: «A Metər tsa wəzə tsa! Wa shi dze mənti kee kwəməvə piy tsa kəɗi ma tay?» kə. 18 Ma kə Yesəw ngəci na: «Sa wana nə gha, ntsa wəzə tsa, pə gha kaa ngəraa? Ndə tīɓa wəzə ghəci kala war Hyala kwətīŋtaw. 19 Talay, a gha sənata kwəma gəzəkə *kwəma pəhəti Hyala ɓasa. Ma kəy: “Ka pəəsli ndə gha ma, ka pəla mali ndə gha ma, ka ghəli gha ma, ka təɓə dzərvə ghaa dzəkən ndə ma, ka məni tsəhwəli gha ta shi ndə ma, ə pə ghaa ha'wə tə kar dəŋa lə mənja” kə» kə Yesəw. 20 Ma sa favə ntsa va tsəgha, ma kə na: «A Metər, shi ɓələkə gha niy, gwanashi nəwamtishee ghala yən zəghwəra» kə. 21 Dzəghwa Yesəw ka nighə, mba'a dīti ntsa va mbə nəfə ci. A kə ngəci ki na: «Ma ghənzə tsəghay, shiy kwətīŋ tərə na va gha nana, ta mənishi gha. Mbala pamti səkəm tə shi va gha, a gha tahananəshi gəna va kaa ka ndərma, nza gha səkə ta nəwra. Ma ghalaba kiy, ta kwəməvə shiy gwərəmti dza gha mə ghwəmə» kə Yesəw. 22 War sa favə ntsa va Yesəw gəzanakə kwəma va tsəgha na, ka zhanci nəfə tsa ci tərəŋw. Dza na ka dzay lə nəfə lə nəfə, sa nzana ndə shiy tsa

tərəjw tsa ghəci.

23 Dzəghwa Yesəw njə'wə nighəti *mbəzli ta səda ci. Ma kə kaa ngəshi na: «Nay ghwəy na, ngahə na tsəhə tə pətsa sləkə Hyala va ka shiy» kə. 24 Dza kwəma va mba'a səəvəri məhərli mbəzli ta səda ci tərəjw, kala sənata kwəma ka ghəshi gəzə. Zhini ma kə Yesəw fa na: «A ndərazhee, ngahə na tsəhə tə pətsa sləkə Hyala. 25 Bəlanbā ngaləwba dza naa dzəvərta kwa kwal batal cisli shiy, kən dzəti pətsa sləkə Hyala va ndə shiy» kə. 26 Dzəghwa kwəma va, mba'a zhiniy səəvəri məhərli shi, tapə ghəshi mbə dədəw kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «Əy, war tsəgha kə kiy, wa ntsaa dza vaa mbəliy kia?» kə ghəshi. 27 Dza Yesəw njə'wə nighəti shi. A kə na: «Ma kwəma vay, ka mbay mbəzliy mənitiw. Ma na Hyala nanzə kiy, aa məniti. Sa nzanay, shiy tifa taŋanati bərqi kaa Hyalaw!» kə.

28 Ma kə Piyer ngəci na: «A Metər, ghəy sana kiy, avanay gwa'a gwa'a zlashi ghəy shiy, mba'a ghəy nəwvəŋa» kə. 29 Ma kə Yesəw ngəci na: «Ə gəzanwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya wa ntsaa zlay ghi tsa ci, ya ngwarməhiyəy zhər lə ghyehi gwa'a, ya kar dəy lə mbəghəy, ya ndərazhi yakə na, mba'a veher ci gwa'a war tə mbərkə kwəmee, lə Yəwən kwəma wəzə nay, 30 kwa kwəma jəw na ta kwəmavə shi ci va dza na tsəgha gar bələkwə səda tikə tə hidī nza ghwəmmə ni, ya ghi na, ya ngwarməmə, ya didi, ya məmə, ya ndərazhi, ya veher, zhini ta sahwə ngəra'wə ghəci dza. Ma ghala vəghwə tsa dzaa zhikə dība na, ta kwəmavə piy tsa kədi ma ghəci dza. 31 Mbəzli dəŋ mbə ka 'wa kwəma kaa mbəzli sanay, ka mbəzli ləy hwəm dza ghəshiy zhəghəshi. Ma ni ləy hwəm mbəzli sana na, mba'a ghəshi zhəghəshi ka mbəzliy 'wa kwəma kaa mbəzli» kə Yesəw.

Yesəw zhiniy gəzəpə kwəmaa dzəkən məti ci lə dzəkən zhakati tsa ci mbə məti, kwa mahkana səda

(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

32 Dzəghwa Yesəw mba'a madiy ta dzəmə məlmə Zherəwzalem lə *mbəzli ta səda ci, ka 'wanshi kwal ghəci. Mbəzli ta səda ci va na mbə ghəranshi hazlənī tərəjw. Zhini tsəgha nihwəti mbəzli kwasəbəshi va hazlənishi kwərakwə. Zhəghwa Yesəw dība da' harashi mbəzli ta səda ci va mən lə bakə niy dzəvəgha. Dza na mba'a ghati gəzanshi shiy dzaa məniva li kwa kwəma jəw, 33 a kə kaa ngəshi na: «Avanammə mbə kwal sana ta dzəmə məlmə Zherəwzaleməy, mbəba dza mbəzli ta fambərə, yən Zəghwə yakə ndə ngəriy dzəmbə dəvə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, ghəshi lə *mbəzliy bənīpə kwəma pəhəti Hyala. Ka ghəshi dza na mba'a ghəshi basakənda ngwəvəə pəəslira. Mba'a ghəshi dzaa fambərə mbə dəvə *mbəzliy kamaa ka Zhəwifə. 34 Sa ka mbəzli va dza kwərakwə ki na, ka tsəərəda, ka tifə ndighwər dzəkənee, ka də'wəra lə kwərpə. Ma ləy hwəm ki na, ka ghəshi dza mbəh paslantəra. Mətira mee, sa kee məniti vici bakə kwa kwəliy, tə kwa mahkana vici na, ta zhikəmərə dzee kwa kwəli» kə.

Kar Yesəw lə Zhakə mba'a Zhanj

(Mt 20:20-28)

35 Ma ləy hwəm kwəma va ki na, mba'a kar Zhakə lə Zhanj, ndərazhi Zhebede kətəghəvashiy dzəvəgha Yesəw, ta dəw kwəma və, a kə ghəshi ngəci na: «A Metər, ə dī ghəy gha mənəŋəy kwəma dza ghəy na ta dəw va gha!» kə ghəshi. 36 Ma kə Yesəw na: «Wa na dī ghwəy va kwəma yən mənəŋəy kia?» kə. 37 A kə ghəshi na: «Ma dī ghəyəy, ghala pətsa dza ghaa nəy kwa gəzli mazə tsa gha dikə tsay, nza gha ndəŋəy kwal ta dza ghəy nəyŋəy vəgha gha, mba'a tsahwəti tə kwa bəzəmə gha, mba'a tsahwəti tə kwa zlebi gha» kə ghəshi. 38 Ma kə Yesəw na: «Ma ghwəyəy, sənashi shi dəw ghwəy ni ghwəyəw. A pənəy, ka dza ghwəy mbay sə'wəti ngəra'wə tsa dzee va ta sa na? Nza ghwəy zləbavə *batem tsa dza mənđi va ta mənira na?» kə. 39 Ma kə ghəshi na: «Ta mbay dza ghəy sə'wəti» kə ghəshi. Ma kə Yesəw ngəshi na: «Yan, tsəgha na nava nanzə katanj, ta sa ngəra'wə tsa dzee va ta sa dza ghwəy kwərakwə, ta mənīŋəy batem tsa dza mənđi va ta mənira dza mənđi. 40 Ə na na nzana kiy, yən dza naa bərkə na, tsatsa ndə dza naa nza tə kwa bəzəmee, tsatsa tə kwa zlebee pənəw. War mbəzli gwəmanatishi Hyala

va pɔtsa va kaa ngəshiy, ghəshi dza naa nzəy ti» kə Yesəw.

41 Ma sa favə niy tərmbə məj ni *mbəzli ta sɔfa Yesəw kwəma va na, mba'a ghəshi ghati bə nəfə dzəkən kar Zhakə lə Zhan tsəgha. 42 'Wakəvə Yesəw ki mba'a basayshi gwanashi. Ma kə ngəshi na: «A mbəzlee, a ghwəy sənay, mbəzli nə məndi ka mazə, kə məndi tə hidiy, lə gwəlan sləkə ghəshi mbəzli. Mbəzli dikə dikə ni kən shi kwərakwə bə na, ka məni kwəma lə bərciy dzəkən shi. 43 Ghwəy ta na tsa ghwəy ghən na ghwəy kiy, əntaa ghwəy dzaa kəli ghən tsa ghwəy nja mbəzli va ma. Ə gəzanjwəy ya, mba'a kə ndəə di mənuy ka ntsa dikə tsa mbə ghwəyəy, ə kə zhəghəti ghən tsa ci ka ndə ghəranjwəy sləni tsa mbə ghwəy. 44 Mba'a kə ndəə di mənuy ka ntsaa 'wa kwəma ngərwəyəy, ə kə zhəghəti ghən tsa ci ka mava tsa mbə ghwəy. 45 Va sa nzana, yən yən Zəghwə yakə ndə ngəri sanay, sa səkəree na, nza mbəzli ghərafə sləni səkə yaw. Ta ghəranishi sləni kaa mbəzli səkəree. Kee dza na, mba'ee zlay piy tsee ka mətira, ta mbəərə mbəzli danj, nza ghəshi kwəmavə piy tsaa kədi ma» kə Yesəw.

Yesəw ghəshi lə ghwəlfə, Bartime, kə məndi slən tsa ci

(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

46 Dza kar Yesəw lə *mbəzli ta sɔfa ci ndəs tsəhəshi mbə məlmə Zherikwə ki, zhini mba'a ghəshi madishi ta səvərishi. Ma ghəshi mbə səvəri na, mba'a vərəm mbəzli danj nəwvəshi. Mba'a ghəshi kəsay tsahwəti ghwəlfə mənəy vəgha kwal ka cə'wə cə'wə ci. Bartime, kə məndi slən tsa ci, zəghwə Time ghəci. 47 Ma fa ghwəlfə tsa va na, mənuy gaka. Dza na tapə ta dəw shiy mənishi: «Waa Yesəw, ndə ka Nazaretə na saa dzar» kə məndi ngəci. Dza na ka zlapanci kwəma, a kə na: «A Yesəw, Jijiy mazə *Davitə, mənti zhəhwər tə ya!» kə. 48 Dza mbəzli danj ni va ka nafbə, a kə ghəshi na: «A ghwəlfə tsa, kalay miy tsa gha va» kə ghəshi. Dzəghwa na, na naci ki na, mətsəhə zhiniy mətsahata zlapə kwəma: «A Jijiy mazə Davitə, mənti zhəhwər tə ya na gha!» kə. 49 Dza Yesəw garə garəy, a kə na: «Harayəm a ghəci sar!» kə. Dza məndi mba'am dzaa haray ghwəlfə tsa va, a kə məndi ngəci na: «Ca ki, sati, ndahwə nəfə tsa gha! Avaci mbə harja!» kə məndi ngəci. 50 Kə, fakatsa'wə satiy tə pətsa va, dza na fiyəkə ndəghamti kwəmtə tsa kən ghən ci, ka səkəə dzəvəgha Yesəw. 51 Ma sa tsəhəy na na, dza Yesəw ka dəw kwəma və, a kə na: «A shi di gha yən məntəjaa?» kə. Ma kə ghwəlfə tsa va na: «A Metər, mətsəhee ni dee ghaa ghwənantəra ta mbee nay pi!» kə. 52 Ma kə Yesəw ngəci ki na: «Sati mbala, a mətsəhi gha ghwənishiy, sa ndara gha nəfə tsa gha» kə. Dzəghwa nza'jəw mətsəhi ci va ghwənishiy tsəgha, ka mbə ghəci nay pi ki. Dza na ka nəw Yesəw kwa kwal tsa dza na tsəgha.

Yesəw mbə dzəmbə məlmə Zherəwzalem

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Zhj 12:12-19)

11

1 Ma sa tsəhəshi ghəshi ndəkwə ndəkwə lə məlmə Zherəwzalem, njasaa dzəvəgha bəla məlmə Betəfazhe lə Betani na, ndəs ghəshi tsəhəshi vəgha kəlanj tsa har məndi vaa kəlanj *Wəlivə. Dza Yesəw bəj ghwənanishi mbəzli bakə mbə *mbəzli ta sɔfa ci. 2 A kə kaa ngəshi na: «Mbalam dzəmbə məlmə tarba va kwa kwəma ghwəy. Sa ka ghwəy tsəhəjwəy mbəy, ta kəsay zəghwə kwantəmca dza ghwəy pəhəpəhə kala səkə ndəə nza mə, nza ghwəy pəlikəvəra. 3 Mba'a kə ndəə dəw va ghwəy: “Wa shi dza ghwəy ta məni li pəli ghwəya?” kəy, “waa Ndə sləkəpə dəw na” pə ghwəy dzaa ni ngəci. Nza'jəw dza naa zlatavəjwəy» kə.

4 Dza mbəzli bakə ni va mba'a ghəshi dzashi. Dza ghəshi na, mba'a ghəshi kəsay zəghwə kwantəmca tifa vəgha kwal pəhəpəhə tə zə'wə miy tsahwəti ciki. Tapə ghəshi mbə pəli ci. Ma ghəshi mbə pəli ki na, 5 dza nihwəti mbəzli tifa məgarə ka dəw və shi, a kə ghəshi na: «A shi məni ghwəy vaa mbəzli ni? Tawa pəli ghwəy zəghwə kwantəmca tsa vaa?» kə ghəshi. 6 Dzəghwa mbəzli va mba'a ghəshi zləbakə kwəma va njasa niy gəzanakəshi Yesəw va ki. Əjkwa, kə mbəzli va mba'a ghəshi zlatanavəshi. 7 Mba'a mbəzli bakə ni va kəsəghə zəghwə kwantəmca tsa va kaa Yesəw ki. Dza pəli ghəshi pəlati kwəbənər shi

tə hwəm kwantəmca va. Dza Yesəw ki dal dzəməy. 8 Gar ɗanj nihwəti mbəzli pəpələnəy kwəberjer shi dzar kwa kwal, ka dza nihwəti ka bəəli kəslifi dzar kwamti ka səkəkə pəlancishiy dzəghwa kwal. 9 Dzəghwa tapə mbəzli gwanashi, shiy 'wanci kwal, lə ni ləy hwəm ci dzəmbəshi mbə ngwəmə lala, a kə ghəshi na: «'Wəsa kaa Hyala! Təfanati miy tsa nɛə Hyalaa sləkəpə kaa ntsaa səkəkəy tsa mbə slən tsa nɛə! 10 Təfanati miy tsa nɛə Hyala kaa ntsaa dzaa mənɪ mazə dzəghwa sa jijimmə *Davitə! 'Wəsa kaa Hyala dikə na mə ghwəmə!» kə ghəshi.

11 Dzəghwa ndəs Yesəw tsəhəy mbə məlmə Zherəwzalem ki. Dza na mba'a dzəmbəy mbə *ciki Hyala. Dzəmbə na njə'wə njə'wə naghanti pətsa mbəba gwa'a gwa'a. Ma sa nzana ki mba'a vərđi mənta na, dza ghəshi mba'a ghəshi dzashi lə mbəzli ta səda ci va mənɪ lə bakə niy dzəmbə məlmə Betani.

Yesəw lə ɗəŋw bəzakə

(Mt 21:18-19)

12 Ma way pi tə həzlimə va ki, sa səvərishi ghəshi mbə məlmə Betani na, dza ma ka ghəranci kaa Yesəw. 13 Sa nə na tsa' kə na, ka pəzli ɗəŋw bəzakə kərakə, zləngwəvə kəslifi ti. Dza Yesəw mba'a madiy ka dzaa dzəta ɗəŋw bəzakə tsa va, nda kee dzaa ngəliviə ya ti, kə. Ma sa tsəhəy na, tsa' kə na, war kəslifi zləngwəvə bəzakə va, kala ya ti, sa nzana ghwəla vəghwə tsa ka bəzakə ya ti. 14 Dzəghwa ma kə Yesəw kaa bəzakə va na: «Gha gha bəzakə nay, ka dza ndəə zhiniy zəhwə ya tə gha ghwəla na gha ka gha nzaw!» kə. Mba'a mbəzli ta səda ci va favə kwəma va.

Kwəma Yesəw lə mbəzliy ɗəl shiy mbə *ciki Hyala

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Zhɪ 2:13-22)

15 Dza ghəshi ndəs tsəhəshi mbə məlmə Zherəwzalem, mba'a Yesəw dzay dzəmbə ciki Hyala. Dzəmbə na na ka tihə mbəzli ka ɗəl shiy, lə niy pashi gwa'a səvəri mbəba. Dza na dzəpə dzəpə dzədzəpanti tebelerhi mbəzliy mbəəə gəna, mba'a gəzli gəzli nzəy mbəzliy ɗəɗəl kwəkəwər palayhi. 16 Zləbavə na ndəə bə shiy ta taŋə dzar mbə ciki Hyala tsa va ya kwətiŋəw. 17 Dza na ki, ka bananshi kwəma, a kə na: «Favə tə ghwəy, ma kə mənđi mbə Zliya Hyalay: “Ciki tseyey, ciki tsa dza hwəlfə mbəzli tə hidi gwanashiy cə'wəra mbə na” kə mənđi. Ma dza ghwəy na na ghwəy ki na, mba'a ghwəy zhəghəti ka ləgwə ka ka ghəliy nzəy mbə» kə.

18 Dza mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala ghəshi lə *mbəzliy bəniyə kwəma pəhəti Hyala, gwa'a ghəshi favə kwəma gəzəkə na va. Dza ghəshi tapə ta pəla kwal tsaa paslamti. Zhini kala hazləni ghəshi va kwəma tifa, sa nzana mba'a kwəma bananshi Yesəw va kaa mbəzli tsə'wəta mbə nefer shi gwanashi. 19 Dzəghwa kar Yesəw lə mbəzli ta səda ci sa mənđi tihwer, mba'a ghəshi səvərishi mbə məlmə va.

Yesəw pəghə kwəma lə ɗəŋw bəzakə

(Mt 21:20-22)

20 Ma həzlimə mekəshi ghəshi mbə zhəghəva zhar kwa kwal tsa va difa, tsa' kə ghəshi na, bəzakə niy nata ghəshi va lə kəslifi ti tərəŋw ghwəlita lə hililiŋə nɛə ta gwa'a. 21 Dza Piyer mba'a zəzəvə kwəmaa niy gəzəhwə Yesəw va. Ma kə kaa ngəci ki na: «A Metər, eh, ava ghaa nata bəzakə niy bazlamti gha va ghwəlita katanəy!» kə. 22 Ma kə Yesəw ngəshi na: «A pə ghwəy banavə nefer ghwəy kaa Hyala! 23 Ə gəzəŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, war mba'a pə ghwəy banavə nefer ghwəy kaa Hyala, kala mənđi ghən ghwəy bakə bakə, kwəma gəzəkə ghəy vay, ta mənđi dza na katanə, pə ghwəyəy; ta mbay dza ghwəy gəzə ya kaa dəlagwa na: “Barvaŋa tə pətsa va mbalaa dzəghwa kwəfa!” pə ghwəy, ka na dza na mba'a barvata katanə. 24 Va tsəgha nə ya ki, ya wa shi ɗi ghwəy cə'wə va Hyala gwa'ay, banavəm nefer ghwəy kaa Hyala njasa nzana mba'a ghwəy kwəmavə shi cə'wə ghwəy va. Ma ghalaba kiy, a ghwəy dzaa kwəmavəshi.

25 Ya hwəmba garəŋwəy ghwəy ta cə'wə Hyala, mba'a kə tsahwəti ndə niy mənđəŋwəy kwəma, mba'a ghwəy kəsəti mbə nəfə tsa ghwəyəy, pəlatam kwəma ci va mbə nəfə tsa ghwəy, ta mbə ɗəŋwəy Hyala

mə ghwəməə pələtaŋwəy na ghwəy *kwəma jikir na kwərakwə. 26 [Kala pələnsi kwəma məntəŋwəy mbəzli jikir na, pə ghwəy mbə nefer ghwəy kwərakwəy, ka dza Dəŋwəy Hyala mə ghwəməə pələtaŋwəy na ghwəy kwəma jikir na mananta ghwəy kwərakwəw]» kə Yesəw.

Səəkə kwəma səəkə bərçi ghəra Yesəw sləni li shia?

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

27 Dza kar Yesəw mba'a ghəshi zhəkəshiy zhəmbə məlmə Zherəwzalem dība. Dza na mba'a dzəmbəy mbə *ciki Hyala, ka təwrə ghəci mbəba. Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, lə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala mba'a mətikwəkwər *ka Zhəwifə, mba'a ghəshi səəkəshiy dzəvəgha. 28 Tapə ghəshi ta dəw kwəma və, ma kə ghəshi na: «A Metər, gəzəŋəy nda kwəma səəkə ni gha ni bərçi ghəra gha sləni ghəra gha na li shi di, wa ntsaa ndaŋa kwal ta ghəra gəla sləni naa?» kə ghəshi. 29 Ma kə Yesəw ngəshi na: «Yən kwərakwəy, ta dəw kwəma dzee va ghwəy kwətij. Ma sa ka ghwəy zləbəkəray, nzee gəzəŋwəy səəkə tə pətsa səəkə bərçi ghəree va slənee na li shi. 30 Ma nə ya kwərakwə kiy, Hyala ghwəŋay na Zhaŋ ta mənī *batem ta naa, naa mbəzli? Cam zləbəkəram di!» kə. 31 Ma sa gəzəkə Yesəw tsəgha na, dzəghwa ghəshi ka sləka kwəma kwa jipə shi. Ma kə ghəshi na: «Njaa dza ghwəmməə ni kaa nana kwəma sana kia? Mba'a pə ghwəmməə ni: “Hyala ghwəŋay na Zhaŋ” pə ghwəmməy, “za sa nzana Hyala ghwəŋay na, tawa niy zləba ma ghwəy kwəma ci shiki?” dza naa ni. 32 Mba'a pə ghwəmməə ni dība: “Mbəzli ghwəŋay na” pə ghwəmməə na, əndaw» kə ghəshi. Sa nzana mbə hazlənī ghəshi va mbəzli, sa sənay mənđi Zhaŋ gwa'a gwa'a ka *ndə gəzə kwəma Hyala ghəci slar slar. 33 Ma kə ghəshi kaa zləbanci ki na: «Sənay ntsaa ghwəŋay ghəyəw» kə ghəshi. Ma kə Yesəw ki na: «Ghənzə tsəghay, yən kwərakwə na, ka gəzəŋwəyee nda kwəma səəkə bərçi ghəree ni sləni li shiw» kə.

Bəli fir lə kwəma ka sləni ka ndərəm

(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

12

1 Dza Yesəw tapə ta gəzanshi kwəma dzar kwa fir, a kə na: «A tsahwəti ndə niy nza tībay, dza na ngwəbə ngwəbati fəhiy zəmə tə za ci. Dza na dəzlətsəbə hayshi, kə kaa kə'wə kwəba la' la' lati ta bəsə məəli ya fəhi va kwa. Dza na mba'a ngati pi madzək tsa dza mənđiy nzyə ta ndəghwə fəhi va mə. Dza na ki mba'a pələvə mbəzli ta ndəghwə tsa va, mba'a zlata mbə dəvə shi, mba'a dzay ta wə. 2 Ma sa mənta vici ngəli ya fəhi ki na, mba'a ndə tsa tsa va ghwəŋay ndə sləni tsa ci va ka ndəghwə tsa va, ta mbə ghəshiy bənakəvə na ci bəla ya fə dza ghəshiy bənci kwərakwə ki. 3 Ma sa tsəhəy ndə sləni tsa va na, dzəghwa mbəzliy ndəghwə tsa va tasl kəsəti ntsa ghwənikə mənđi va, də'wə də'wə ghəshi də'wəti, mba'a ghəshi pələy dzay tsəghay. 4 Ənkwa kə ndə tsa tsa va, kə kaa tsahwəti ndə sləni tsa ci, bəŋ ghwənanaghəshi kaa ka ndəghwə tsa va dība. 'Wakəvə ghəshi kaa tsava ndə dība tasl kəsəti, mba'a ghəshi də'wəti mbə ghən tsa ci. Dza ghəshi tsəərə tsəərə ghəshi tsəərəti. 5 War yaŋ, kə ndə tsa tsa va, dza bəŋ ghwənanaghəshi tsahwəti ndə sləni tsa ci dība. Dza ka ndəghwə tsa va kaa tsava ndə nana ki, mbəh ghəshi paslamti. War tsəgha, war tsəgha ghəshi məmənti lə nihwəti mbəzli ghwənanaghəshi mənđi, ka didi'wə nihwəti, ka bəbəkəwə nihwəti.

6 War zəghwə ci kwətij gwa'a tsəgha, saa niy tərmbə va ndə tsa tsa va. Dza na kaa zəghwə ci va dī na tərəŋw, bəŋ ghwənanaghəshi tsəgha kaa mbəzliy ndəghwə tsa ci va. Ma kwəmaa niy zəzəti nay: “Sa ka ghəshi nay zəghwə yay, a ghəshi dzaa ha'wə ti” niy nə na. 7 Dza zəghwə va mba'a tsəhəy və shi ki, ma kə mbəzliy ndəghwə tsa va kwa jipə shi, sa nay ghəshi zəghwə va na: “Yawaa, avanay ndə zəmə ghi səəkəy də'wə ghən tsa ci ki. Dzammə ta kəsəvə, a ghwəmməə paslamti, nza tsa na mbəə nza ka sa ghwəmməə kwa vələm ki!” kə ghəshi. 8 Dza tasl, ghəshi kəsəti zəghwə ntsa va va, mba'a ghəshi paslamti, fəyik ghəshi bəzlakemə mbəri tsa ci səəmə kwa tsa vaa dzəti ngwəla.

9 Ya sa dza ndə tsa tsa vaa tsəhəy kiy, njaa dza naa mənī lə mbəzli vaa? Ta səəkə dza naa bakwamti ka

ndəghwə tsa va, ka na dza na mba'a banavə tsa ci va kaa nihwəti ka ndəghwə tsa mbə dəvə shi. 10 Shi va gwanashiy, war nja shiy tsaslishi va mbə Zliya Hyala mənishi ghəshi. E sənay a ghwəy səəkəə jangəhwə kwəma va. A kəy: Ma hakwə tsaa niy ndəghamti ka ndəbə shiy vay, ghəci zhini naa zhəghəy ka hakwə tsaa gwəraa jihəti ciki. 11 Hyala kwa sləkəpə təravə na hakwə tsa vaa mənti ka saa gwəra tsəgha nanzə ki. Dzəghwa mbər ka kwəma madanja madanja na ghənzə mənta kwa mətəsə ghwəmmə, kə Zliya Hyala» kə Yesəw.

12 Ma sa gəzəkə Yesəw kwəma va tsəgha na, cəke' *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala lə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala fəti ghən, dzəkən ghəy bəli Yesəw fir tsa va, kə ghəshi. Dza ghəshi ka pəla kwal tsaa kəsə ci. Zhini difa na, ka hazləni ghəshi va mbəzli danj ni va. Dzəghwa mbərəkə ghəshi zlay tifa, ka dzashi.

Tsəhə ghən kaa mazə tsaa sləkə hidfi ka *Rəm gwanashi

(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

13 Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka Zhəwifə mba'a ghəshi ghwənashi nihwəti mbəzli mbə *ka Farisahi, ghəshi lə mbəzli *Erədə ta dza ghəshiy ngali Yesəw lə dəw kwəma. Ma nza ghəshi mbə kəsəti tə kwəma dza naa zləbəkə. 14 A kə ghəshi ngəci sa tsəhəshi ghəshi na: «A Metər, a ghəy sənay kwəma katarj na ka ghaa gəzə, ka hazləni gha va kwemer gəzə mbəzliw. Sa nzanay, ka nə gha, kar ntsa dikə tsa na tsatsa ndə, tsa jəw tsa na tsatsa ndə, pə gha, ka təra ghalaa dzəmbə mbəzliw. Na na ghay kwəma Hyala na sa ka ghaa bananshi kaa mbəzli lə kwal tsa nza. Ava va tsəgha di ghəy ghaa gəzanjəy nda kwal va ghwəmmə ta tsəhənci ghən kaa mazə tsaa sləkə hidfi ka Rəm gwanashi, nda kala kwal va ghwəmmə? A ghwəmmə tsəhənci shəkənaa, naa a ghwəmmə nzəyəmmə na?» kə ghəshi. 15 Mbalaa ma Yesəw naci ki na, gwa'a gwa'a sənata na kwəma mbələy ghəshi mbə nefer shi. A kə ngəshi na: «A mbəzli ni, tawa di ghwəy ngalira kia? Taram dala va ghwəy tə pətsa va e nighəti di» kə. 16 Dzəghwa hən məndi banakə. A kə na: «Fəətə tə dala na na sanay, fəətə wa naa? Ya slən tsa tsaslati məndi tsa tiy, slən tsa wa naa?» kə. Ma kə ghəshi na: «Fəətə mazə tsaa sləkə hidfi ka Rəm gwanashi na, slən tsa ci sava difa» kə ghəshi. 17 Ma kə Yesəw ngəshi ki na: «Ghənzə tsəgha kiy, tsəhəncim ghən tsa ci kaa mazə tsa va njasa təbə na. Ma ni Hyala shiy na, mba'a ghwəy banavə shi Hyala njasa təbə ghəshi kwərakwə» kə Yesəw. Ma sa favə mbəzli va kwəma zləbəkə na va na, mba'a səəti məhərli shi.

Ta zhakati dza mbəzliy bəkwəshi mbə məti

(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

18 *Ka Sadəsehi, kə məndi kaa nihwəti mbəzliy: «Ka zhakati mbəzliy bəkwəshi mbə mətiv» kə ghəshiy ni. Dza ghəshi ndəs ghəshi səəkəshiy dzəvəgha Yesəw, ta dəw kwəma və, ma kə ghəshi kaa ngəci na: 19 «A Metər, a kə *Məyizə niy ni kaa kwəma tsaslitənjəy na ta məni ghəyəy: “Mba'a kə ndə bəvə mali, dza na mba'a mətiv zlatə mali ci va, kala yakə zəghwə ghəshi liy, ə kə zəmbəghəy dzaa bə mali mbəri tə mali ci va, ta mbə ghəciy yanakə hwəlfə kaa zəmbəghəy tsaa mətiv va” kə niy ni. 20 Dzəghwa ki na, mba'a nihwəti mbəzli niy nza va ghəy, mbərfən ghəshi ka ndərazhi ndə kwəti. Dzəghwa Cikwa tsa mbə shi mba'a bəvə mali. Dza na mba'a mətiv, kala yakə zəghwə ghəshi li. 21 Dza Zəra mba'a bəvə mali mbəri tə mali va. Dza na kwərakwə bəlahə mətiv, nək ghəci ta yakə zəghwə kwa mali va. Zhini tsəgha lə Takwa kwərakwə difa. 22 War tsəgha, war tsəgha, pənjw ndərazhi mbərfən ni va hati bə mali mbəri tə mali va. Cəke' ghəshi bəkwəshi mbərfənanavashi, nək tsaa yakə zəghwə kwa. Dza mali va kwərakwə ləy hwəm shi gwanashi, mba'a mətita. 23 Sana sənənva kiy, avanay gwanashi bəhwə mbəzli va mali va. Fəca vici dza mbəzliy zhakati mbə mətiv kiy, mali tsama ndə dza naa nza mbə shi kwəti. «kia?» kə ghəshi.

24 Ma kə Yesəw kaa ngəshi na: «Ma ghwəyəy, ka favə kwəma di kwəma vaa gəzə ghwəyəw. Sa nzanay, sənata kwəma gəzəkə Hyala mbə zliya nza ghwəyəw. Zhini difay, sənata bərce Hyala ghwəyəw. 25 A na mbəzliy bəkwəshi, sa ka ghəshi zhakatishi mbə mətiv e gəzanjəyəy, ka bə mi'i zhərəw, ka bə zhər

mi'iw dza ghəshiy nza. Ghalabay, nja ka kwal Hyala va mə ghwəmə dza ghəshiy nza.

26 Ghənzə nja na kwəma zhakati tsa mbəzli mbə məti kiy, ə səəkə ma ghwəy jangəhwə kwəma gəzəkə Hyala mbə zliya Məyizə ghala vəghwə tsa gəzə na va kwəmaa dzəkən ghwə mbə zhəghwə shəkəna? A kə Hyala niy niy: “Yənəy, Hyala kar *Abərahām lə *Izakə mba'a *Zhakwəpə nzee” kə niy ni. 27 Di naa gəzəy, tə ghwəməshi na mbəzliy bəkwəshi va. Sa nzanay, na na Hyala na, Hyala mbəzli bəkwə bəkwə ni naw, Hyala mbəzli tə ghwəmə mbə piy na, na nanzə. Ava va tsəgha nə ya, a ghwəy səyhwəy mbə kwəma zhakati tsa mbəzli mbə məti, pən» kə Yesəw.

Kwəmaa gwəramti dikə mbə *kwəma pəhəti Hyala

(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

28 Ghala vəghwə tsa niy kəhwə kar Yesəw va ghəpə lə ka Sadəsehiy, a tsahwəti ntsaa bənipə kwəma pəhəti Hyala niy nza tifa, mba'a niy favə ghəpə tsa shi va. Wəzə ghəci niy nay Yesəw zləbanakəshi kwəma kaa mbəzli va. Dza na ki mba'a səəkəy ta dəw kwəma va Yesəw, a kə na: «A Metər, nama kwəma pəhəti Hyala gwəramti na difədifə tay?» kə. 29 Ma kə Yesəw ngəci na: «Avanta kwəma pəhəti Hyala gwəramti tə difədifə, saa ni va: “A hwəlfə mbəzli ka *Izərayel, favə tə ghwəy! War Hyala ghwəmmə va sləkəmmə na Ndə sləkəpə kwətiŋ! 30 Di pə ghaa di Hyala gha sləkəŋa, lə nəfə tsa gha gwanay, lə məhərli gha gwanata, lə bərqi gha gwanashi, mba'a gha banavə ghən tsa gha gwanay” kə. 31 Zhini ma kə kwa baka kwəmaa dzəkən bə na: “Di nihwəti mbəzli gwanashi njasa di gha va ghən tsa gha kwərakwə” kə. Nahwəti kwəma pəhəti Hyala tifa mba'a taŋamti sa bakə na va tə dikəw» kə Yesəw. 32 Ma kə ndə bənipə kwəma tsa va kaa Yesəw na: «Tsəgha na Metər, kwəma gəzə gha vay, kataŋ na. Kwətiŋtaa Hyala, nahwəti Hyala tifa ghwəla dzəghwakənəw. 33 War di kə ndəə di Hyala lə nəfə tsa ci gwanay, lə məhərli ci gwanata, mba'a lə bərqi ci gwanashi. Zhini ka di nihwəti mbəzli njasa di na ghən tsa ci kwərakwə. Mba'a kə ndəə di fəti ta kwəma pəhəti Hyala bakə na vay, aa taŋəti shiy dza səfa ka məndi vaa slasla kaa Hyala lə nihwəti shi ka məndiy banta gwanashi» kə. 34 Mba'a Yesəw nighəti, a ntsa va fəti ghən ta kwəma va, mba'a zləbakə wəzə, kə. Ma kə ngəci ki na: «A ntsa, ma ghay, dikə tərə na gha taa tsəhə tə pətsa mənə Hyala mazəw» kə. Ləy hwəm shi va ki na, ndə tifa mba'a zhiniy kwəmavə bərqi ta dəw nahwəti kwəma və ghwəlaw.

Dikəba *Kəristəw na kaa mazə *Davitə

(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

35 Ma Yesəw mbə bənipə shiy mbə *ciki Hyala na, dza na ka dəw kwəma, a kə na: «A pənəy, njaa njaa ka *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala ni: “Jijiy mazə Davitə na Kəristəw Ntsa tivə Hyala” kə ghəshia? 36 Mazə Davitə dəwə ghən tsa ciy, aa gəzəkə lə bərqi *Safə tsa Hyala, a kəy: Ma kə Hyala kwa sləkəpə kaa Ndə sləkəray: “Ndi nzəyŋa tə kwa bəzəmee, pa' fəca dzee mənəti ka mbəz gha, ka mbəzli tə dəvə gha!” kə.

37 Davitə dəwə ghən tsa ci kiy: “Ndə sləkəra” kə kaa har slən tsa Kəristəw, njaa njaa ka na mbəə nza ka jijiy Davitə difa kia?» kə Yesəw.

Ndəghwə tə ghwəy ghən tsa ghwəy va yəmə kwəma mənə *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala

(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

Dzəghwa mbəzliy basəshi va tə pətsa va dafŋ ni ki, war ka fa kwəma gəzə Yesəw va lə vəshi. 38 Ma kə kaa mbəzli mbə kwəma bananshi na va na: «Favə ghwəy na, ndəghwə tə ghwəy ghən tsa ghwəy va yəmə kwəma mənə ka bənipə kwəma pəhəti Hyala! Na nashiy, war lə kwəbənjer dikə dikə ni ka ghəshiy di dza kən ghən, ta ci dikə tsa shi. Jəw di ghəshi məndiy səkwəshi mətəsəfəkwə dzar tə ləwmaw. 39 War tə kwəma ka ghəshiy di nzəy mbə *ciki basəva tsa ka Zhəwifə. Mba'a kə məndi harvəshi ta zəmə shiyəy, war pətsa nzəy mbəzli tə slən va ti ka ghəshiy pala ta nzəy ti. 40 Ghəshi difay, me' me' ka ghəshiy pamti shiy va mi'i mbəreketi, zhini ka garə kə ghəshiy ni ta cəwə Hyala. Ka ghəshi dza na nza'

nza' ghæshi nzati nza tæ cæ'wæ va, ta mbæ mændiy ni: “Ka næw Hyala tæræjw ni ghæshi” kæ mændi. Na nashiy, ta ðanshi fæti dza Hyala taŋ na nihwæti mbæzli» kæ Yesæw.

Mali mbæri kwa ndærma

(Lk 21:1-4)

41 Dza Yesæw mba'a nzæyæy vægha særndækæ tsa shikæ mændi gæna væli mændi kaa Hyala kwa mbæ *ciki Hyala. Dza na mba'a mænti mæhærlu ta nighæ njasa sækæ mændi ta shikæ gænaa dzæghwa særndækæ tsa va ki. Dzæghwa ðaŋ mbæzli nza gæna væ shi tæræjw sæsækæshiy shakaghwa gæna kwa særndækæ tsa va, ðaŋ, ðaŋ, ðaŋ. 42 Dzæghwa nahwæti mali mbæri, kwa ndærma ghænzæ tæræjw, mba'a faghwa dala bakæta kwa særndækæ tsa va. 43 Kæ Yesæw kaa mbæzli ta sæða ci ki, da' harashi, a kæ kaa ngæshi na: «Æ gæzæjwæy ya, ta na navay, tsægha na, mali mbæri kwa ndærma nata ghwæy nay, tæræjwða ghænzæ faghwa na gæna kwa særndækæ tsa kaa mbæzliy fæhwæ gæna va gwanashi. 44 Sa nzanay, ma na nihwæti mbæzli vay, war jæwæ tsætsæ tivæ ghæshi gæna ðækæ ghæshi ðaŋ na, sæværi mbæ nahwæti na ðaŋ na tærmbæ væ shi. Ma na mali na nanzæ kiy, ya tsægha na mbæ ndærma na, dza na mba'a ðasanavæ gænaa niy nza væ gwanata kaa Hyala, gwanata tsa nzæ njasa niy nza na væ ta pa shiy dzæghwa hwær nzæ» kæ Yesæw.

«Ta ngæzlamti *ciki Hyala dza mændi» kæ Yesæw

(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

13

1 Ma sa sæværiy Yesæw mbæ ciki Hyala ki na, dza tsahwæti ndæ kwætiŋ mbæ mbæzli ta sæða ci ka gæzænci kwæma, ma kæ na: «A Metær, nashi niva hærezli njasa tæðæ ghæshi, nay tsava ciki njasa ngatim li shi, ka tæðæ» kæ. 2 Ma kæ Yesæw ngæci na: «Njasa nay gha va ciki tsa va dikæ tsa ci sænzenvay, tæ nahwæti vici na, ka dza ghaa nayæw, ta ba'wamti dza mændi, ka dza ghaa nashi hærezli tsæjæzli tsæjæzli ni ni ya kwætiŋæw» kæ Yesæw.

Ngæra'wæ tsaa dzaa sækæ ghængæn ghængæn dzæti hidu, ka ghæshi gha kæræ

(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

3 Dza Yesæw mba'a nzæyæy mæ kælaj *Wælivæ, mba'a zhæghanavæ kwæma ci kaa ciki Hyala, ghæshi kwætiŋhi læ kar Piyer, Zhakæ, Zhaŋ mba'a Andære. Dzæghwa tapæ ghæshi ta ðæw kwæma væ, a kæ ghæshi na: 4 «A Metær, ge'i læ tsama væghwæ dza shi gæzæ gha niy mæniva tay? Tæ wa dza mændiy sænay ndal tæræ shi va gwanashi ta kærkævaw, kæ mændia? Gæzæjæy di» kæ ghæshi. 5 Dza Yesæw ka gæzænsi ki, a kæ na: «Mæni tæ ghwæy mæhærlu wæzæ, æntaa ghwæy dzaa zlæða mændiy ngæðiŋwæy ma. 6 Sa nzanay, ðaŋ dza nihwæti mbæzliy sækæ læ slæn tsee. Ka ndæ dza na: “Yæn na *Kæristæw!” kæ. Gæla mbæzli vay, mbæzli ðaŋ tæræjw dza ghæshiy ngæðiti. 7 Ta favæ gaka mbæz dza ghwæy dzar mbæ mælmæhi ndækwæ ndækwæ ni læ ghwæy, zhini ka favæ næwær mbæz mbæ mælmæhi kærakæ kærakæ ni læ ghwæy. Ya æ dza ghwæy favæ shi va tsæghay, æntaa her ghwæy taa dza ma. Sa nzana, ya njaaðay, ta mæniva dza gæla niva shiy tsægha. Ya tsægha dza shi vaa mænishiy, ka dza hidiy kæræ diw. 8 Ka hwæhwæ tsa nihwæti mbæzli dzay, ka mbæz læ hwæhwæ tsa nihwæti. Ka tsahwæti mazæ dza na, mba'a pælati miy tæ tsahwæti, tapæ ghæshi mbæ mbæz taa nza. Ka gærgæræva hidu dzar tæ tsahwæti pi ghængæn ghængæn, zhini mba'a ma dzaa nza tæ hidu. Shi vay, ngæra'wæ tsaa dzaa gha sækæ na ghæshi, njasa ka mali vaa 'wa kemahæ ta ya zæghwæ na niva shiy. 9 Ma ghwæy na na ghwæy kiy, mæhærlu pæ ghwæy dzaa mæni ta ghæn tsa ghwæy. Sa nzanay, ta kææsæjwæy dza mændiy dzaa dzæti pi ngwæwæ, ka didi'wæjwæy dzar mbæ ceker ka *ka Zhæwifæð ðasæva. Ta kææsæjwæy dza mændiy dzæghwa kwæma mbæzli dikæ dikæ ni, ghæshi læ mezhihæ gwa'a, sa zlæðavæ ghwæy kwæmee. Ghalaða kiy, ta ndægha fæti dza ghwæy dzaa dzækænee kwa kwæma shi. 10 Ava tsægha dza naa nza, war pærða Yæwæn kwæma wæzæ na dza mændiy gæzænsi kaa hwælfæ mbæzli tæ hidu gwanashi. 11 Ghala pætsa dza mændi vaa kææsævæjwæy, ka ðæghæjwæy dzæti ngwæwæy, æntaa ghwæy

tsətsəva lə tikə kwemer na: “Njaa dza ghəy ni kaa kwəma ka ghəy gəzə kia?” pə ghwəy ma. War naa dzaa kaghwavata kwəma kwa miy ghwəy ta gəzə ghwəy ghalabəy, ghənzə pə ghwəy dzaa gəzə. Sa dza naa nzay, səkəkə mbə zəzə kwəma ghwəy dza naa səkəkəw, səkəkə va *Safə tsa Hyala dəwəfəw tsa dza naa səkəkə. 12 Ghala vəghwə tsa vay, ka nihwəti mbəzli dza na, ka nga dafa ta ngwarmbəghəshi, ta mbə məndiy bəkwəshi. Zhini tsəgha didihi dzaa mənī lə ndərazhi shi kwərakwə bə. Ka ndərazhi dza na, ka zhini ghən kaa mbəzliy yakəshi dībā ki, ka bəshi kaa nihwəti mbəzli ta bəkwəshi. 13 Mbəzli gwanashiy, ka dza ghəshiy dī mətə ghwəy tə sa nəwra ghwəyəw. Ma ntsaa dzaa jihəkəvay kala zlay nəwra ghəci pa' tə vici mətī ciy, ta mbəliti tsava ndə dza Hyala» kə Yesəw.

Kwəmaa dzəkən ngəra'wə tsaa dzaa səkəkə dzəkən mbəzli

(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

14 Zhini ma kə Yesəw bə na: «Ta nashi shi rəda rəda ni va jikirkir ni dza ghwəy garəshi tə pətsaa niy təbə ma ghəshiy garə, (ntsaa jangəti kwəma vay, favə tə ghəci wəzə), ghalabə kiy, mbəzli tə hidī ka Zhəwde na, hwəshi tə ghəshiy dzəmbə kəlanj ta mbə mbəlīshi. 15 Mba'a kə ndə mə jəba mbə tifəray, əntaa ghəci dzaa ni na: “Kadiw, e dzəghwaraa dzəmbə ciki tsee, ta bəvə ya nimabə shiy” kə ma. 16 Ya kwamti dza ndə nza mbə zay, əntaa ghəci dzaa ni: “Kadiw e zhəghəvaa jighi ta bəvə kwəbərəree” kə ma. Ə kə dzaa hwəy gwa'a tsəgha. 17 Ngəra'wə tərəjw dza savaa nza fəcava kən mi'i lə hwər, lə mi'i ka ndərazhi tə hwəm. 18 Cə'wə pə ghwəy cə'wə va Hyala, əntaa bali va taa mənivə ge'i ge'i lə tir tasli. 19 Va sa dza naa nza fəcavay, ngəra'wə tərəjwəy dza naa nza tə hidī. Gəla hwəlfə ngəra'wə tsa səkəkə ma məndiy favə gaka ci ghala ghava hidī lə ghala ngati Hyala shiy gwa'a, ka sar pa' tə vəghwə tsa ndatsə. Ka dza naa zhiniy səkəkə kən mbəzli dībā ka mənī nzaw. 20 Kala sa nzana, mba'a Ndə sləkəpə Hyala tamti daj tsa vici ngəra'wə tsa vay, ka dza ndə tərmbə tə ghwəməy nzaw. Ma dza na ki na, mba'a tamti daj tsa vici va tə mbərkə mbəzli nə təravə na. 21 Ma sa ka vəghwə tsa va mənīyəy, mba'a kə ndə taa ni ngəjwəy: “A mbəzli ni, anay *Kəristəw Ntsa tivə Hyala tikə” kə, ya “avaci tarbā” nə nay, əntaa ghwəy zləbā kwəma ci va tepə ma. 7 Sa dza naa nza ghala vəghwə tsa vay, daj dza Kəristəwhi ka dzərvə lə ka gəzə kwəma Hyala ka dzərvə tsahwəshi tə hidī. Ka ghəshi dza na, ka mənī shi madanja madanja ni, lə shi dimədīmə ni, ta mbə ngədi mbəzli təravə Hyala, ghəshi gar dzaa mbay. 8 Əy ma ki, avee gəzamtəjwəy kwəma va nee ki kwaghwətsata gwa'a gwa'a, nza ghwəy mbə mənī məhərli wəzə!» kə.

Səkəkə tsa Zəghwə yakə ndə ngəri

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

24 Ma kə Yesəw dībā na: «Ghala vəghwə tsa va ki, ləy hwəm ngəra'wə tsa vay, shərkwə dza viciy shərkwəta, ka tir dza na, mba'a zlay mbərə. 25 Ka sasərkwəhi tə ghwəmə dza na, ka shikəvaa səkwa, ka shi nza bərci və shi mə ghwəmə dza na, ka kwəfəghə. 26 Ghalabə kiy, nza Zəghwə yakə ndə ngəri tsahwə, ka nay mbəzli lə mətə shi səkəkə mbə kwələbi tə ghwəmə lə bərci və tərəjw, tsəgha shəndəkə dībā. 27 Sa ka na dzay mba'a ghwənashi ka kwal Hyala ta dza ta basanci mbəzli ci tərati na, tə bəla hidī fadənashi, səkəkə tə pətsa kəray ghala hidī gwa'a» kə.

Yesəw bəli fir lə daskwa

(Mt 24:32-35; Lk 21:29-33)

28 Ma kə Yesəw dībā na «Avee taa bəlījwəy fir lə kwəma daskway, favə tə ghwəy shi dī na bənījwəy. A ghwəy sənay, mba'a kə kəslifi daskwa shikəshi, dza na mba'a dəkə nihwətiy, a vəghwə tsaa dzəmti kətikəvay, pə ghwəy. 29 Ava tsəgha na ki, nashi ma ghwəy gəla shi bələkəjwəy ya va ghati mənīvay, sənay tə ghwəy ndal tərmbə Zəghwə yakə ndə ngəri ta səkəkəw, miy dəgha na ki, pə ghwəy. 30 Ə gəzəjwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ka dza mbəzli mbə vəghwə tsa ndatsə tsaa bəkwəshi ka shi gəzəjwəy ya ni gwanashi mənīvaw. 31 Nay ghwəy na, kar ghwəmə nata ghwəy na ghəshi lə hidī

gwa'ay, kærəp dza ghəshiy zashi. Ma na kwəmee na nanzə kiy, ka kærə naw» kə Yesəw.

War Hyala kwətita na saa sənata vici dza Yesəw zhəkə ti

(Mt 24:36-44)

32 Ma kə Yesəw dība na: «Ndə tība ya kwətiŋ, mba'a sənata vici dza shi vaa məniva tiw. Ya ka kwal Hyala, ya Zəghwə Hyala də'wə ghən tsa ciy, ndə tībaa sənataw. War Didi Hyala mə ghwəmə kwətita na saa sənata vici va lə ler va gwa'a. 33 Ə pə ghwəy mənī məhərli tərəŋw, ka ndəghə vici va kala bə ma hi. Sa nzana, kala sənay ma vəghwə tsa dza na vaa səkəkə ti ghwəy. 34 Ma kwəma vay, njasa ka ndə vaa mənī ghəciy dzay ta wə dza naa nza. Mba'a zlay ghi tsa ci, bəm fanambə mbə dəvə ka sləni ci nza ghəshi nighə dzəkən. Ka na dza na, mba'a tahaŋavəshi sləni kəyba, mba'a gəzanci kaa ntsaa nzy miy dəgha, a ghəci fə ghən tə ndəghwə ghi tsa va. 35 Ghwəy kwərakwə kiy, ə pə ghwəy fə ghən ta ndəghə vici va. Sa nzanay, sənata vici dza ndə ghi tsa vaa zhəghəvaa səkəkə ti ghwəy, nda hetihwər ka na səkəkə, nda mbə dəŋkala vərđi, nda tə kwa taŋa wa ngələkə, nda mekəshi, sənay ghwəyəw. 36 Ya ə dza naa səkəkə vətəghəy, ka na səkəkə na mba'a kəsəŋwəy ləməcŋwəy. 37 Kwəma gəzəŋwəy ya nay, ghənzə na sa gəzəe kaa mbəzli gwanashi, ə pə ghwəy fə ghən» kə Yesəw.

Məndi mbə pəla kwal tsaa kəsə Yesəw

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Zhŋ 11:45-53)

14

1 Tərəmbə vici bakə, məndi dzaa mađi ta *makwaghwa Pakə ki. Mbə makwaghwa vay, kar məndiy zəmə pəŋ tsa nza *is mbəw. Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala ghəshi lə *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala, mba'a ghəshi mađishi ta pəla kwal tsaa kəsə Yesəw nja dzar kwa tsəhwəli, ta dza ghəshiy paslamti. 2 Ma kə ghəshi na: «Nanzə kiy, əntaa ghwəmmə dzaa kəsə fəca vici makwaghwa Pakə ma. Vantaa mbəzli dzaa pəslishi tə ghwəmmə» kə ghəshi.

Nahwəti mali ghəshi lə Yesəw

(Mt 26:6-13, Zhŋ 12:1-8)

3 Ghala vəghwə tsa va kiy, mbə məlmə Betani niy nza Yesəw mbə zəmə shiy kəghi tsa tsahwəti ndə, Shimaŋw, kə məndi slən tsa ci. Ntsa vay ndə dərna niy nza na kwataŋa. Dza nahwəti mali mba'a səkəkəta lə təlimə paf 'wərđi kwa, «*Nardə» kə məndi kaa 'wərđi va, gəna đəŋ məndiy pa. Dza na mba'a bəlamti təlimə 'wərđi va, mba'a shəkambə mbə ghən tsa Yesəw. 4 Dza nihwəti mbəzli tība, kala đi ma kwəma mənti mali va va ghəshi, war ə ghəshiy gəzə kwəma kwa jipə shi, a kə ghəshi na: «A ni mənti mali na ni shiy kia? Tawa gwərəvə naa lađamti 'wərđi na gəmta kia? 5 A shiy ti məndi đəlamti 'wərđi vaa kwəməvə gəna gar mbəl bələkəwə mahkan, mba'a məndi tahaŋavəshi gəna va kaa ka ndərma nzaa» kə ghəshi, ka ngwəzlimə dzəkən mali va tərəŋw. 6 Ma kə Yesəw ngəshi na: «A mbəzli ni, zlatam mali va! Ka sə məhərli nza ghwəy ma! Kwəma wəzə na na sa mənī na va tə ya. 7 Sa nzanay, ka ndərma gəzə ghwəy va na tība dza ghwəy nza li shi ya hwəmbə, gar dza ghwəy mbay mananatishi kwəma wəzə na ya hwəmbə đi ghwəy. Ma na nee kiy, ka dza ghwəmmə nza lə ghwəy tikə ndimndim kiw. 8 Nanzə kwəma dza naa nza gar mənti fəca dza məndiy lara na sa manamti na va, bəsləkənra na 'wərđi ghala vici va ghwəlaa səkəkə. 9 Ə gəzəŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ya war pa' kwəmađa dza məndiy gəzə Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzli tə hidī gwa'a gwa'ay, ta gəzə kwəma mənti na va dza məndi, ka zəzə dzəkən mali va» kə Yesəw.

Zhəwdasə mbə nga đafa ta Yesəw

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

10 Dzəghwa Zhəwdasə Isəkariyətə, tsahwəti ndə mbə *mbəzli ta səđa Yesəw va məŋ lə bakə ni, mba'a

dzaa gəzanshi kaa mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala: «Ta ngatəŋwəy dafa dzee ta Yesəw» kə. 11 Ma sa favə ghəshi tsəgha na, mba'a ghəshi vəshishi. Mba'a ghəshi gəzanci njasa dza ghəshiy nganci səda ci. Ava ghala vəghwə tsa va gha Zhəwdasəə pəla kwal tsaə nga dafa ta kəsə Yesəw ki.

Yesəw mbə zəmə shiy mbə *makwaghwa Pakə ghəshi lə mbəzli ta səda ci

(Mt 26:17-30; Lk 22:7-23; Zhj 13:21-30; 1Kwər 11:23-25)

12 Dzəghwa kwa taŋa vici ka məndiy zəmə peŋ tsa kama is mbə, mba'a səkəta. Vici vay, fəcava ka məndiy həəni gemim jəw jəw ni ta makwaghwa Pakə. Ma fəcava ki na, dza *mbəzli ta səda Yesəw ka dəw kwəma və, a kə ghəshi na: «A Metər, kwəma dī gha ghəy dza ta tatəŋa shi zəmə dza ghaa zəmə mbə makwaghwa Pakə?» kə ghəshi. 13 Dza Yesəw ki mba'a ghwənanashi mbəzli bakə mbə shi, a kə ngəshi na: «Mbalam dzəmbə məlmə. War tsəhəŋwəy ma ghwəyəy, ta kwəmay dza ghwəy lə ndə, lə tsaghwa yam və. Nza ghwəy nəw. 14 Dzakə ghi tsa dza naa dzay, nza ghwəy gəzanci kaa ndə ghi tsa va, a pə ghwəy taa niy: “Ma kə Metərəy, ndara ciki tsa dza ghəy səkə ta zəmə shiy lə mbəzli ta sədee mbə, mbə Pakə, kə” pə ghwəy taa ni. 15 Gəzanakə ma ghwəy tsəghay, ta citəŋwəy ciki dza na dikə, mə ghən tsahwəti ciki, cəkə' məndi gwəmanti, mba'a shiy nzəy mbəba. Ava mbəba ka ghwəy dzaa tatəmmə shi dza ghwəmmə zəmə mbə Pakə ki» kə Yesəw.

16 Dza mbəzli ta səda ci va bakə ni mba'a ghəshi mādishi, ka dzaa dzəmbə məlmə ki. Ma dzəmbə ghəshi na, mba'a ghəshi kəsashi shi va gwanashi njasa gəzanakəshi Yesəw va. Mba'a ghəshi tati shi zəmə dza ghəshiy zəmə mbə Pakə.

17 Ma sa pəkəwəta vici ki na, mba'a kar Yesəw səkəkəshi, ghəshi lə mbəzli ta səda ci va məŋ lə bakə ni.

18 Ma kə Yesəw kaa ngəshi, ghəshi mbə zəmə shiy na: «Nay ghwəy na, a gəzəŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, a tsahwəti ndə mbə ghwəy kwətij, ntsa zəmə ghəy shiy liy, ta nga dafa dza na tə ya, ta kəsəra məndi» kə. 19 Dza kwəma va ka zhanshi kaa mbəzli ta səda ci tərəŋw tərəŋw. Ga' ghəshi ta dəfəw kwəma və, a kə ghəshi na: «Yən na nanzə ba naa Ndə sləkəpə? Yən na ba na? Yən na ba na?» kə ghəshi. 20 Ma kə Yesəw ngəshi na: «Waa ndə tə ghwəy, ghwəy mbəzli ta sədee va məŋ lə bakə ni na, ntsa zəmə ghəy shiy li kwa kwakwa tsa kwətij tsa. 21 Na nee yən Zəghwə yakə ndə ngəriy, ta mətira dzee njasa tsasliti məndi vaa dzəkənee mbə Zliya Hyala. Ma nanzə kiy, tərəŋw dza ngəra'wəə nza kən ndə nga dafa tə ya tsa va. Wəzəbaa niy maw ma məndiy yakə dza naa nza və» kə. 22 Ma ghəshi mbə zəmə shi zəmə va ki na, dza Yesəw həŋ bəvə peŋ, mba'a mananati 'wəsa kaa Hyala. Sa mananati na 'wəsa na, dza na mba'a ngangavəri peŋ tsa vaa banavəshi. Ma kə ngəshi na: «Vəghee na sana, bəm zəməm!» kə 23 Ma ləy hwəm na, dza na həŋ bəvə hwəpər tsa nza shi sa kwa, kə mba'a mananati 'wəsa kaa Hyala. Sa mananati na 'wəsa na, dza na həŋ banavəshi. Dzəghwa mbəzli va gwanashi mba'a ghəshi sasahwə shi sa va. 24 Ma kə Yesəw kaa ngəshi ki na: «Miyimiy ya na shi ni, li shi sla Hyala kiri kwa jipə nzə lə mbəzli, ta shəkəshi dza ghəshi ta mbəzli daf. 25 Ə gəzəŋwəy ya, ta na navay, tsəgha na, ka dzee zhiniy sahəwə shi sa ni, kala war fəca vici dzee zhiniy sashi tə pətsa sləkə Hyalaw» kə.

26 Dza ghəshi ka ha cemer, ka fal Hyala. Ləy hwəm ki na, mba'a ghəshi səvəriishi ka dzashiy dzəmə kəlaŋ *'Wəliva.

Yesəw mbə gəzə vərəslə tsa dza Piyer ta vərəslə

(Mt 26:31-35; Lk 22:31-34; Zhj 13:36-38)

27 Ma kə Yesəw kaa *mbəzli ta səda ci na: «Nay ghwəy na, ta zlara dza ghwəy kwətiraə hwəŋwəy gwanəŋwəy. Sa nzanay, a Hyala gəzəkə mbə Zliya nzə, a kəy: “Ta paslamti ndə ndəghwə shiy dzee, ka teŋkesli ci dzay, mba'a ghəshi zləzləŋərəshi ka dza kwaɓa, ka dza kwaɓa” kə. 28 Ləy hwəm sa kee zhakatira mbə məti kiy, ta 'watəŋwəy kwal dzee dzaa dzəti hidī ka Galile, ma nza ghwəy kəsara mbəba» kə.

29 Ma kə Piyer ki na: «A Ndə sləkəpə, na nee, ya mbəzli gwanashi dza naa zlaŋay, ka dzee zlaŋa na neyew» kə. 30 Ma kə Yesəw ngəci na: «A Piyer, ə gəzəŋee, ta na navay, mbə vərđi ndatsə na, ka

ngələkə gha wa kwa bakay, gha zhənti gəzə mahkan səfa gha: “Sənay tsava ndə yaw, sənay tsava ndə yaw” pə gha» kə Yesəw. 31 Dzəghwa ma kə Piyer lə bərçi na: «Ya ta məti dzee kwasəbə ghay, ka dzee gəzə, sənaŋa yaw, pən tepəw» kə. Tsəgha nihwəti niy tərmbə va gəzəkə gwanashi kwərakwə ki.

Yesəw cə'wə Hyala kwa Getəsemane

(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

32 Dzəghwa kar Yesəw lə mbəzli ta səfa ci mba'a ghəshi tsəhəshi, tə pətsa nə məndi va Getəsemane, kə məndi. Ma kə Yesəw kaa mbəzli ta səfa ci tifa na: «Nzəyŋwəyəm tikə, e dza ta cə'wə Hyala» kə. 33 Dza na kaa kar Piyer, ghəshi lə Zhakə, mba'a Zhaŋ, pəm pəməvəshi kwasəbə ci. Dzəghwa her ci mba'a ghəshi ghati dza, mba'a nəfə tsa ci slay. 34 Ma kə kaa ngəshi na: «Təŋwəy slay nəfə tsee ka di pəəslira. Nzəyŋwəyəm tikə, əntaa ghwəy bə hi ma!» kə. 35 Dza na mba'a kətivə dza bələkə jəw. Kə tsəfəkəwə tsəfəkəwəy tə hidī ka cə'wə Hyala, a ngəra'wə tsa dza na va ta sa bashamti səəkəə dzəkən tə nava vici, ghənzə gar mənta. 36 Ma kə mbə cə'wə ci va na: «A Di, gha kiy Didiy, nihwəti shiy tifa kala mbay ghaa məntiw! Va tsəgha cə'wəjəe, bashamti ngəra'wə tsa va səəkəə dzəkənee. Nanzə kiy, əntaa gha məni war tə sa dēe ma, war njasa təbaŋa na ka gha məni» kə Yesəw.

37 Dza na tərəd' zhəghəkəvay dzəvəgha mbəzli ta səfa ci va mahkan ni. Səəkə na na, ghəshi banti hi. Ma kə kaa Piyer ki na: «A Shimaŋwə Piyer, wa hiy hi gha na? A shiy mənishi mbə ma ghaa nzaynza ləməcīŋa ya ta tsahi kwətīŋ nzəa? 38 Ə pə ghwəy nzəyŋwəy ləməcīŋwəy, ka cə'wə Hyala ta mbə ghənzəə ndəghwəŋwəy, vantaa *ndə jaka tsa nə ngadambəŋwəy mbə məni *kwəma jikir na. Ka di məni kwəma wəzə na ndə ngəri kwa kwəma Hyala mbə nəfə tsa ci ngar ki na, daw bərçi vəgha ci ta məni nzə» kə.

39 Zhini na mba'a katantəvay vəgha shi dīfa, mba'a zhaa cə'wəti Hyala war njasa kwa taŋa va. 40 Ma sa kədīy na lə cə'wə Hyala na, mba'a zhikəy zhəvəgha shi. Zhəkə na bə na, ghəshi tə hi, shaŋ ghəshi ta mbay nzəyshi ləməcishi. Kala sənata kwəma ka ghəshi zləbanci ghəshi. 41 Zhini na ndəs zhəkəy dzəvəgha shi kwa mahkan səfa dīfa ki. A kə kaa ngəshi na: «A mbəzli ni, him hi tsa ghwəy, ka dəkə vəgha ghwəy na ghwəy. Gwa'aa kwəma, a vəghwə mənīy. Ava məndi dzaa kəsəraa dzəmbə dividivi ka məni kwəma jikir na, yən Zəghwə yakə ndə ngəri. 42 Ava ghwəy nay ntsaa ngati dafa va tə ya səəkəy, satim a ghwəmmə dzaa dzəvəgha!» kə Yesəw.

Njasa kəsə məndi Yesəw

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Zhŋ 18:3-12)

43 War ghwəla tsəgha ki, Yesəw mbə kərni gəzə kwəma vaa səkwa na, ndəs Zhəwdasə, tsahwəti ntsa mbə mbəzli ta səfa ci va məŋ lə bakə ni tsahwəy. Mba'a mbəzli dafŋ kwasəbə, lə kafa'ihī nihwəti, lə ghədemesli nihwəti. Mbəzli vay, mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, lə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala, lə mətikwəkwər mbə *ka Zhəwifə niy ghwənashi na ta kəsə Yesəw. 44 Ma kə Zhəwdasə tsaa ngati dafa va ta Yesəw niy ni kaa mbəzli va ghəshi dzaa kafə ki na: «Sa ka ghwəmmə tsəhəmməy, ntsa dza ghwəy vaa nara mbə səkwə njasa ka ndəə səkwə madigayəy, ghəci na. Nza ghwəy kəsə, ka ndəghwə wəzə va mbəliy ki» kə niy ni ngəshi. 45 Dza Zhəwdasə war sa tsəhəy na tsəgha ki, karə dzay dzəvəgha Yesəw, a kə ngəci na: «A Metər» kə, mba'a səkwəti njasa ka ndə vaa səkwə madigay. 46 Gwa'a, kahə mbəzli va sənay Yesəw tsəgha ki, basə ghəshi basəkənvashi kən, tasl ghəshi kəsəti. 47 'Wakəvə tsahwəti ndə tifa mbə mbəzliy nza lə Yesəw, fat tədīkəvəri kafa'i tsa ci, dza na pətsə kəsləkəghwa sləmə vəgha ghən ndə ghəra sləni kaa dikə tsa *ka ta Hyala. 48 Ma kə Yesəw kaa vərəm mbəzliy basəkəvashi va tsəgha ni na: «A mbəzli ni, tawa səəkə ghwəy ta kəsəra lə kafa'i mba'a ghədemesli njasa nzee ndə ghəli kia? 49 Vici va vici va ghwəmmə niy nza lə ghwəy mbə *ciki Hyala, ka bəni shiyee kaa mbəzli, kalaa niy kəsəra ghwəy ghalaba nanzə sa? Ma kwəma nata ghwəy na məntay, ta mbə kwəmaa niy tsaslitim va mbə Zliya Hyalaa dzəghwata kwa na» kə Yesəw.

50 Dzəghwa *mbəzli ta səfa Yesəw gwanashi kwərec ghəshi hwəshi, mba'a ghəshi zlay Yesəw tifa ki.

51 Dza tsahwæti mægæla kwætiŋ, ka næw kar mbæzli va læ Yesæw tæ sæbæ tæ sæbæ. War gwædæwri sa kæn ghæn ci gwa'a tsægħa zlaþæ zlaþæ. Dza mændi ka di kæsæ. 52 Sa næ mændi, a mændi kæsæ, kæ mændi na, dza na mba'a pælatanavæshi gwædæwri tsa va tsægħa kaa mbæli va, ka hwæy diræŋy.

Yesæw kwa kwæma mbæzli *ka Zhæwifæ dikæ dikæ ni

(Mt 26:57-68; Lk 22:54-55, 63-71; Zhj 18:13-14; 19-24)

53 Dzægħwa mbæzli va mba'a ghæshi pæmanaghæ Yesæw kaa dikæ tsa *ka ta Hyala ki. Ghala pætsa va na, dza mbæzli dikæ dikæ ni mbæ ka ta Hyala, læ mætikwækwær ka Zhæwifæ, mba'a *mbæzliy bæniræ kwæma pæhæti Hyala ka basævaa sækææ dzakæ ghi tsa va.

54 Dza Piyer, ka næwshi kærakæ kærakæ, pa' kægħi tsa dikæ tsa ka ta Hyala tsa va. Dzakæ na das nzæyæy vægha gwælaa ndægħwæ ghi tsa ntsa va, ka bæghæzli ghwæ kwasæbæ shi. 55 Dza mbæzli dikæ dikæ ni mbæ ka ta Hyala ghæshi læ *mbæzliy slæka ka Zhæwifæ gwanashi, tapæ dzæmbæshi mbæ pala kwæma dza ghæshiy bænawæ fæti ti kaa Yesæw ta mbæ ghæshiy paslamti. Shaŋ ghæshi ta kwæmavæ kwæma ka ghæshi bænawæ fæti ti kaa Yesæw. 56 Mbæzli dæŋ tæræŋw sækæshi, ka tæbanci dzærvæ kaa Yesæw na, kala jakæshi kwemer shi va gæzæ ghæshiy dzækæn, gar næ mændi: «Tsægħa na katarŋ» kæ mændi.

57 Dza nihwæti mbæzli mba'a ghæshi satishi ta tæbanci na shi kwæma dzærvæ, ma kæ ghæshi na: 58 «Wa ma kæ niy ni mbæ kwæma ciy: “Yænæy, ta ngæzlamti *ciki Hyala tsa ngati ndæ ngæri tsa læ dævæ ci dzee. Ma mbæ vici mahkanæy, mba'ee zhiniy ngakati, kala sækæ dævæ ndæ mbæ” kæ niy ni» kæ ghæshi. 59 Ya tsægħa tæbanaghæ ghæshi dzærvæ tsægħa na va kaa Yesæw ki na, dzatævata kwa kwal tsa kwætiŋ tsaw.

60 'Wakævæ dikæ tsa ka ta Hyala tsa va tsægħa fakatsa'wæ satiy, gar garæy mbæ mbæzli tifa va. A kæ kaa Yesæw na: «Na ntsa, a shiy mænishi zlaþa ma għa kwemer gæzæ mændi niy dzækæn għa shæka?» kæ. 61 Dzægħwa Yesæw dighevæ catavay, kala maw zlaþa kwæma ya jæw nzæ. Zhini dikæ tsa ka ta Hyala tsa va, ka zhiniy dæw kwæma væ, a kæ ngæci na: «Għa na *Kæristæw Ntsa tivæ Hyala, Zægħwæ Hyala ka mændi vaa fal na pæn?» kæ. 62 Ma kæ Yesæw ngæci na: «Yæ, yæn na! Ghwæy gwanæŋwæy sanay, tæ dævæ kwa bæzæmæ Hyala kwa bærciy slækæ shiy gwanashi dza ghwæy nara mænæy, yæn Zægħwæ yakæ ndæ ngæri. Zhini difay, ta nara dza ghwæy yæn mbæ sækæ mbæ kwælebi mæ ghwæmæ» kæ. 63 Ma sa favæ dikæ tsa ka ta Hyala tsægħa na, dza na kaa kwæbanŋ tsa kæn ghæn ci, kwæyah kwæyah slakwanti, sa satiy næfæ tsa ci. A kæ na: «Wækæ na nava tsægħa, ka di mbæzli ghwæmmæ ta ndægħa fæti ta kwæma mænti na ghwælaw. 64 A ghwæy favæ njasa sawa na Hyala dæ'wæ ghæn tsa ghwæy. Njaa na kwæma tækæ ghwæya?» kæ. Ma kæ ghæshi gwanashi ki na: «Aa gæzækæ *kwæma jikir na, gar pæasli na!» kæ ghæshi.

65 Dzægħwa nihwæti mbæzli mbæ shi mba'a ghæshi madishi, ka tifæ ndighwær dzækæn Yesæw. Ka ghæshiy dza mbækwæ mbækwæti kwæma ci na, ka ghæni dævææ ndækwæ li, ma kæ ghæshiy ni ngæci sa ka ghæshi ndækwamti na: «Ca a Hyala cætæŋa, a għa gæzæŋy, nda tsama ndæ ndækwæŋa na?» kæ ghæshiy ni. Dza dæwgerhi pæm ghæshi pæmævæ Yesæw, war ka tsatsanci dividivi dzægħwa slimim ci.

Væraslæ tsa Piyer

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Zhj 18:15-18, 25-27)

66 Ma Piyer war ghwælay kwa tipæ kægħi tsa va ki na, dzægħwa mali kwa ghæra slæni kægħi tsa dikæ tsa *ka ta Hyala ndæs sækæta. 67 Ma sa sækæ na, tsa' kæ na, Piyer ta ghwæ tifa mbæ bæghæzli, dza na væragħæ væragħæti. A kæ kaa Piyer na: «A ntsa, ghay ntsa kwasæbæ Yesæw ndæ ka Nazaretæ nza għa kwærakwæ» kæ. 68 Tapæ Piyer dzæmbæy mbæ væraslæ, a ka na: «Am, sænay ya na neyew, sænata gæla kwæma di għa na gæzee sana nee kiw» kæ. Dza na mba'a bæravay tifa kwa tipæ va ka dzay dzæmbæ jæwler. [Wakævæ kwa taŋa ngælækæ mba'a way ki.] 69 Zhini maliy ghæra slæni va kæyba mba'a nay ghæci mbæ jæwler tsa va difa, ma kæ kaa mbæzli mbæba war sa nay na na: «A mbæzlia, ntsay, tsahwæti ntsa mbæzli va na» kæ. 70 Zhini Piyer ka væraslæ difa. War ghwæla na, dza mbæzliy nza va tifa ka gæzanci kwæma kaa Piyer, a kæ ghæshi na: «A ntsa, na katarŋ nay, tsahwæti ntsa mbæ mbæzli ntsa ni nza għa. Sa nzana, ghay, ndæ ka Galile nza għa» kæ ghæshi. 71 Dzægħwa Piyer tapæ ta zæmæ læ fælata ki, a kæ na: «Tifa

tepəw, tsamtəra Hyala yən kəə sla dzərvə! Sənay ntsa gəzə ghwəy vee, ya səni səni na neyew!» kə. 72 'Wakəvə ngələkə kwa bakə sədə ki, mba'a zhiniy way. Dza Piyer nza'jəw zəzəvə kwəmaa niy gəzanakə Yesəw va. Sa niy nə na va: «Ka ngələkə gha wa kwa bakə sədəy, gha zhənti gəzə mahkan sədə gha: "Sənay tsava ndə yaw, sənay tsava ndə yaw" pə gha» kə niy ni ngəci. Mba'a səəkəta mbə ghən ci. Dzəghwa ki tapə dzəmbəy mbə wahə tsəgha.

Yesəw tə ngwəvə kwa kwəma ngwəmna Pilatə

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Zhj 18:28-38)

15

1 Pəətə mekəshi na, mba'a mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala ghati sləka kwəmaa dzəkən Yesəw kwa jipə shi, lə mətikwəkər *ka Zhəwifə, lə *ka bənipə kwəma pəhəti Hyala, mba'a *mbəzliy sləka ka Zhəwifə. Dza pəhə ghəshi pəhəti Yesəw, mba'a ghəshi pəməghə kaa ngwəmna Pilatə ta basə ngwəvə dzəkən. 2 Dza Pilatə ki, tapə ta dəw kwəma va Yesəw, a kə na: «Mazə tsa ka Zhəwifə nza gha na ntsa?» kə. Ma kə Yesəw ngəci na: «Njasa gəzə gha va na» kə.

3 Dzəghwa mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala ka gəzə kwemer dəŋ dzəkən Yesəw, ta mbəə bənci fəti. 4 Zhini Pilatə ka dəw kwəma va Yesəw difa: «A ntsa, ka zləba kwəma gha sa? Favə gha njasa gəzəkə ghəshi kwəmaa bəŋa fəti dəŋ tsa nza sa?» kə. 5 Dighevə Yesəw nza'yəy kala zləba kwəma difa. Dza nava kwəma, mba'a səəvəri məhərli Pilatə.

Ngwəvə məti kən Yesəw

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Zhj 18:38-19:16)

6 Njasa səəkə vici *makwaghwa Pakə vay, tsəgha ka ngwəmna Pilatə pəlanayshi tsa dī *ka Zhəwifə ndə kwətiŋ mbə mbəzli kwa fərshina. 7 Dzəghwa ghala pətsa va ki na, mba'a ntsa nə məndi Barabasə, kə məndi slən tsa ci kwa fərshina. Ghəshi lə nihwəti mbəzli ka zhini ghən, pəkw ka pəəsliti ndə ghəshi mbə zhini ghən tsa shi va.

8 Dza vərəm tsa mbəzli va tsəgha, takwəs ghəshi mədishi ta dəw va ngwəmna Pilatə a ghəci məni kwəma sənabəy na va mbə mananshi ndimndim. 9 Ma kə Pilatə ngəshi na: «Wa ntsa dī ghwəy yən pəlayŋwəy? E pəlavəŋwəy mazə ka Zhəwifə na?» kə. 10 Tawa gəzə ngwəmna tsəghay, sa sənay na lə katarj, sa hərəhə mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala va Yesəw, va tsəgha kəsənaghə ghəshi, kə. 11 Dza mbəzli dikə dikə ni mbə ka ta Hyala va, tapə dzəmbəshi mbə həərə ni tifa mbəzli, nza ghəshi mbəə dəw va Pilatə, a ghəci pəlanayshi Barabasə. Dza mbəzli va ka dəw tsəgha. 12 Zhini ma kə Pilatə kaa mbəzli tifa va gwanashi na: «Ya tsa nə ghwəy tsa ndə mazə tsa ka Zhəwifə na, pə ghwəy naci kiy, njaa kee mənti lia?» kə. 13 Ma kə ghəshi gwanashi zlanjlanj na: «Na naci, ə pə gha dəŋwəvəgha vəgha tsəm!» kə ghəshi. 14 Ma kə Pilatə kaa ngəshi na: «Əy, wa kwəma təvəti na gar dəŋwə məndiy dzəvəgha tsəm shəka?» kə. Zhini ghəshi mətsəhə ghəshi mətsəhəti zlanj kwəma difa: «War ə pə gha dəŋwəvəgha vəgha tsəm!» kə ghəshi. 15 Dzəghwa Pilatə, sa dī na nəw məni naa dzaa təbanshi kwəma kaa mbəzliy basəshi va tifa ki, mba'a pəlanayshi Barabasə. Dza na mba'a gəzanshi kaa ka sawji a ghəshi də'wəvə Yesəw lə kwərpə, nza ghəshi dzaa dəŋwəvəgha vəgha tsəm ki.

Njasa sawa ka sawji Yesəw

(Mt 27:27-31; Zhj 19:2-3)

16 Dza ka sawji ki mba'a ghəshi pəməghə Yesəw dzəkə ghi dzəghwa hwər tipə, tə pi sla ngwəvə tsa ngwəmna Pilatə. Mba'a ghəshi dzaa basəkə nihwəti ka sawjiy tərmbə gwa'aa dzəkə. 17 Dzəghwa ghəshi ki, mba'a ghəshi panakən ləkwəsa ghəmta nja sa mazə kaa Yesəw. Mba'a ghəshi mbərəti tekesli nja məgapa pəərə ghən mazə, sərə ghəshi səranambəshi mbə ghən tsa ci. 18 Dza ghəshi ka səkwə kwa kwəma sawa ki: «A mazə *ka Zhəwifə, ava ghəy səkwətəŋa» kə ghəshi. 19 Dza ghəshi ka də'wə

dzəghwa mbə ghən ci lə gəta, ka tifə ndighwər dzəkən, ka gələbə kwa kwəma ci. 20 Ma sa kəfishi ghəshi lə sawa ci tsəgha ki na, mba'a ghəshi sərəmti ləkwəsa ghəm na va kən, mba'a ghəshi zhananakən kwəbeŋer ci. Dza ghəshi mba'a ghəshi pəməkəvəri səvəri mbə məlmə dzəti ngwəla, ta dza ta daŋwə dzəvəgha tsəm ki.

Yesəw vəgha tsəm

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Zhŋ 19:17-27)

21 Ma ka sawjiy pəmə Yesəw va mbə dza kwa kwal na, mba'a tsahwəti ndə ka Shiren səkəy kwamti tifa, Shimaŋw, kə məndi kaa slən tsa ci. Dəshi kar Alekəsandərə lə Rəfəsə. Dza ka sawji va mba'a ghəshi tsəkwambə lə gwələŋ mbə bə tsəm tsa dza məndi va ta daŋwə Yesəw dzəvəgha.

22 Kə ghəshi ki, mba'a ghəshi bəghə Yesəw dzəti pətsa nə məndi «Gwalgwata» kə məndi. Gwalgwata vay, pi nja pa ghən ndə ngəri, dī naa gəzə. 23 Ma sa tsəhəshi ghəshi na, dza ghəshi ka dī sancī tay dzavəfə lə nihwəti shi har məndiy *Mirə kaa Yesəw. Kala zləbā sa ci Yesəw. 24 Dza ghəshi ki daŋwə ghəshi daŋwəvəgha vəgha tsəm. Mba'a ghəshi tihəhwə kwəbeŋer kən ghən ci kwa jipə shi lə ti dandərdə. 25 Ma vici ghala pətsa daŋwə məndi va Yesəw dzəti tsəm ki na, ge'i lə tsahi məslidə.

26 Dza ghəshi mba'a ghəshi tsasliti shi bənavə məndi fəti ti. Ma shi tsasliti ghəshi vay: «Mazə tsa *ka Zhəwifə» kə məndi. 27 Dza ghəshi mba'a ghəshi daŋwəvəgha ka ghərapə bakə vəgha shəghwə kwasəbə Yesəw ki. Mba'a ghəshi garəyshi, ya wa ndə na, tə tsa ci tsəm, mba'a tsahwəti tar kwa bəzəmə ci, mba'a tsahwəti tar kwa zləbī ci. [28 Kwəmaa niy gəzəkə məndi va mbə Zliya Hyala, niy nə məndi: «Ta mbərəmbə dza məndi mbə ka mənī jikir» kə məndiy, mba'a dzəghwata kwa tsəgha ki.]

29 Dzəghwa mbəzliy dza dzashi dzar vəgha pətsa va ka sawa Yesəw, ka tsərə. A kə ghəshi na: «Awə pə gha bay, gha saa niy ni va, e ngəzlamti *ciki Hyala, zhini ka ngakati mbə vici mahkanta, pə gha sa? 30 Ə ka gha mbəlanti ghən tsa gha də'wə ghən tsa gha sana bay! Səkwəŋa tə tsəm tsa di!» kə ghəshi. 31 Zhini tsəgha mbəzli dikə dikə ni mbə *ka ta Hyala, ghəshi lə *mbəzliy bənipə kwəma pəhəti Hyala gəzanci kwəma sawa kwa jipə shi dībā, a kə ghəshi na: «Ma nihwəti mbəzli mba'a ghəci mbalamtishi na, kala dza ghəci mbə mbəlanti tsa ci ghən kwərakwə shəkəna! 32 *Kəristəw Ntsa tivə Hyala, mazə tsa ka *Izərayel gee kə bay, səkwa kə səkway tə tsəm tsa va sənənva di! Ma sa ka ghwəmmə nay ghəci səkway kiy, ta bənavə nefer ghwəmmə dza ghwəmmə» kə ghəshi. Tsəgha mbəzli daŋwəy məndi va vəgha sawa kwərakwə.

Njasa mətiy Yesəw

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Zhŋ 19:28-30)

33 Ma sa mənəta vici tarə kwa ghən ki na, dzəghwa tərkwəsl pi mənīy, ya pa' kwəmafə tə hidī gwa'a gwa'a, pa' tsahi mahkan hetihwer na war tsəgha pi. 34 Ma ge'i lə tsahi mahkan ni va ki na, dza Yesəw ka zlapə kwəma zlaŋzlaŋ, a kə na: «Eləwy Eləwy lama sabakətani?» kə. Ma dī kwəma vaa gəzəy «A Hyalee, a Hyalee, wa shiy mənishi ndəghamtərə gha kia?» dī naa gəzə. 35 Ma kə nihwəti mbəzli mbə mbəzliy nza tə pətsa va, sa favə ghəshi kwəma gəzə Yesəw va na: «Aya, avaci mbə haka *Eli» kə ghəshi.

36 Dzəghwa tsahwəti ndə mbə shi bəvbəpə ta bali. Dza na tsəŋ bəvə shiy nja səwsə, kə yəkəwə yəkəwəmbəshi mbə tay tsa ndalakwə tsa, səkə na mba'a haslivəshi lə gəta, ka bānci, a ghəci sa. A kə na: «Zlayəm, a ghwəmmə nighə di, nda katan dza Eli tsa vaa səkə pəlamti səkwa tə tsəm tsa va!» kə.

37 Dzəghwa Yesəw mba'a ngwəmata lala zlaŋzlaŋ, mba'a mətiy. 38 Dzəghwa kwəmtə tsa pəhəy məndi ta təhəvəri pətsa mbə *ciki Hyala, mba'a sləkwəy bakə mbə, sa 'wava na səkə mə ghən tsa ci pa' kwəkə tə mətsəni.

39 Ma kə dikə tsa ka sawji bələkwə, sa nata na məti Yesəw va, ghəci tifa ki na: «Ma ntsa katanəy, Zəghwə Hyala na!» kə.

40 Ma ghala pətsaa məti Yesəw va ki na, tifa niy nza nihwəti mi'i ka nighə kwəma va vəri kərakə. Mbə mi'i va kar Marəy ka Magədala, lə Marəy mbəghəy kar Zhakə tsa jəw tsa, lə Zhəzesə, mba'a Saləməy niy

nza. 41 Sa niy nəw ghəshi Yesəw ghala ghəci ghwəlay tə hidfi ka Galile, ka kəəkəti ghəshiy nza lə shiy ghəngəhən ghəngəhən. Daŋ tərəŋw nihwəti mi'i tifa difa, sa səsəkəshi ghəshi kwasəbə Yesəw dzəmbə məlmə Zherəwzalem.

Njasa lamti məndi Yesəw

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Zhj 19:38-42)

42 Ma vici məti Yesəw va ti kiy, fəca vici ka məndiy gwəmava ta ndəghə *vici dəkəva tə həzlimə niy nza na. Ma sa məniy pi hetihwer na, 43 dza *Zhezhefə, ntsa mbə məlmə Arimate mba'a səkəy.

[Ghəciy, ntsa fa məndi kwəma və mbə mbəzliy sləka *ka Zhəwifə niy nza na. Mbə ndəghə vici dza Hyalaa səkə ta sləkə mbəzli ti ghəci niy nza kwərakwə.] Dza na kaa nəfə tsa ci, mba'a ndahwə, mba'a tsəhəy vəgha ngwəmna Pilatə ta cə'wə kwal tsaa dza ta bə mbəri tsa Yesəw ta dzaa ta lamti. 44 War sa favə Pilatə a Yesəw mətiy, kə məndi na, mba'a məhərli ci səəta, sa mətiy Yesəw va kyaŋwkyarŋw. Dza na da' harvə dikə tsa ka sawji bələkəwə ka dəw və, a kə na: «A Yesəw mətiy kə məndiy, nzay nza na ghala mətiy na na?» kə. 45 Ma sa gəzanci ndə sawji tsa va kwəma dəw na va və gwa'a kaa Pilatə ki na, mba'a banavə kwal kaa Zhezhefə ta bə mbəri tsa Yesəw.

46 Dza Zhezhefə kaa bahta wəzə na, mba'a pavə ta harə Yesəw mbə. Dza na mba'a dzaa bəkəghwa mbəri tsa Yesəw səkwa vəgha tsəm tsa va, mba'a dzaa harambə mbə. Mba'a dzaa faghwa kwa kwəli lati məndi mbə hakwə. Dza na mba'a tsəkəkə hərəmbəzliy kalamiy miy kwəli va.

47 Kar Marəy ka Magədala ghəshi lə Marəy mbəghəy Zhwəzesə ki na, mba'a ghəshi niy nay dzəghwa tə pətsa ləy məndi Yesəw.

Zhakati tsa Yesəw mbə məti

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Zhj 20:1-10)

16

1 Ma sa dzəvərta *vici dəkəva ki na, dza kar Marəy ka Magədala, lə Marəy mbəghəy Zhakə, mba'a Saləməy, pa' ghəshi pavə 'wərđi, ta dza ta məniy dzəti mbəri tsa Yesəw kwa kwəli va. 2 Dza ghəshi fəca ləwma Dəmasə mekəshi, pəətə ghəshi madfishi, dza ndəs ghəshi tsəhəshi tə kwəli viciy səəmə. 3 Ma kə ghəshi kwa jipə shi sa tsəhəshi ghəshi na: «A ntsaa dzaa tsəkəwantəmmə hərəmbəzli məy kwəli va va nanzə kia?» kə ghəshi. 4 Va sa nzana, hərəmbəzli dikə sa va tərəŋw gəzə ghəshi tsəgha. Sa nə ghəshi njə'wə, kə ghəshi kaa pətsa məy kwəli na, bəŋwəta kwəli, mba'a hərəmbəzli tsarakə dzar kwa tsa nza pi. 5 Dza ghəshi təhwə dzəmbəshi mbə kwəli va. Ma dzəmbə ghəshi na, tsahwəti məgəla ndə mənəy mbəba, ge'i tar bəla kwa bəzəmə kwəli va, lə kwəbarŋ tsa tezlezl tsa kən ghən ci. Mba'a mi'i va hazlənishi dalala. 6 Ma kə kaa mi'i va na: «A mi'i, ka hazlən ghwəy ma! E sənay Yesəw ndə ka Nazaretə tsa daŋwavəgha məndi va vəgha tsəm na sa pala ghwəy. Ghəci tikə kwa kwəli naw. Aa zhakatiy mbə məti. Vanay pətsaa niy fəy məndi ti. 7 Madim gəzanshim bar tsa kwəma va kaa mbəzli ta səda ci, lə kaa Piyer gwa'a. A pə ghwəy ngəshiy: “Pərba ghəci dza naa 'waa tsəhəy kən ghwəy tə hidfi ka Galile. Tifa dza ghwəy dzaa nay, nja kwəmaa niy gəzəŋwəy na va” pə ghwəy ngəshi» kə.

8 'Wəkəvə mi'i va mba'a ghəshi səəməshi kwa kwəli va, kwəsha' ghəshi ta bali, ka hwəshiy dzashi kərakə vəgha kwəli va, kala gwərgwərə, sa səəta məhərli shi. Dza ghəshi kala maw gəzə kwəma va ya kaa tsaməba ndə va hazlən.

Yesəw ghəshi lə Marəy ka Magədala

(Mt 28:9-10; Zhj 20:11-18)

[9 Ma sa zhakatiy Yesəw mbə məti mekəshi mekəshi fəca ləwma dəmasə na, dza na mba'a canati ghən tsa ci pərba kaa Marəy ka Magədala. Marəy ka Magədala niy tihəkəvəri Yesəw va hyeler mbərfəŋ mbə ghən nza. 10 Dza Marəy mba'a dzaa gəzanshi bar tsa kwəma va kaa mbəzliy niy nza lə Yesəw. Ma

ghæshi ghala pætsa va na, war cæcalikwæ, læ wahæ kwa mætsæ shi. 11 A kə Marəy ngæshi na: «Mbə piy na Yesəw sənzənva! E nay læ mætsee!» kə Marəy. Ma mbəzli va na kala zləbati ma kwəma nzə va ghæshi.

Yesəw ghæshi læ mbəzli ta səda ci

(Mt 28:16-20; Lk 24:13-49; Zhj 20:19-23; SləniKY 1:6-8)

12 Zhini mba'a Yesəw zhəghəvə nahwəti pa ta canati ghən tsa ci kaa nihwəti mbəzli ci bakə, mbəzli va kwa kwal mbə dza ta dzəti nahwəti giwa. 13 Mba'a ghæshi zhəghəkəvashiy dzəvəgha nihwəti mbəzli ci va, mba'a ghæshi gəzanshi kwəmaa mənta. Dza ni va kwərakwə ba na, kala zləba ma kwəma va ghæshi.

14 Dzəghwa, læy hwəm kiy, mba'a Yesəw canati ghən tsa ci kaa mbəzli ta səda ci va məj læ taŋ ni gwanashi, ghæshi mbə zəmæ shi zəmæ ghala vəghwə tsa va. Dza na nabə nabə nabətishi, sa di ma ghæshi zləba kwəma gəzəkə Hyala læ sa nza nefer shi caslakəslakə, mba'a tə sa di ma ghæshi va yi kwəma gəzanakəshi mbəzliy niy nay va ghæci zhakatiy mbə mæti.

15 A kə kaa ngæshi difa ki na: «Mbalam ya pa' kwəmafa tə pætsa kərkə hidfi, a ghwəy dzaa gəzanshi Yəwən kwəma wəzə na kaa mbəzli gwanashi. 16 Ma ntsaa dzaa zləbavə kwəma dza ghwəy vaa gəzə, dzəghwa mba'a mändi mananati *bateməy, ta mbəliy dza tsava ndə. Ma ntsaa dzaa zləbati may, ta slanəkən ngwəvə dza Hyala.

17 Mbəzliy dzaa zləbavə kwəma vay, avanta kwəma madəŋa madəŋa na dza ghəshiy məni: Ta tihə hyeler dza ghəshiy dza mbə mbəzli, læ slən tsee. Ta gəzə kwəma dza ghæshi læ ghani səkə ma ghəshiy gəzəhwə. 18 Ya shishiy kəsəvə ghæshi læ dəvə shi, ya ghwə'iy pəəsli ndəə sahwə ghəshiy, kwəmaa dzaa mananshi tifa tepəw. Ka ghæshi dzay ka fə dividivi shiy dzəkən mbəzli shaw shaw ni, fanakənsi ma ghæshi na, mba'a mbəzli va mbəli shi» kə Yesəw.

Njasa dzay Yesəw dzəvəgha Hyala mə ghwəmə

(Lk 24:50-53; SləniKY 1:9-11)

19 Ma læy hwəm sa kədiy Ndə sləkəpə Yesəw læ gəzə kwəma va kaa mbəzli ta səda ci ki na, dza Hyala mba'a bəhwəə dzəmæ ghwəmə, mba'a dzaa nzəyəy tə kwa bəzəmæ Hyala məba.

20 Dzəghwa mbəzli ta səda ci mba'a ghæshi madishi ta dza ta gəzə Yəwən kwəma wəzə na va, ya pa' kwəmafa tə hidfi gwa'a. Dzəghwa Ndə sləkəpə mba'a kəttitishi. Təŋəw ghæshi mənti kwəma madəŋa madəŋa na. Ma sa nata mbəzli kwəma va na, mba'a ghæshi sənay, kwəma kataŋ naa sa gəzə ghæshi va, kə ghæshi.]

Ava tsəgha na Yəwən kwəma wəzə naa dzəkən Yesəw *Kəristəw njasa tsasliti Markə ki.